

Gemeente Naarden

PROGRAMMAVERANTWOORDING EN JAARREKENING

JAARSTUKKEN

2015

INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK 1 ALGEMEEN	5
1.1 Inleiding	7
HOOFDSTUK 2 JAARREKENING	11
2.1 Staat van lasten en baten	13
2.2. Financieel resultaat	15
2.3. Verklaring van het verschil	19
2.4. Doorschuiven van kredieten van lopende en voorgenomen investeringen	24
2.5. Balans	25
2.6. Waarderingsgrondslagen	26
2.7. Toelichting op de balans	28
2.8. Niet uit balans blijvende verplichtingen	36
2.9. Toelichting per reserve	37
2.10. Toelichting per voorziening	42
2.11. Wet Normering Topinkomens (WNT)	45
2.12. Overzicht baten en lasten per programma	46
2.13. Overzicht aan de aanwending van het bedrag voor onvoorzien	47
HOOFDSTUK 3 JAARVERSLAG	48
3.1 PROGRAMMAVERANTWOORDING	50
3.1.1. Programma 1 Ruimtelijke ordening en wonen	50
3.1.2. Programma 2 Openbare orde en veiligheid	55
3.1.3. Programma 3 Inrichting en beheer openbare ruimte	57
3.1.4. Programma 4 Verkeer en milieu	59
3.1.5. Programma 5 Sociaal domein	62
3.1.6. Programma 6 Bestuur en publieke diensten	68
3.1.7. Programma 7 Algemene baten en lasten	71
3.2. PARAGRAFEN	74
3.2.1. Lokale heffingen	74
3.2.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	77
3.2.3. Onderhoud kapitaalgoederen	89
3.2.4. Financieringsparagraaf	96
3.2.5. Bedrijfsvoering	100
3.2.6. Verbonden partijen	101
3.2.7. Grondbeleid	110
3.2.8. Subsidies	115
BIJLAGEN	118
Bijlage 1 Organogram	120
Bijlage 2 Personele sterkte	121
Bijlage 3 Aangegane geldleningen	122
Bijlage 4 Verstrekte geldleningen	123
Bijlage 5 Gewaarborgde geldleningen	124
Bijlage 6 Investeringsstaat 2015	125
Bijlage 7 Aangesloten, lopende en voorgenomen investeringen Ok	127
Bijlage 8 Algemene uitkering	131
Bijlage 9 Reserves	133
Bijlage 10 Voorzieningen	134
Bijlage 11 SISA (Single information Single audit)	135

Lijst met tabellen

Tabel 1 Sociale structuur gemeente Naarden	9
Tabel 2 Fysieke structuur gemeente Naarden.....	9
Tabel 3 Staat van lasten en baten	13
Tabel 4 Berekening rekeningresultaat	15
Tabel 5 Mutaties algemene reserves	16
Tabel 6 Mutaties bestemmingsreserves	17
Tabel 7 Incidentele baten en lasten	17
Tabel 8 Structurele mutaties reserves	18
Tabel 9 Totalen structurele mutaties reserves per programma	18
Tabel 10 Toelichting overzicht begrotingsoverschrijdingen voor de kolommen 1 t/m 9 en I/S.....	19
Tabel 11 Tabel doorgeschoven kredieten	24
Tabel 12 Overzicht van baten en lasten	46
Tabel 13 Algemene dekkingsmiddelen.....	46
Tabel 14 Cijfers programma 1.....	54
Tabel 15 Cijfers programma 2.....	56
Tabel 16 Cijfers programma 3.....	58
Tabel 17 Cijfers programma 4.....	61
Tabel 18 Cijfers programma 5.....	66
Tabel 19 Cijfers programma 6.....	70
Tabel 20 Cijfers programma 7.....	72
Tabel 21 De tarieven rioolheffing bedrijven 2015.....	75
Tabel 22 Gemeentelijke inkomsten via belastingen en leges	75
Tabel 23 Gemiddelde Lastendruk per meerpersoons huishouden	76
Tabel 24 Weerstandsvermogen	77
Tabel 25 Stille reserves	78
Tabel 26 Garantstellingen.....	79
Tabel 27 Gebouwen	93
Tabel 28 Huisvesting basisonderwijs 2015	95
Tabel 29 Aangetrokken middelen.....	96
Tabel 30 Kasgeldlimiet	97
Tabel 31 Renterisiconorm	97
Tabel 32 Kasstroomoverzicht	98
Tabel 33 Lijst van verbonden part	101
Tabel 34 Recapitulatie MPG	112
Tabel 35 Mutaties reserve grondexploitatie.....	113
Tabel 36 Subsidielijst per programma	115

HOOFDSTUK 1 ALGEMEEN

1.1 Inleiding

Dit is een bijzondere gelegenheid, het is namelijk de laatste keer dat met de jaarstukken verantwoording wordt afgelegd over (de uitvoering van) het gemeentelijk beleid van de zelfstandige gemeente Naarden. Een verantwoording niet aan de gemeenteraad van Naarden, maar aan de gemeenteraad van Gooise Meren, de gemeente die per 1 januari jl. is ontstaan uit de fusie tussen de gemeenten Naarden, Muiden en Bussum. Aan die fusie is in 2015 intensief (samen)gewerkt. Voor al die inspanningen bedanken wij alle betrokkenen. Voor al die inspanningen danken wij betrokkenen. Op 18 november 2015 hebben de verkiezingen plaatsgevonden voor de gemeenteraad van Gooise Meren. Direct na de verkiezingen is gestart met de collegevorming.

Naast al die inspanning is ook in 2015 verder gewerkt aan de uitvoering van het coalitieakkoord "Waarden van Naarden 2014-2015". De belangrijkste punten van deze uitvoering zijn:

- Het verder brengen van het programma Naarden Buiten De Vesting, met als belangrijkste doelstelling – naast de realisatie van de vaarverbinding – het duurzaam en toekomstbestendig onderbrengen van eigendom en beheer van de schootsvelden bij het Goois Natuur Reservaat;
- Het vaststellen van het Visiedocument voor de Amersfoortsestraatweg;
- Het vaststellen van de bestemmingsplannen, Vesting-Naarden, Stedelijk Gebied en Storklocatie;
- Een tijdige implementatie van de transitie in het Sociaal domein, waarin sprake was van continuïteit van zorg voor volwassen en jeugdige inwoners. De door ons voorgestane integrale aanpak begint vorm te krijgen: 1 gezin, 1 plan, 1 regie;
- Het behartigen van de lokale en regionale belangen in de discussies rond het spoor;
- Het door ontwikkelen van het wijkwethouderschap;
- Het verbreden van de rol van de buurtplatforms van het fysiekdomein naar het sociaal domein.

Andere concrete zaken waaraan in 2015 is gewerkt zijn:

- De zondag openstelling voor winkels;
- Weliswaar een punt van grote zorg en aandacht: de wens van het Rijk om de Vestingwerken af te stoten;
- Het afronden van de verbetermaatregelen aan de riolering en daar aan gekoppeld het herinrichten van de openbare ruimte in de betreffende gebieden (projecten Thijsssepark en Gooimeer-Zuid);
- Het uitvoeren van diverse grootschalige verkeerskundige verbeterprojecten.
- Invoering van de spitsmaatregelen tussen Naarden en Muiden en de uitgifte van ontheffingen aan bewoners en personen die hun werkzaamheden moet uitoefenen.

In het verslagjaar is wethouder Adriani opgevolgd door de heer Vroom.

Wij hebben slechts een aantal zaken uitgelicht en er is uiteraard veel meer gedaan in 2015.

Wij wensen u genoeg met het doornemen van de jaarstukken.

1.4. Algemene informatie

Tabel 1 Sociale structuur gemeente Naarden

Bevolking	31 december 2013*	31 december 2014	31 december 2015
Aantal inwoners	17.205	17.228	17.419
Aantal mannen	8.282	8.339	8.417
Aantal vrouwen	8.923	8.889	9.002

Bevolking naar leeftijd	31 december 2013	31 december 2014	31 december 2015
Leeftijd 0 – 19 jaar	4.702	4.683	4.758
Leeftijd 20 – 39 jaar	2.448	2.468	2.516
Leeftijd 40 – 64 jaar	6.322	6.265	6.318
Leeftijd 65 – 79 jaar	2.658	2.699	2.716
Leeftijd 80 jaar en ouder	1.075	1.113	1.111
Totaal	17.205	17.228	17.419

Tabel 2 Fysieke structuur gemeente Naarden

*	2013	2014	2015
Oppervlakte gemeente totaal:	32,9 km ²	32,9 km ²	32,9 km ²
Land:	21,4 km ²	21,4 km ²	21,4 km ²
Water:	11,5 km ²	11,5 km ²	11,5 km ²

* Deze informatie is ontleend aan de afrekening van de algemene uitkering

HOOFDSTUK 2 JAARREKENING

2.1 Staat van lasten en baten

Tabel 3 Staat van lasten en baten

Cat.	Omschrijving categorie	Werkelijk 2015	Begroting 2015	Werkelijk 2014
UITGAVEN				
0	Niet in te delen lasten (stelposten)	0	45.000	0
11	Loonbetalingen en sociale premies	7.368.720	7.219.177	7.263.829
12	Sociale uitkeringen personeel	30.649	31.850	89.386
21	Betaalde rente	800.472	798.848	894.895
23	Afschrijvingen	2.648.939	3.199.355	2.284.542
30	Personeel van derden	953.672	172.934	368.382
31	Energie	309.558	361.636	373.939
33	Overige aankopen/uitbestedingen duurzame goederen	92.254	61.946	123.462
34	Aankopen diverse materialen en diensten	9.754.673	10.607.180	6.711.058
41	Inkomensoverdrachten aan het rijk	152.779	107.500	200.516
42	Inkomensoverdrachten	16.197.291	13.620.859	9.942.340
42	Subsidies van de subsidielijst	890.015	889.879	978.566
60	Toevoegingen aan voorzieningen	373.432	290.028	942.610
61	Kapitaallasten (rente grondexploitatie)	0	0	0
63	Overige verrekeningen	565.763	138.746	422.353
		40.138.217	37.544.938	30.595.878
INKOMSTEN				
0	Niet in te delen baten (stelposten)	0	111.500	0
21	Rentebaten	17.854	13.018	21.380
32	Huren en pachten	795.891	815.852	801.142
33	Opbrengst van grondverkoop	939.402	980.997	185.837
34	Overige goederen en diensten	4.995.978	3.801.397	3.792.448
40	Belastingbaten	6.896.804	6.860.392	6.413.901
41	Inkomensoverdrachten van het rijk	21.743.445	19.097.066	16.151.920
42	Overige inkomensoverdrachten	1.806.980	1.751.571	881.512
60	Onttrekkingen voorzieningen	664.100	229.600	137.780
61	Kapitaallasten (rente grondexploitatie)	20.536	20.535	17.177
62	Verrekeningen van kostenplaatsen (uren investeringen)	199.332	390.982	247.643
63	Overige verrekeningen	267.715	265.950	6.448.723
		38.348.037	34.338.860	35.099.463
Gerealiseerd totaal van saldo van baten en lasten		-1.790.180	-3.206.078	4.503.585
Mutaties op de reserves:				
	Toevoegingen aan reserves	10.357.499	10.357.499	7.170.551
	Onttrekkingen aan reserves	12.528.197	13.563.577	9.657.018
	Totaal vermogensmutaties	2.170.698	3.206.078	2.486.467
Gerealiseerd resultaat		380.518	0	6.990.052

Toelichting:

Voor een toelichting op de verschillen tussen de begrote en de werkelijke cijfers op productniveau wordt verwezen naar de analyse van de verschillen per programma bij onderdeel 4

Programmaverantwoording. Voor de toelichting bij de presentatie van het resultaat op kostensoorten volgt hier een korte toelichting op hoofdlijnen.

Het grootste verschillen worden veroorzaakt door de fusie. De lasten zijn begroot op Aankopen diverse materialen en diensten. De werkelijke lasten voor de fusie zijn voor een groot deel verantwoord op de kostensoort Inkomensoverdrachten en deels op de kostensoorten

Loonbetalingen en Personeel van derden. Op de genoemde kostensoorten heeft dit mede geleid tot overschrijdingen. Hiertegenover staat deels een onderschrijding op de kostensoort Aankopen diverse materialen en diensten en hogere baten bij Overige goederen en diensten (verrekeningen inzake fusie met gemeente Bussum). Het verschil bij de kostensoort Inkomensoverdrachten van het rijk betreft vooral de compensatievergoeding van Rijkswaterstaat betreffende de Naarder trekvaart. In 2015 is de beoogde overdracht van de schootsvelden niet gerealiseerd. Met name hierdoor zijn de regels Afschrijvingen en Onttrekkingen aan reserves, lager dan begroot. Het beëindigen van de grondexploitatie Keverdijk geeft verschillen op de posten Overige verrekeningen en Onttrekkingen voorzieningen. Er zijn in 2015 minder uren toegerekend aan investeringen en grondexploitatie dan begroot.

2.2.Financieel resultaat

In dit hoofdstuk presenteren wij het financiële resultaat van 2015.

- In tabel 4 ziet u de onttrekking aan onze reserves en het voorstel van de dekking van het rekeningresultaat.
- In tabel 5 laten wij u zien hoe de begroting 2015 is opgebouwd gerelateerd aan de onttrekking aan de algemene reserve.
- In tabel 6 laten wij u zien hoe de begroting 2015 is opgebouwd gerelateerd aan de onttrekking aan de bestemmingsreserves.
- Hoofdstuk 2.3 geeft in Tabel 6 de voorgestelde bestemming van het saldo.
- In hoofdstuk 2.4 geven we een verklaring van de grootste verschillen tussen begroting na wijziging en de realisatie.
- In hoofdstuk 2.5 stellen we u voor investeringskredieten van 2015 naar 2016 over te hevelen.

Tabel 4 Berekening rekeningresultaat

Nr.	Onttrekken aan reserves	Primitieve begroting 2015	Begroting 2015 na wijziging	Werkelijke mutaties 2015
1	Saldo van de rekening zonder mutaties reserves (- is negatief resultaat)	-1.060.956	-3.206.078	-1.790.180
2	Onttrekking (+) of toevoeging (-) aan de algemene reserves	389.981	5.371.645	4.396.129
3	Onttrekking (+) of toevoeging (-) aan bestemmingsreserves	670.975	-2.165.567	-2.225.431
4	Totaal onttrokken (+) of toegevoegd (-) aan de reserves (som 2 en 3)	1.060.956	3.206.078	2.170.698
	Saldo (voorstel toe te voegen of te onttrekken aan reserves) (som 1 en 4)	0	0	380.518

Zie voor de toelichting op deze begrote onttrekking aan de algemene reserves de volgende tabel.

Tabel 5 Mutaties algemene reserves

Omschrijving (- = toevoeging, + = onttrekking aan de reserve)	bedrag
Vastgestelde begroting 2015	389.981
Begrotingswijzigingen 2015	
Fusiekosten en investeringen in nieuwe gemeente (raad 20 oktober 2014)	463.321
Aanvullend krediet fusiekosten 2015 (raad 9 maart 2015)	782.574
Netto opbrengst verkoop gebouw grondgebied (raad 24 juni 2015)	-750.000
Storting toelage fusie vanuit algemene uitkering (raad 24 juni 2015)	-168.808
Eerste bestuursrapportage 2015 (raad 24 juni 2015)	-141.935
Fusiekosten en investeringen in nieuwe gemeente (raad 24 juni 2015)	156.577
Overdracht van de schootsvelden (raad 24 juni 2015)	837.272
Passantenhaven Naarden buiten de Vesting (raad 24 juni 2015)	30.000
Aanpassing gebruikersvergoeding sportverenigingen aan het Sportpark (raad 30 september 2015)	90.000
Grondruil schootsvelden (raad 11 november 2015)	-167.261
Instellen bestemmingsreserve realisatie unilocatie Godelindeschool en multifunctioneel centrum Keverdijk (raad 11 november 2015)	3.320.881
Tweede voortgangsverslag 2015 (raad 11 november 2015)	529.043
Geraamde onttrekking aan de algemene reserves na wijziging	5.371.645
Werkelijke mutaties algemene reserve ten opzichte van de begroting 2015	
Vaststelling Convenant Naarden Buiten De Vesting	-837.272
Passantenhaven Naarden buiten de Vesting	-15.072
Kosten Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) project 2015	-123.172
Werkelijke onttrekking aan de algemene reserves 2015	4.396.129

Tabel 6 Mutaties bestemmingsreserves

Omschrijving (- = toevoeging, + = onttrekking aan de reserves)	Bedrag
Vastgestelde begroting 2015	670.975
Begrotingswijzigingen 2015	
Aanpassing gebruikersvergoeding sportverenigingen aan het Sportpark (raad 30 september 2015)	-90.000
Instellen bestemmingsreserve realisatie unilocatie Godelindeschool en multifunctioneel centrum Keverdijk (raad 11 november 2015)	-3.320.881
Aandeel in de kosten voor de oeverbescherming van het Naardereiland (raad 11 november 2015)	116.758
Neerwaartse bijstelling BUIG-budget (raad 24 juni 2015)	241.354
Toename statushouders (raad 24 juni 2015)	286.000
Diverse ontwikkelingen binnen sociale zaken (raad 11 november 2015)	-69.773
Geraamde onttrekking aan bestemmingsreserves na wijziging	-2.165.567
Werkelijke mutaties bestemmingsreserves ten opzichte van begroting 2015	
Neerwaartse bijstelling BUIG-budget	-19.098
Toename statushouders	-61.568
Grondexploitatie Amersfoortsestraatweg	120.802
WMO	-100.000
Werkelijke onttrekking aan de bestemmingsreserves 2015	-2.225.431

Tabel 7 Incidentele baten en lasten

Programmanr.	Product	Raming incidentele lasten	Werkelijke incidentele lasten	Raming incidentele baten	Werkelijke incidentele baten
1	Gronden	863.000	26.000	183.000	122.000
1	Bouw- en sloopvergunningen		6.000	-100.000	-349.000
1	Bouwgrondexploitatie	117.000	609.000	5.650.000	6.212.000
1	Overige	30.000	2.440.000		2.438.000
2	Overige	-4.000	-38.000	6.000	-12.000
3	Overige	-57.000	-72.000	15.000	19.000
4	Waterwegen	70.000	15.000		
4	Overige	-71.000	-97.000	-40.000	-43.000
5	Leerlingenvervoer	20.000	-51.000		
5	WMO	997.000	-471.000	1.260.000	1.009.000
5	Jeugdwet	-35.000	-312.000	-75.000	-86.000
5	Begraven	-6.000	-34.000	0	22.000
5	Overige	419.000	505.000	-88.000	111.000
6	Samenwerking overige	1.991.000	4.140.000		753.000
6	Overige	61.000	64.000		17.000
7	Algemene uitkering			870.000	1.020.000
7	Stelposten dekkingsplan	1.445.000	1.784.000	7.137.000	6.627.000
7	Overige	221.000	207.000	98.000	96.000
	Totaal	6.061.000	8.721.000	14.916.000	17.956.000

Meer lasten	-	-2.660.000
Meer baten	+	3.040.000
Totaal resultaat		380.000

Tabel 8 Structurele mutaties reserves

Programma-nummer	Reserve	Raming lasten (toevoeging reserve)	Waarvan structureel	Werkelijke lasten (toevoeging reserve)	Waarvan structureel	Raming baten (onttrekking reserve)	Waarvan structureel	Werkelijke baten (onttrekking reserve)	Waarvan structureel
1	Grondexploitatie					5.650.072		5.770.804	
5	Egalisatiereserve Primair					3.699	2.902	3.699	2.902
5	Uitbreiding sportvoorzieningen	90.000		90.000		181.182	163.994	181.182	163.994
5	Stadspromotie					15.197		15.197	
5	Sociaal Domein					743.120	20.000	562.464	20.000
5	Egalisatie exploitatie gem.begraafplaatsen					53.025	30.575	53.025	30.575
7	Algemene reserve	1.413.304		1.413.304		6.334.668		5.359.152	
7	Dekkingsreserve					450.281	450.281	450.281	450.281
7	BTW compensatiefonds					132.333	132.333	132.333	132.333
7	Reserve Godelinde/Keverdijk	8.854.195		8.854.195					
	Totaal	10.357.499	0	10.357.499	0	13.563.577	800.085	12.528.137	800.085

Tabel 9 Totalen structurele mutaties reserves per programma

Programma-nummer	Raming lasten (toevoeging reserve)	Werkelijke lasten (toevoeging reserve)	Waarvan structureel	Raming baten (onttrekking reserve)	Werkelijke baten (onttrekking reserve)	Waarvan structureel
1				5.650.072	5.770.804	
5	90.000	90.000		996.223	815.567	217.471
7	10.267.499	10.267.499		6.917.282	5.941.766	582.614
Totaal	10.357.499	10.357.499	0	13.563.577	12.528.137	800.085

2.3. Verklaring van het verschil

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van alle producten waarvan het werkelijke saldo van baten en lasten meer dan € 50.000 afwijkt van het begrote saldo. Tevens geeft deze paragraaf per programma de aansluiting tussen de som van de afwijkingen van de producten en het saldo volgens de programmarekening.

Er zijn in de exploitatie geen verschillen in de ambtelijke uren, omdat de begrote uren als werkelijke uren zijn geboekt. De werkelijke geboekte uren op investeringen en grondexploitatie zijn in de jaarrekening verantwoord.

Voor de classificering van de afwijking wordt gebruikt gemaakt van de richtlijnen van het Platform Commissie BBV.

Tabel 10 Toelichting overzicht begrotingsoverschrijdingen voor de kolommen 1 t/m 9 en I/S

Nr	Omschrijving
1	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend. Bijvoorbeeld de doelgroep c.q. de activiteiten zijn in de praktijk aantoonbaar ruimer geïnterpreteerd dan in regelgeving (subsidieregeling, -verordening) was gedefinieerd.
2	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd. Bijvoorbeeld: de verwachte kostenoverschrijding op jaarbasis was via tussentijdse informatie al wel bekend, maar men heeft geen voorstel tot begrotingsaanpassing ingediend en dit is in strijd met de budgetregels zoals afgesproken met de raad.
3	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.
4	Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.
5	Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen.
6	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden Beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheidgevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal de gemeente er voor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar. - geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar - geconstateerd na verantwoordingsjaar
7	Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren. - jaar van investeren - afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren
8	Mutaties in reserves zonder raadsbesluit
	Ten behoeve van de analyse van de verschillen worden nog de volgende categorieën opgenomen vanuit de jaarrekening 2015.
9	Overschrijding kon niet eerder worden gemeld (overeenkomstig categorie "B" in de verschillenanalyse van de jaarrekening 2015.
I/S	Incidenteel/Structureel op onder- of overschrijdingen
B/L	Baten/Lasten

Tabel 11 Verklaring van het verschil op hoofdlijnen

Product	Productomschrijving	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil	I/S	Type	B of L	Verklaring verschil rekening t.o.v. begroting	
<u>Programma 1 Ruimtelijke ordening en wonen</u>									
192	Gronden	-€ 303.874	€ 471.793	€ 775.667	I I I I	9 9 9 9	L B B B/L	Vershil Geen uitvoering project Naarden Buiten De Vesting Lagere inkomsten verkoop snippergroen Lagere pacht- en erfpachtinkomsten Overige	€ 775.667 € 837.000 -€ 26.000 -€ 36.000 € 667
491	Bouw- en sloopvergunningen	-€ 358.453	-€ 613.428	-€ 254.975	I I	9 9	B B/L	Vershil Lagere inkomsten bouwvergunningen Overige	-€ 254.975 -€ 251.000 -€ 3.975
891	Bouwgrondexploitatie	-€ 473.664	-€ 406.663	€ 67.001	I I I	9 9 9	L B B/L	Vershil Verliesvoorziening Stork Hogere onttrekking reserve grondexploitatie i.v.m. project Amersfoortsestraatweg Overige	€ 67.001 -€ 41.000 € 121.000 -€ 12.999
Div.	Overige producten	-€ 707.436	-€ 675.916	€ 31.520		9			
Totaal Programma 1		-€ 1.843.427	-€ 1.224.213	€ 619.214					

Product	Productomschrijving	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil	I/S	Type	B of L	Verklaring verschil rekening t.o.v. begroting	
<u>Programma 2 Openbare orde en veiligheid</u>									
Div.	Overige producten	-€ 1.598.684	-€ 1.582.519	€ 16.165		9			
Totaal Programma 2		-€ 1.598.684	-€ 1.582.519	€ 16.165					
<u>Programma 3 Inrichting en beheer openbare ruimte</u>									
Div.	Overige producten	-€ 2.282.722	-€ 2.263.725	€ 18.997		9			
Totaal Programma 3		-€ 2.282.722	-€ 2.263.725	€ 18.997					
<u>Programma 4 Verkeer en milieu</u>									
141	Waterwegen	-€ 256.654	-€ 201.982	€ 54.672	I I	9 9	L B/L	Verschil Lagere uitvoeringskosten toegang Jachthaven Overige	€ 54.672 € 41.980 € 12.692
Div.	Overige producten	-€ 2.244.200	-€ 2.220.688	€ 23.512		9			
Totaal Programma 4		-€ 2.500.854	-€ 2.422.670	€ 78.184					

Product	Productomschrijving	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil	I/S	Type	B of L	Verklaring verschil rekening t.o.v. begroting	
Programma 5 Sociaal Domein									
216	Leerlingenvervoer	-€ 257.100	-€ 186.182	€ 70.918	I	9	L	Verschil Door daling van het aantal leerlingen dat gebruikt maakt van het leerlingenvervoer zijn er minder kosten.	€ 70.918 € 70.918
361	WMO	-€ 2.812.616	-€ 1.595.197	€ 1.217.419	I	9	L	Verschil Lagere uitvoeringskosten	€ 1.217.419 € 182.000
					I	9	L	Lagere uitgaven huishoudelijke hulp toelage	€ 226.000
					I	9	L	Lagere uitgaven vervoersvoorzieningen	€ 63.000
					I	9	L	Hogere uitgaven PGB Wmo/Jeugd	-€ 156.000
					I	9	L	Lagere uitgaven begeleiding/dagbesteding	€ 678.000
					I	9	L	Lagere uitgaven rolstoelvoorzieningen	€ 124.000
					I	9	L	Lagere uitgaven mantelzorg en vrijw. thuiszorg	€ 65.000
					I	9	L	Lagere uitgaven woonvoorzieningen	€ 237.000
					I	9	B	Minder inkomsten eigen bijdrage door rekening te houden met het eigen vermogen bij het bepalen van de eigen bijdrage van de inwoner aan een voorziening.	-€ 71.000
					I	9	B	Lagere onttrekking reserve Sociaal domein	-€ 181.000
					I	9	B/L	Overige	€ 50.419
433	Jeugdwet	-€ 766.896	-€ 500.192	€ 266.704	I	9	L	Verschil Hogere uitgaven jeugdzorg GGZ	€ 266.704 -€ 200.000
					I	9	L	Lagere uitgaven jeugdzorg begeleiding/dagbesteding	€ 429.000
					I	9	B/L	Overige	€ 37.704
441	Begraven	-€ 114.354	-€ 64.150	€ 50.204	I	9	B	Verschil Hogere leges inkomsten	€ 50.204 € 46.000
					I	9	B/L	Overige	€ 4.204
Div.	Overige producten	-€ 5.358.481	-€ 5.246.489	€ 111.992		9			
Totaal Programma 5		-€ 9.309.447	-€ 7.592.209	€ 1.717.238					

Product	Productomschrijving	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil	I/S	Type	B of L	Verklaring verschil rekening t.o.v. begroting	
Programma 6 Bestuur en publieke diensten									
23	Samenwerking overig	-€ 2.065.171	-€ 3.460.910	-€ 1.395.739	I I	9 9	B/L B/L	Verschil Meer fusiekosten en -vergoedingen Overige	-€ 1.395.739 -€ 1.403.000 € 7.261
Div.	Overige producten	-€ 2.376.437	-€ 2.362.532	€ 13.905		9			
Totaal Programma 6		-€ 4.441.608	-€ 5.823.442	-€ 1.381.834					
Programma 7 Algemene baten en lasten									
513	Algemene uitkering	€ 12.415.268	€ 12.565.511	€ 150.243	I I	9 9	B B/L	Verschil Effecten decembercirculaire Overige	€ 150.243 € 138.000 € 12.243
514	Stelposten dekkingsplan	€ 3.882.364	€ 3.032.923	-€ 849.441	I I I I I I I I	9 9 9 9 9 9 9 9	B/L L B/L B/L B B B B/L	Verschil <i>Onvoorziene uitgaven / inkomsten:</i> Niet gerealiseerde bezuinigingstaakstellingen Stelpost loonsom. Dit budget is niet over de afdelingen verdeeld. Vrijval nog te betalen kosten <i>Saldi kostenplaatsen</i> Afwikkeling sociaal plan en lagere kosten Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) <i>Lagere onttrekking algemene reserve door:</i> Lagere kosten BGT project 2015 Lagere uitgaven Passantenhaven Naarden buiten de Vesting Geen uitvoering project Naarden Buiten De Vesting Overige	-€ 849.441 -€ 86.000 € 28.000 € 220.000 -€ 101.000 -€ 123.000 -€ 15.000 -€ 837.000 € 64.559
Div.	Overige producten	€ 5.679.110	€ 5.690.861	€ 11.751		9			
Totaal Programma 7		€ 21.976.742	€ 21.289.295	-€ 687.447					
TOTAAL				€ 380.518					

2.4. Doorschuiven van kredieten van lopende en voorgenomen investeringen

Tabel 11 Tabel doorgeschoven kredieten

Omschrijving	Bedrag x € 1.000
Lopende investeringen waarvoor een krediet is gevoteerd en waarvan het volgende bedrag resteert	5.030
Voorgenomen investeringen. Hiervoor is nog geen bedrag gevoteerd.	228
Door te schuiven kredieten (lopend plus voorgenomen exclusief subsidie)	5.258

Voor een specificatie van alle lopende en voorgenomen investeringen wordt verwezen naar de bijlage 7 "Afgesloten, lopende en voorgenomen investeringen". Indien het restantbedrag van een investering negatief is wordt geen bedrag doorgeschoven.

2.5. Balans

ACTIVA	2015 x € 1.000	2014 x € 1.000	PASSIVA	2015 x € 1.000	2014 x € 1.000
Vaste activa			Eigen Vermogen		
Materiële vaste activa	49.965	50.363	Algemene Reserve	7.909	11.846
Financiële vaste activa	396	368	Bestemmingsreserves	14.863	6.124
Totaal vaste activa	50.361	50.731	Totaal Eigen Vermogen	22.772	17.970
			Nog te bestemmen batig saldo	381	6.990
Vlottende activa			Vreemd vermogen		
<i>Voorraden</i>					
Niet in exploitatie genomen bouwgronden	384	128	Voorzieningen	4.359	4.560
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	5.599	7.931	Vaste schulden met een rentetypische looptijd van een jaar of langer	22.016	24.798
			Totaal vreemd vermogen	26.375	29.358
Liquide middelen	18	301	Vlottende passiva		
Overlopende activa	2.497	567	Netto-vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	2.602	3.677
			Overlopende passiva	6.729	1.663
Totaal vlottende activa	8.498	8.927	Totaal vlottende passiva	9.331	5.340
Totaal activa	58.859	59.658	Totaal passiva	58.859	59.658

2.6. Waarderingsgrondslagen

Algemeen

- Alle bedragen zijn vermeld in euro's (afgerond op € 1.000).
- Waardering van activa en passiva vindt plaats op basis van historische kostprijs.
- Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waar zij betrekking op hebben.
- Met betrekking tot baten geldt het realisatiebeginsel.
- Lasten die hun oorsprong vinden vóór het einde van het dienstjaar, worden genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.
- Met afschrijven wordt aangevangen in het jaar nadat de investering gereed wordt gemeld.

Vaste Activa

Op grond van de regels uit het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) zijn de activa in de toelichting gesplitst in activa met economisch nut, economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven en met een maatschappelijk nut.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingprijs, verminderd met eventuele investeringsbijdragen en de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte levensduur. Er wordt lineair afgeschreven.

Financiële vaste activa

Vorderingen op lange termijn worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorraden

Voorraad gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingprijs of lagere opbrengstwaarde. Als de raad heeft besloten een stuk grond te exploiteren dan wordt er rente toegerekend aan dat complex. Jaarlijks wordt de ontstane waarde afgezet tegen de verwachte verkoopprijs om vast te stellen of de waarde de te verwachten verkoop niet zal overschrijden.

Gronden niet in exploitatie

Voor de gronden, die nog niet in exploitatie zijn genomen, heeft toetsing van de boekwaarde aan de marktwaarde plaatsgevonden. Om te kunnen vaststellen, dat met de waardering van deze gronden geen verliezen zijn geactiveerd, wordt de boekwaarde per m2 bij de balans-toelichting vermeld.

Overige voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde

Vorderingen, voorzieningen en schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor dubieuze debiteuren wordt zo nodig een voorziening getroffen. De voorzieningen voor dubieuze vorderingen zijn in mindering gebracht op de betreffende vorderingen voor eventueel oninbaarheid.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Uitzettingen in s'Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan een jaar

Decentrale overheden zijn met ingang van 2014 verplicht om hun overtollige middelen in 's Rijks-schatkist aan te houden. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden. Het drempelbedrag bij Gemeente Naarden is gelijk aan € 250.000.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vaste passiva

De vaste passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld.

Eigen vermogen

De post eigen vermogen wordt onderscheiden in reserves, gespecificeerd naar; algemene reserve en bestemmingsreserve.

Reserves

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd.

Stelsel van Baten en Lasten

In een baten - lasten stelsel worden uitgaven en ontvangsten toegerekend aan het jaar 2015 waarin het verbruik van goederen en diensten plaatsvindt (lasten) en de baten ontstaan. Dit stelsel maakt het mogelijk om de integrale (= allesomvattende) kosten en opbrengsten af te leiden uit de administratie en leidt daarmee tot een doelmatiger beheer.

2.7. Toelichting op de balans

Activa

Materiële vaste activa zijn met € 398.000 gedaald, omdat het volume van de investeringen groter is dan de afschrijvingen. Voor een specificatie van de mutaties wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Financiële vaste activa zijn met € 28.000 toegenomen

Vlottende activa

De voorraden zijn ten opzichte van 2014 met € 256.000 toegenomen. Dit komt door afsluiting grondexploitatie Keverdijk.

In 2015 vorderingen ten opzichte van 2014 zijn met € 399.000 gedaald. Het grootste deel is te verklaren aan de hand van de post debiteuren. Dit jaar hebben de debiteuren beter betaald en wij hebben minder openstaande posten.

Liquide middelen zijn met € 283.000 gedaald. Dit heeft te maken met het negatieve saldo op de algemene bankrekening in verband met een kortlopende geldlening op 30.12.2015.

Overlopende activa zijn ten opzichte van 2014 met € 1.930.000 gestegen. Dit komt omdat de verrekeningen van de Sociale Verzekeringsbank, Beschermd wonen en voorschotten diverse leveranciers Digitale Leefplein zijn opgenomen als nog te ontvangen bedragen.

Schatkistbankieren

De benutting van het drempelbedrag wordt berekend als gemiddelde over alle dagen in het kwartaal. Gemiddeld mag een decentrale overheid dus maximaal het drempelbedrag buiten de schatkist hebben gehouden.

Drempelbedrag Schatkistbankieren

De gemeente Naarden mag op basis van het begrotingstotaal gemiddeld per dag een bedrag van ca. € 250.000 buiten de schatkist houden.

Meting hierop wordt per kwartaal gedaan. Onderstaand overzicht laat zien dat Naarden ieder kwartaal in 2015 binnen de marge is gebleven.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000) verslagjaar 2015					
(1)	Drempelbedrag 250				
		Kw 1	Kw 2	Kw 3	Kw 4
(totaal 2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	144	149	144	128
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	106	101	106	122
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag verslagjaar 2015					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	24.954			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	24.954			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	250			

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000) verslagjaar 2015					
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kw1	Kw 2	Kw 3	Kw 4
BNG					
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	10.849	11.265	12.131	10.786
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2a) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	121	124	132	117
RABO					
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	12	6	3	6
(5b)	afschriften in het kwartaal	3	2	2	4
(2b) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op basis van afschriften buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	4	3	1	1
ING					
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	662	781	327	117
(5b)	afschriften in het kwartaal	42	42	43	39
(2c) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op basis van afschriften buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	16	19	8	3
KAS (chartaal)					
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	11	11	8	19
(5b)	stortingen in het kwartaal	3	3	3	3
(2d) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op basis van stortingen buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	4	4	3	6
(Totaal 2)					
		144	149	144	128

Vaste Passiva
Eigenvermogen.

Dit jaar bedraagt het nog te bestemmen batig saldo ca. € 430.000.

Reserves. De omvang van de reserves is in 2015 met € 4.802.000 gedaald. Voor een specificatie van de mutaties in 2015 wordt verwezen naar het onderdeel 2.2 Financieel resultaat.

Voorzieningen. De voorzieningen zijn in 2015 met € 201.000 afgenomen. Voor een specificatie van de voorzieningen zie onderdeel 3.5 Toelichting per voorziening.

Langlopende leningen. Op de langlopende leningen o/g is in 2015 € 2.782.000 afgelost.

Vlottende passiva Kortlopende schulden zijn gedaald ten op zichten 2014 met € 1.075.000.

Dit komt door de tussenrekeningen afdrachten ziektekosten, pensioenen, loonheffingen. Dit in verband met het harmoniseren van de balansen in 2016 en is daarom toegevoegd aan de tussenrekening nog te betalen kosten.

Overlopende passiva zijn ten opzichte van 2014 met € 5.017.000 gestegen. Het grootste deel is te verklaren aan de hand van de afrekening kosten Sociaal plan en fusiekosten met gemeente Bussum. Per saldo hebben bovengenoemde mutaties geleid tot een daling van het balanstotaal met ca. € 799.000.

Hieronder volgt een specificatie van de mutaties:

Omschrijving (alle bedragen x € 1.000)	2015	2014
MATERIELE VASTE ACTIVA		
Stand op de balans per 1 januari	50.363	49.645
Bij: investeringen (zie staat van investeringen)	2.745	3.553
Af:		
Verminderings	-494	-551
Afschrijvingen	-2.649	-2.284
	49.965	50.363
Verdeling naar activasoort per 31 december		
Investerings met economisch nut		
10 Bedrijfsgebouwen economisch nut	11.416	12.177
14 Gronden en terreinen economisch nut	2.961	2.839
18 Grond-, weg en waterbouwkundige werken economisch nut	479	14.887
22 Machines, apparaten en installaties economisch nut	4.449	5.008
26 Vervoermiddelen economisch nut	321	113
30 Woonruimten economisch nut	93	106
34 Overige materiële vaste activa economisch nut	1.089	1.125
Totaal investeringen met economisch nut	20.808	36.255
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven		
18 Grond-, weg en waterbouwkundige werken economisch nut	15.152	
22 Machines, apparaten en installaties economisch nut	6	
Totaal investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	15.158	
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut		
16 Gronden en terreinen maatschappelijk nut	11	14
20 Grond-, weg en waterbouwkundige werken maatschappelijk nut	13.252	13.446
24 Machines, apparaten en installaties maatschappelijk nut	510	421
36 Overige materiële vaste activa maatschappelijk nut	226	227
Totaal investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	13.999	14.108
TOTAAL MATERIELE VASTE ACTIVA	49.965	50.363

Omschrijving (alle bedragen x € 1.000)	Vermeer- dering 2015	Vermin- dering 2015	2015	2014
De mutaties in materiële vaste activa zijn:				
Investerings met economisch nut				
10 Bedrijfsgebouwen boekwaarde				
Afschrijvingen		759		
Saldo per 31 december		759	11.416	12.177
14 Gronden en terreinen boekwaarde				
Meentweg sectie A 787 en A 1387	128			
Afschrijvingen		6		
Saldo per 31 december	128	6	2.961	2.839
18 Grond-, weg en waterbouwkundige werken				
Upgraden begraafplaats Nieuw Valkenveen	19			
Herinrichting kinderspeelplaats	7			
Afschrijvingen				
Saldo per 31 december	26		26	
22 Machines, apparaten en installaties				
Doorontwikkeling Document Management Systeem				
i-Burgerzaken Business Apps	10			
Vervanging Oracle server	7			
Nieuwe telefooncentrale	28			
Techn inst De Lunet 2015	196			
Afschrijvingen		801		
Saldo per 31 december	242	801	4.449	5.008
26 Vervoermiddelen				
Vervangingsinvestering (Mercedes)	151			
Nissan Cab 2011	35			
Hyundai H 200	48			
Afschrijvingen		26		
Saldo per 31 december	234	26	321	113
30 Woonruimten				
Afschrijvingen		13		
Saldo per 31 december		13	93	106
34 Overige materiële vaste activa				
Uitvoering gap Vesting, Diacon.Gr.en Gooimeer 2008	57			
Vervangingsinvesteringen groen 2013	31			
Herinrichting groen Thijsssepark	10			
Afschrijvingen		134		
Saldo per 31 december	98	134	1.089	1.125

Omschrijving (alle bedragen x € 1.000)	Vermeer- dering 2015	Vermin- dering 2015	2015	2014
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven				
18 Grond-, weg en waterbouwkundige werken				
Vorbereiding afkoppelen 5,2 ha (J.P.Thijssepark)	132			
Vorbereiding riolering Gooimeer Zuid	1			
Uitvoering riolering Gooimeer Zuid	583			
Uitvoering riool Thijssepark Keverdijk	463			
Uitvoering alternatief maatregelenpakket	42			
Afschrijvingen		373		
Saldo per 31 december	1.221	373	15.152	14.887
22 Machines, apparaten en installaties economisch nut				
Ondergrondse opslag Vesting	6			
Afschrijvingen		0		
Saldo per 31 december	6	0	6	
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut				
16 Gronden en terreinen boekwaarde				
Afschrijvingen		3		
Saldo per 31 december		3	11	14
20 Grond-, weg en waterbouwkundige werken				
Herinr.Markt-Cattenhagenstraat-2009		220		
Realisatie verkeersmaatregelen VSP	49			
Herinrichting deel Componistenkwartier	17			
Uitvoering herinrichting Thuissepark/Churchillstraat	39			
Uitvoering herinrichting Nikkelstraat	119	61		
Vervanging fiets-voetbruggen Oud Blaricummerweg	49			
Herinrichting Ruijsdaelplein	373	15		
Verkeersmaatregelen Oranje Nassapark Noord	4			
Rotonde Rijksweg-Churchillstraat	19			
Herinrichting Ruijsdaelplein	15			
Afschrijvingen		500		
Saldo per 31 december	684	878	13.252	13.446
24 Machines, apparaten en installaties maatschappelijk nut				
Verv.OV: Comp.kw., Bosch v.Bredius incl. Bollelaan	7			
Vervanging o.v. Gooimeer Zuid en Huizerstarat	47			
Vervanging OV Jaq. P.Thijssepark	40			
Afschrijvingen		5		
Saldo per 31 december	94	5	510	421
36 Overige materiële vaste activa maatschappelijk nut				
Vervanging speeltoestellen 2013	2			
Vervanging speeltoestellen 2014	8			
Afschrijvingen		11		
Saldo per 31 december	10	11	226	227

Omschrijving (alle bedragen x € 1.000)	2015	2014
FINANCIËLE ACTIVA		
Samenstelling van de financiële vaste activa		
Leningen aan woningbouwcorporaties	98	10
Overige langlopende leningen	298	358
	396	368
48 Leningen aan woningbouwcorp./startersleningen		
Saldo geboekt per 1 januari	67	55
Bij: verstrekte leningen	42	20
Af: werkelijke aflossingen	-7	-8
Saldo volgens de bijlage 4 "Verstrekte geldleningen"	102	67
52 Overige langlopende leningen		
Saldo per 1 januari	301	304
Bij: verstrekte leningen	6	5
Af: werkelijke aflossingen	-13	-8
Saldo volgens de bijlage 4 "Verstrekte geldleningen"	294	301
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden <i>Niet in exploitatie genomen bouwgronden</i>		
Meerpaal	9	8
Keverdijk	0	193
Storkterrein	438	386
Verlies voorziening Keverdijk	0	-437
Verlies voorziening Storkterrein	-63	-22
Saldo per 31 december	384	128
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar		
<u>Rekening-courant</u>		
Saldo per 1 januari	339	344
Aflossing lening de Flank	6	6
Aflossing startlening	3	3
Verstrekte leningen	-40	-20
Saldo per 31 december	308	339
<u>Vorderingen</u>		
Debiteuren algemeen	678	897
Debiteuren openbare Lichamen	317	374
Debiteuren belastingen	762	801
Debiteuren dubieus	-314	-51
Debiteuren MDV	809	925
Debiteuren dubieus MDV	-32	-336
Te ontvangen BTW van het compensatiefonds	2.695	2.675
Tussenrekeningen CIVIN (belastingpakket, o.a. incasso onderweg)		17
Overige		11
Saldo per 31 december	4.915	5.313

Omschrijving (alle bedragen x € 1.000)	2015	2014
<u><i>Uitzettingen in s'Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan een jaar</i></u>		
Saldo per 31 december	376	2.278
Overlopende activa		
Vooruitbetaalde kosten	116	231
Nog te ontvangen inkomsten	2.381	190
Nog te ontvangen inkomsten vanuit rechten		145
Nog te ontvangen inkomsten transitorische rente		1
Saldo per 31 december	2.497	567
Liquide middelen		
Tegoeden bij banken	5	281
Verstreckte kasgeldleningen		
Kassen	13	20
Saldo per 31 december	18	301
Voor het verloop van de liquide middelen zie ook Tabel 29 "Kasstroomoverzicht"		
PASSIVA		
Eigen vermogen		
Algemene reserve		
Saldo per 1 januari	11.846	12.097
Bestemming resultaat voorgaand boekjaar	476	170
Boeking mutatie algemene reserve in 2014 vlgs raadsbesluiten bij het vaststellen van de begroting en tussentijdse wijzigingen	-4.413	-421
Saldo per 31 december voor bestemming	7.909	11.846
Bestemmingsreserves		
Saldo per 1 januari	7.240	9.461
Mutatie egalisatiereserve riool en afval naar voorziening	-1.116	
Bestemming resultaat voorgaand boekjaar	6.514	-155
Boeking mutatie bestemmingsreserves in 2014 vlgs raadsbesluiten bij het vaststellen van de begroting en tussentijdse wijzigingen	2.225	-3.182
Saldo per 31 december	14.863	6.124
Het verloop per reserve treft u aan in hoofdstuk 2.10 "Toelichting per reserve" en de bijlage 9 "Reserves"		
Nog te bestemmen saldo van de rekening		
Saldo algemene dienst (voordelig 2015)	381	6.990

Omschrijving (alle bedragen x € 1.000)	2015	2014
VREEMD VERMOGEN		
Voorzieningen		
Voorzieningen zijn verplichtingen per balansdatum waarvan de omvang en het bestaan (nog) niet zeker is in volgende jaren verwachte uitgaven die echter naar hun aard hun oorsprong vinden in het verslagjaar of eerdere jaren en strekken tot gelijkmatige verdeling van lasten. Toevoegingen aan voorzieningen geschieden ten laste van de rekening van baten en lasten. Uitgaven waarvoor een voorziening is gevormd, worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.		
Saldo per 1 januari	4.560	3.573
Mutatie egalisatiereserve riool en afval naar voorziening		1.256
Bestemming resultaat voorgaand boekjaar		
Vermeerderingen/verminderingen	-201	-268
Saldo per 31 december	4.359	4.560
Het verloop per voorziening treft u aan in onderdeel 2.11 "Toelichting per voorziening" en de bijlage 10 "Voorzieningen"		
Langlopende geldleningen		
Onder langlopende geldleningen worden schulden verstaan met een oorspronkelijke looptijd van twee jaar of langer		
Gemiddelde rente 3,70%		
Saldo per 1 januari	24.798	24.527
Bij: aangegane leningen		3.000
Af: Aflossingen	-2.782	-2.729
Saldo volgens de bijlage 3 "Aangegane leningen"	22.016	24.798
Viottende passiva		
kortlopende schulden		
Overige kortlopende schulden per 31 december	2.602	3.677
Overlopende passiva		
Nog te betalen kosten	6.358	877
Nog te betalen transitorische rente	283	325
Vooruit ontvangen gelden	88	461
	6.729	1.663

Gebeurtenissen na de balansdatum:
Per 1 januari 2016 gemeente Naarden ophoudt te bestaan

2.8. Niet uit balans blijkende verplichtingen

Gewaarborgde leningen pagina 80

Achtervang pagina 79

Garantstellingen pagina 79

Eigen bijdrage op grond van de WMO

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de WMO een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de WMO geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

2.9. Toelichting per reserve

Algemene reserves

1. Algemene reserve

	Werkelijk 2015	Begroot 2015
Stand per 1 januari 2015 (na bestemming realisatie 2014)	8.594.727	
Voorgestelde onttrekking / realisatie van 2015	5.359.152	6.334.668
Voorgestelde dotatie / realisatie van 2015	1.413.304	1.413.304
Stand per 31 december 2015 (voor bestemming realisatie 2015)	4.648.879	

De algemene reserve wordt gebruikt voor het opvangen van risico's in algemene zin, zoals risico's die geheel niet te kwantificeren zijn en niet meer kunnen worden opgevangen door de weerstandscapaciteit. De omvang van de algemene reserve is in het verleden ontstaan door het afstoten van gemeentelijke eigendommen.

Per saldo is er ca. € 975.516 minder onttrokken aan de algemene reserve. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat de overdracht van de schootsvelden niet in 2014 heeft plaats gevonden. Hierdoor is de geraamde onttrekking aan de algemene reserve ad. € 837.000 als dekking voor de afboeking van de boekwaarde niet doorgegaan. Daarnaast is de onttrekking ten behoeve van de Basisregistratie Grootschalige Topografie ad. € 123.000 en de Passantenhaven Naarden buiten de Vesting ad. € 15.000 lager dan begroot.

Advies: Vanwege het opgaan van gemeente Naarden per 1 januari 2016 in de gemeente Gooise Meren wordt de reserve toegevoegd aan de algemene reserve van gemeente Gooise Meren.

2. Weerstandscapaciteit

	Werkelijk 2015	Begroot 2015
Stand per 1 januari 2015 (na bestemming realisatie 2014)	3.259.958	
Voorgestelde onttrekking / realisatie van 2015		
Voorgestelde dotatie / realisatie van 2015		
Stand per 31 december 2015 (voor bestemming realisatie 2015)	3.259.958	

De reserve is in 1999 gevormd, door afsplitsing van een bedrag van € 6.806.703 van de algemene reserve. De weerstandscapaciteit dient in eerste instantie ter dekking van de risico's die zijn opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Dit houdt in dat jaarlijks bij de vaststelling van de begroting moet worden gezien in hoeverre deze reserve nog toereikend is. De risico's worden benoemd in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. In 2013 is er een gewogen risico-inventarisatie uitgevoerd die onder geheimhouding naar de raadsleden is verzonden. In 2015 is gezamenlijk met de fusie partners Muiden en Bussum een risico-inventarisatie worden gedaan voor de begroting 2016 van gemeente Gooise Meren.

Advies: Vanwege het opgaan van gemeente Naarden per 1 januari 2016 in de gemeente Gooise Meren wordt de reserve toegevoegd aan de algemene reserve van gemeente Gooise Meren.

3. Dekkingsreserve

	Werkelijk 2015	Begroot 2015
Stand per 1 januari 2015 (na bestemming realisatie 2014)	450.281	
Voorgestelde onttrekking / realisatie van 2015	450.281	450.281
Voorgestelde dotatie / realisatie van 2015		
Stand per 31 december 2015 (voor bestemming realisatie 2015)	0	

Deze reserve is in 2006 gevormd door een onttrekking van € 7,5 miljoen uit de algemene reserve en een onttrekking van € 2,5 miljoen uit de risicoreserve. Hierdoor is een dekkingsreserve gevormd ad € 10 miljoen. De dekkingsreserve strekt tot doel het opvangen van begrotingstekorten.

De onttrekkingen zijn als volgt:
2015 (tiende jaar) € 450.281

De provincie Noord-Holland heeft bepaald dat gedurende 10 jaar onttrekkingen mogen plaatsvinden ter dekking van eventuele begrotingstekorten en voorts heeft de provincie bepaald dat géén hogere onttrekkingen mogen plaatsvinden zoals bij de begroting van 2006 door de Raad is vastgesteld.

Het gevolg van het besluit van de provincie is dat er na afloop van de 10 jaar een restant dekkingsreserve van circa € 4,7 miljoen beschikbaar blijft. In 2014 is dit restant overgeheveld naar de Algemene reserve.

Advies: De reserve is volledig ingezet en daarom kan de reserve worden opgeheven.

Bestemmingsreserves

4. Egalisatiereserve Talent Primair

	Werkelijk 2015	Begroot 2015
Stand per 1 januari 2015 (na bestemming realisatie 2014)	51.490	
Voorgestelde onttrekking / realisatie van 2015	3.699	3.699
Voorgestelde dotatie / realisatie van 2015		
Stand per 31 december 2015 (voor bestemming realisatie 2015)	47.791	

Bij besluit van 26 oktober 2004 heeft de raad ingestemd met de continuering van de stichting voor openbaar onderwijs, Talent Primair, en hiertoe een renteloze lening te verstrekken. Ter dekking van de rentekosten is deze egalisatiereserve ingesteld.

Advies: Vanwege het opgaan van gemeente Naarden per 1 januari 2016 in de gemeente Gooise Meren wordt de reserve toegevoegd aan de egalisatiereserve Primair van gemeente Gooise Meren.

5. Reserve Stadspromotie

	Werkelijk 2015	Begroot 2015
Stand per 1 januari 2015 (na bestemming realisatie 2014)	15.197	
Voorgestelde onttrekking / realisatie van 2015	15.197	15.197
Voorgestelde dotatie / realisatie van 2015		
Stand per 31 december 2015 (voor bestemming realisatie 2015)	0	

De gemeenteraad heeft op 3 november 2005 besloten een fonds in te stellen om activiteiten, die een bijdrage leveren aan de promotie, uitstraling en verlevendiging van Naarden, te kunnen ondersteunen. Het doel van het fonds is om flexibel op economische, toeristische, culturele en/of recreatieve activiteiten, die zich gedurende een begrotingsjaar aandienen, te kunnen inspringen. Co-financiering, waarmee dus een deel van de kosten voor rekening van anderen komen, staat bij honorering van dergelijke activiteiten voorop. De afgelopen jaren zijn de volgende bedragen aan de reserve onttrokken:

- € 6.467 GSM historische wandelroute (2006)
- € 4.750 Muziek en cultuurfestival Naarden (2006)
- € 10.000 "Op de bres" van het Vestingmuseum (2007)
- € 10.000 "Vesting Festival" (2009)
- € 4.100 "Plattegrond Vesting" (2009)
- € 9.500 Demonstratie historische race-auto's (2011)

€ 5.000	Music behind the Walls (5 mei 2011)
€ 15.000	Voorschot realisatie weegschalenmuseum (2011)
€ 15.000	Bijdrage realisatie weegschalenmuseum (2012)
€ 30.000	Aanpak stadspromotie Naarden (jaarschijf 2013) (Zie raadsvoorstel RV 13.040 Aanpak Stadspromotie Naarden- beleef de historie)
€ 25.000	Aanpak stadspromotie Naarden (jaarschijf 2014)
€ 15.197	Aanpak stadspromotie Naarden (jaarschijf 2015)

Advies: De reserve is volledig ingezet en daarom kan de reserve worden opgeheven.

6. Reserve Sociaal domein

	Werkelijk 2015	Begroot 2015
Stand per 1 januari 2015 (na bestemming realisatie 2014)	1.354.275	
Voorgestelde onttrekking / realisatie van 2015	562.454	743.120
Voorgestelde dotatie / realisatie van 2015		
Stand per 31 december 2015 (voor bestemming realisatie 2015)	791.821	

Het kabinet heeft ingezet op een grootscheepse decentralisatie in het Sociaal domein. Taken die bij het Rijk en de provincie lagen, zijn per 1 januari 2015 overgeheveld naar gemeenten. Het gaat dan om de Participatiewet (re-integratie en inkomen), AWBZ (ondersteuning en verzorging van zorgbehoevende mensen) en de Jeugdzorg. Het doel van de drie decentralisaties is het Sociaal domein betaalbaar en doelmatig te maken.

Advies: Vanwege het opgaan van gemeente Naarden per 1 januari 2016 in de gemeente Gooise Meren wordt de reserve toegevoegd aan de reserve Sociaal Domein van gemeente Gooise Meren.

7. Reserve egalisatie exploitatie gemeentelijke begraafplaatsen

	Werkelijk 2015	Begroot 2015
Stand per 1 januari 2015 (na bestemming realisatie 2014)	147.969	
Voorgestelde onttrekking / realisatie van 2015	53.025	53.025
Voorgestelde dotatie / realisatie van 2015		
Stand per 31 december 2015 (voor bestemming realisatie 2015)	94.944	

In 2009 is deze reserve ten laste van de algemene reserve gevormd. In 2009 is een pakket van maatregelen ingevoerd die op termijn zullen leiden tot een kostendekkende exploitatie van de begraafplaatsen. In de eerstvolgende jaren is nog geen sprake van een kostendekkende exploitatie. Voor de jaren 2010 tot en met 2018 zullen de negatieve exploitatiesaldi worden onttrokken aan deze reserve.

Bij het beginsaldo van € 147.969 van de reserve, is vanaf 2014 een bedrag van € 19.621 specifiek bestemd voor het uitvoeren van het deelplan graven en opstellen van de Oude Begraafplaats. Dit deelplan wordt gefaseerd uitgevoerd en is gericht op het bewaren van de huidige monumentale waarden van de grafmonumenten.

Advies: Vanwege het opgaan van gemeente Naarden per 1 januari 2016 in de gemeente Gooise Meren wordt de reserve toegevoegd aan de reserve Exploitatie Begraafplaatsen van gemeente Gooise Meren.

8. Reserve uitbreiding sportvoorzieningen

	Werkelijk 2015	Begroot 2015
Stand per 1 januari 2015 (na bestemming realisatie 2014)	1.960.574	
Voorgestelde onttrekking / realisatie van 2015	181.182	181.182
Voorgestelde dotatie / realisatie van 2015	90.000	90.000
Stand per 31 december 2015 (voor bestemming realisatie 2015)	1.869.392	

De onttrekking aan deze reserve dient deels als dekking voor de kapitaallasten van het investeringen voor de optimalisatie en uitbreiding van de sportvoorzieningen.

Advies: Vanwege het opgaan van gemeente Naarden per 1 januari 2016 in de gemeente Gooise Meren wordt de reserve toegevoegd aan de reserve uitbreiding Sportvoorzieningen van gemeente Gooise Meren.

9. Reserve BTW Compensatie Fonds

	Werkelijk 2015	Begroot 2015
Stand per 1 januari 2015 (na bestemming realisatie 2014)	132.333	
Voorgestelde onttrekking / realisatie van 2015	132.333	132.333
Voorgestelde dotatie / realisatie van 2015		
Stand per 31 december 2015 (voor bestemming realisatie 2015)	0	

Met ingang van 1 januari 2003 is de wet op het BTW compensatiefonds (BCF) voor gemeenten, provincies en kaderwetgebieden van kracht. Op grond van die wet kunnen gemeenten door hen op factuur betaalde BTW declareren bij het fonds. Het fonds wordt onder andere gevoed door een verlaging van het gemeentefonds. Invoering van het BCF brengt een financieel nadeel met zich mee als gevolg van het feit dat de verlaging van de algemene uitkering direct doorwerkt in de gemeentelijke exploitatie, terwijl het compensabel zijn van de BTW op (sommige) investeringen gespreid over het aantal afschrijvingstermijnen een voordeel oplevert. Om dit financiële nadeel te compenseren is in 2003 een reserve gevormd. De reserve is gevoed door eenmalig uitstel van de verlaging van de algemene uitkering in 2003 (€ 1.067.850) en het aframen van de BTW component die in andere reserves en voorziening was mee gecalculeerd, maar na 1 januari 2003 niet langer nodig is (€ 649.303). Er is derhalve een reserve ontstaan met een omvang van € 1.717.153 die in 13 jaar ten gunste van de exploitatie wordt gebracht. Voor het jaar 2015 is de laatste onttrekking uit deze reserve € 132.333 waardoor de stand op €0 komt en daarom kan deze reserve worden afgesloten.

Advies: De reserve is volledig ingezet en daarom kan de reserve worden opgeheven.

10. Reserve grondexploitatie

	Werkelijk 2015	Begroot 2015
Stand per 1 januari 2015 (na bestemming realisatie 2014)	8.975.822	
Voorgestelde onttrekking / realisatie van 2015	5.770.874	5.650.072
Voorgestelde dotatie / realisatie van 2015		
Stand per 31 december 2015 (voor bestemming realisatie 2015)	3.204.948	

De raad heeft in juni 2013 besloten tot het instellen van een reserve Grondexploitatie. Daarnaast is besloten aan deze reserve de reserves Volkshuisvestingsfonds en Huisvesting Kinderopvang toe te voegen. Door deze nieuwe reserve kunnen verliezen en winsten van de grondexploitaties met elkaar vereffend worden. De toevoeging van de bovengenoemde reserves aan de reserve Grondexploitatie bevordert de integrale afweging bij het inzetten van de middelen.

Het college heeft in juli 2007 de compensatieregeling Woningonttrekking aangenomen. Indien een woningonttrekkingvergunning wordt verstrekt, zal compensatie in de vorm van toevoegen van een andere woning dan wel een financiële compensatie plaats vinden. Deze financiële compensatie zal worden toegevoegd aan de reserve Grondexploitatie (was Volkshuisvestingsfonds).

In 2012 heeft de raad besloten de starterslening nieuw leven in te blazen. Op 31 oktober 2012 is de Verordening VROM Starterslening Gemeente Naarden 2012 vastgesteld. Hiervoor worden gelden die bij SVn reeds gereserveerd staan aangewend om deze regeling te bekostigen.

Indien er een tekort optreedt, kan de gemeenteraad ertoe besluiten de reserve Grondexploitatie aan te wenden.

Advies: Vanwege het opgaan van gemeente Naarden per 1 januari 2016 in de gemeente Gooise Meren wordt de reserve toegevoegd aan de reserve Godelinde/Keverdijk van gemeente Gooise Meren.

11. Reserve Godelinde Keverdijk

	Werkelijk 2015	Begroot 2015
Stand per 1 januari 2015 (na bestemming realisatie 2014)		
Voorgestelde onttrekking / realisatie van 2015		
Voorgestelde dotatie / realisatie van 2015	8.854.195	8.854.195
Stand per 31 december 2015 (voor bestemming realisatie 2015)	8.854.195	

In het tweede voortgangsverslag 2015 is vermeld dat de grondexploitatie Keverdijk wordt gewijzigd in een investering in MFA en dat de kapitaallasten van deze investering en de kapitaallasten van de investering in de Godelindeschool worden onttrokken aan een bestemmingsreserve die wordt gevoed door de reserve grondexploitatie (€ 5.533.314) en de algemene reserve (€ 3.320.881).

Advies: Vanwege het opgaan van gemeente Naarden per 1 januari 2016 in de gemeente Gooise Meren wordt de reserve toegevoegd aan de reserve Godelinde/Keverdijk van gemeente Gooise Meren.

2.10. Toelichting per voorziening

1. Onderhoudskosten huisvesting basisonderwijs

	Werkelijk 2015	Begroot 2015
Stand per 1 januari 2015 (na bestemming realisatie 2014)	83.000	
Voorgestelde onttrekking / realisatie van 2015	83.000	83.000
Voorgestelde dotatie / realisatie van 2015		
Stand per 31 december 2015 (voor bestemming realisatie 2015)	0	

Voor de toelichting verwijzen wij naar de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Advies: De voorziening is volledig ingezet en daarom kan de voorziening worden opgeheven.

2. Liquidatie muziekschool

	Werkelijk 2015	Begroot 2015
Stand per 1 januari 2015 (na bestemming realisatie 2014)	6.960	
Voorgestelde onttrekking / realisatie van 2015	6.960	4.160
Voorgestelde dotatie / realisatie van 2015		
Stand per 31 december 2015 (voor bestemming realisatie 2015)	0	

Bij het raadsbesluit van 22 juni 1995 tot opheffing van de Gemeenschappelijke regeling muziekschool voor Gooi en Vechtstreek is een voorziening van € 683.620 gevormd. De voorziening had tot doel de uitvoering van het liquidatieplan, op grond waarvan jaarlijks bijdragen aan de gemeente Bussum worden verleend voor wachtgelden en dergelijke financieel te realiseren.

Advies: De voorziening is volledig ingezet en daarom kan de voorziening worden opgeheven.

3. Onderhoud civieltechnische Kunstwerken

	Werkelijk 2015	Begroot 2015
Stand per 1 januari 2015 (na bestemming realisatie 2014)	341.956	
Voorgestelde onttrekking / realisatie van 2015	13.516	55.091
Voorgestelde dotatie / realisatie van 2015	30.000	30.000
Stand per 31 december 2015 (voor bestemming realisatie 2015)	358.440	

Voor de toelichting verwijzen wij naar de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Advies: Vanwege het opgaan van gemeente Naarden per 1 januari 2016 in de gemeente Gooise Meren wordt de voorziening toegevoegd aan de voorziening onderhoud wegen van gemeente Gooise Meren.

4. Onderhoud wegen

	Werkelijk 2015	Begroot 2015
Stand per 1 januari 2015 (na bestemming realisatie 2014)	303.699	
Voorgestelde onttrekking / realisatie van 2015	0	0
Voorgestelde dotatie / realisatie van 2015	0	0
Stand per 31 december 2015 (voor bestemming realisatie 2015)	303.699	

Voor de toelichting verwijzen wij naar de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Advies: Vanwege het opgaan van gemeente Naarden per 1 januari 2016 in de gemeente Gooise Meren wordt de voorziening toegevoegd aan de voorziening onderhoud wegen van gemeente Gooise Meren.

5. Onderhoud gebouwen

	Werkelijk 2015	Begroot 2015
Stand per 1 januari 2015 (na bestemming realisatie 2014)	648.437	
Voorgestelde onttrekking / realisatie van 2015	112.864	194.163
Voorgestelde dotatie / realisatie van 2015	70.000	70.000
Stand per 31 december 2015 (voor bestemming realisatie 2015)	605.573	

Voor de toelichting verwijzen wij naar de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Advies: Vanwege het opgaan van gemeente Naarden per 1 januari 2016 in de gemeente Gooise Meren wordt de voorziening toegevoegd aan de voorziening onderhoud gebouwen van gemeente Gooise Meren.

6. Pensioen (voormalig) wethouders

	Werkelijk 2015	Begroot 2015
Stand per 1 januari 2015 (na bestemming realisatie 2014)	2.060.028	
Voorgestelde onttrekking / realisatie van 2015	92.561	153.900
Voorgestelde dotatie / realisatie van 2015	90.000	90.000
Stand per 31 december 2015 (voor bestemming realisatie 2015)	2.057.467	

Op grond van de regeling Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA) is in 2011 een voorziening ingesteld voor huidige en gewezen wethouders.

Aan de hand van opgestelde berekeningen is de dotatie in deze voorziening bepaald.

De uitbetaling van de pensioenen van voormalig wethouders wordt hieraan onttrokken. Tevens wordt aan de voorziening rente toegerekend, gebaseerd op de rekenrente van de begroting van het betreffende jaar en worden de pensioenafdrachten van de zittende wethouders hierin gestort.

Advies: Vanwege het opgaan van gemeente Naarden per 1 januari 2016 in de gemeente Gooise Meren wordt de voorziening toegevoegd aan de voorziening pensioen/wachtgeld wethouders van gemeente Gooise Meren.

7. Egalisatie rioolheffing

	Werkelijk 2015	Begroot 2015
Stand per 1 januari 2015 (na bestemming realisatie 2014)	724.044	
Voorgestelde onttrekking / realisatie van 2015		1.079
Voorgestelde dotatie / realisatie van 2015	41.986	
Stand per 31 december 2015 (voor bestemming realisatie 2015)	766.030	

In 1995 is besloten tot het instellen van een reserve ter egalisatie van de rioolheffing.

De voorziening functioneert als schommelfonds, waarbij overschotten op het product riolering worden toegevoegd en al te forse stijgingen van de rioolheffing middels een onttrekking worden afgezwakt. Op begrotingsbasis werd rekening gehouden met een nadeel van € 1.079 terwijl in werkelijkheid het nadeel € 0 is. Echter er is een overschot van € 41.986 door hogere opbrengst en lagere kosten dan in de raming voorzien. Dit voordeel is gedoteerd aan deze voorziening. Dat brengt de stand per 31 december 2015 op € 766.972.

Er is geen onderscheid gemaakt in onderhoud cq spaarcomponent vervangingsinvestering.

Advies: Vanwege het opgaan van gemeente Naarden per 1 januari 2016 in de gemeente Gooise Meren wordt de voorziening toegevoegd aan de voorziening Egalisatie Riool van gemeente Gooise Meren.

8. Egalisatie afvalstoffenheffing

	Werkelijk 2015	Begroot 2015
Stand per 1 januari 2015 (na bestemming realisatie 2014)	392.044	
Voorgestelde onttrekking / realisatie van 2015	224.647	228.521
Voorgestelde dotatie / realisatie van 2015	100.028	100.028
Stand per 31 december 2015 (voor bestemming realisatie 2015)	267.425	

De voorziening functioneert als schommelfonds, waarbij overschotten op het product huishoudelijk afval worden toegevoegd en al te forse stijgingen van de afvalstoffenheffing middels een onttrekking worden afgezwakt. Op begrotingsbasis werd rekening gehouden met een nadeel van € 228.521 terwijl in werkelijkheid het nadeel € 224.647 is. De dotatie is conform aan deze voorziening toegevoegd. Dat brengt de stand per 31 december 2015 op € 267.425.

Advies: Vanwege het opgaan van gemeente Naarden per 1 januari 2016 in de gemeente Gooise Meren wordt de voorziening toegevoegd aan de voorziening Egalisatie Afvalstoffenheffing van gemeente Gooise Meren.

2.11. Wet Normering Topinkomens (WNT)

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen¹

bedragen x € 1	H.T.J.Hermes-Molenbrugge		M.G.Knibbe	
Functie(s)	Gemeentesecretaris		Griffier	
	2015	2014	2015	2014
Duur dienstverband in 2014	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0	0,67	0,67
Gewezen topfunctionaris? ²	nee	nee	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking? ³	ja	ja	ja	ja
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	nee	nee	nee	nee
Bezoldiging				
Beloning	85.175	79.799	74.611	54.968
Belastbare onkostenvergoedingen	7.252	10.290	2.165	1.581
Beloningen betaalbaar op termijn	5.305	13.475	4.653	3.881
Totaal bezoldiging	97.732	103.564	81.429	60.430
Toepasselijk WNT-maximum	230.474	230.474	154.418	154.418
Motivering indien overschrijding: zie	nvt	nvt	nvt	nvt

Toezichthoudende topfunctionarissen nvt

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen nvt

Bezoldiging of ontslaguitkering niet-topfunctionarissen nvt

¹ Deze tabel is bedoeld voor de topfunctionarissen (en gewezen topfunctionarissen) met executieve taken, d.w.z. de leden van het hoogste uitvoerende orgaan en de daaraan ondergeschikte(n), en degene(n) belast met de dagelijkse leiding van de gehele rechtspersoon.

² Van een gewezen topfunctionaris is sprake indien de functionaris in het verleden - maar na 1 januari 2013 - een functie als topfunctionaris heeft bekleed, en bij beëindiging van deze functie vervulling bij dezelfde instelling of rechtspersoon een functie als niet-topfunctionaris is gaan vervullen. Gedurende deze periode van functievervulling in de andere functie kwalificeert de functionaris als 'gewezen topfunctionaris'.

³ Indien 'ja': afzonderlijke looncomponenten verplicht vermelden; indien 'nee': alleen totaal honorarium (excl. BTW) vermelden bij Totaal bezoldiging (het gaat om een extern ingehuurde functionaris)

2.12. Overzicht baten en lasten per programma

Wordt het saldo voorafgegaan door een – teken dan wordt een negatief saldo bedoeld.

Een – teken voor de mutaties op de reserves betekent een storting.

Tabel 12 Overzicht van baten en lasten

NR	PROGRAMMA NAAM	WERKELIJK 2015			BEGROTING 2015		WERKELIJK 2014		
		LASTEN	BATEN	SALDO	PRIM. SALDO	NA WIJZ. SALDO	LASTEN	BATEN	SALDO
1	RUIMTELIJKE ORDENING EN WONEN	11.093.076	9.868.863	-1.224.213	-565.534	-1.843.427	2.506.429	8.487.624	5.981.195
2	OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	1.627.324	44.805	-1.582.519	-1.624.908	-1.598.684	1.665.872	50.598	-1.615.274
3	INRICHTING EN BEHEER OPENBARE RUIJTE	2.300.384	36.659	2.300.384	-2.388.697	-2.282.722	2.311.053	1.339.612	-974.441
4	VERKEER EN MILIEU	6.150.081	3.727.411	-2.422.670	-2.903.924	-2.500.854	6.707.969	3.897.782	-2.810.187
5	SOCIAAL DOMEIN	17.510.986	9.968.220	-7.592.209	-13.146.941	-9.309.447	14.691.314	5.540.917	-9.150.397
6	BESTUUR EN PUBLIEKE DIENSTEN	6.932.153	1.108.172	6.932.153	-2.365.407	-4.441.608	3.229.710	350.400	-2.879.310
7	ALGEMENE BATEN EN LASTEN	12.252.812	33.542.107	12.289.295	22.401.050	21.976.742	8.035.841	26.471.309	18.435.468
	TOTAAL INCLUSIEF MUTATIES RESERVES			380.518					6.990.052
	REEDS BESLOTEN MUTATIES RESERVES			2.170.698					2.486.467
	VOORGESTELDE MUTATIES RESERVES			-1.740.180					4.503.585
	TOTALE MUTATIE RESERVES			380.518					6.990.052

Tabel 13 Algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving	Rekening	Begroting	Rekening
	2015	2015	2014
Algemene uitkering	12.567.291	12.417.048	13.125.163
OZB	4.125.508	4.192.829	3.970.438
Baten roerende woon- en bedrijfsruimten	0	3.836	1.410
Hondenbelasting	65.216	71.050	68.475
Toeristenbelasting	172.469	96.425	71.773
Forensenbelasting	54.979	36.050	29.684
Precariobelasting op kabels en leidingen	916.738	920.264	729.448
Saldo financieringsfunctie	-785.912	-785.830	-873.515
Totaal algemene dekkingsmiddelen	17.116.289	16.951.672	17.122.876

2.13. Overzicht aan de aanwending van het bedrag voor onvoorzien

Op de post onvoorzien staat het algemene budget voor onvoorziene uitgaven. Het bedrag voor onvoorzien wordt geraamd voor de begroting in zijn geheel.

Omschrijving	Bedrag	Datum raadsbesluit	Datum B&W
Oorspronkelijke begroting	17.000		
Stand post onvoorzien per 31 december 2015	17.000		

HOOFDSTUK 3 JAARVERSLAG

3.1 PROGRAMMAVERANTWOORDING

3.1.1. Programma 1 Ruimtelijke ordening en wonen

Portefeuille: Economische Zaken; Toerisme en Recreatie; Volkshuisvesting; Ruimtelijke ordening; Grondexploitatie

Realisatie

Naarden Buiten de vesting

Op 15 maart 2015 is het deelproject NNN Gooimeertak geopend, de werkzaamheden in het veld zijn nagenoeg afgerond.

De kavelruil ten behoeve van de Agrarische structuurverbetering heeft plaatsgevonden, de laatste losse kavelsnippers zijn aan lokale agrariërs toebedeeld.

Voor wat betreft de schootsvelden is de grondruil met Rijkswaterstaat gereed. De sanering van de Vissergronden is voltooid.

De benodigde subsidie voor het wandelpas van de Vesting naar Stadzicht is in de begrotingswijziging van de provincie opgenomen. Na vaststelling van de begrotingswijziging door PS kan deze aan worden gevraagd.

Op 24 juni 2015 heeft de gemeenteraad ingestemd met het participatieplan voor de ontwikkeling van de passantenhaven, het participatieproces is gestart.

Op 13 november 2015 hebben alle convenantpartners (Gem. Naarden, Gem. Muiden, Provincie NH, Regio G&V een Waterschap AGV) het convenant ondertekend. Het bijbehorende gebiedsprogramma is gepubliceerd.

Stork-locatie

Op 24 juni 2015 is door de raad het bestemmingsplan (inclusief beeldkwaliteitsplan en verkeersplan) vastgesteld, nadat diezelfde dag ook de samenwerkingsovereenkomst met de Alliantie en Wellant is vastgesteld en ondertekend. Een samenwerkingsovereenkomst met Talent Primair is in november 2015 ondertekend. In 2015 is tegen de vaststelling van het bestemmingsplan beroep aangetekend door belanghebbenden bij de Raad van State. Op 23 december is een tussen uitspraak van de Raad van State ontvangen. Zij hebben op 1 beroepsgrond een bestuurlijke lus toegepast. Tot uiterlijk 13 april 2016 heeft de raad de tijd om een kleine wijziging in het bestemmingsplan door te voeren. Definitieve uitspraak in de zaak wordt verwacht in Q2 van 2016. Partijen zijn wel gestart met de verdere invulling van de plannen.

Centrum Keverdijk

Tijdens de raadsvergadering van 25 september 2013 stelde de gemeenteraad van Naarden het aftrapdocument (PID) vast voor het project Centrum Keverdijk. Dit aftrapdocument vormde de basis voor het proces om te komen tot een projectplan voor Centrum Keverdijk, zodanig dat belanghebbenden vroegtijdig bij dit proces zouden worden betrokken.

De vaststelling van het aftrapdocument leidde tot de vaststelling van een participatieplan door de gemeenteraad van Naarden op 29 januari 2014. Dit participatieplan stelde tot doel één document op te stellen, waarin de ambities voor het plangebied van alle belanghebbenden staan beschreven. Naast de ambities kregen ook de kaders van de gemeenteraad een plek in het document. Samen met een klankbordgroep van belanghebbenden is uitvoering gegeven aan dit participatieproces, wat leidde tot een breed gedragen 'ambitiedocument'.

De gemeenteraad van Naarden besloot op 22 oktober 2014 kennis te nemen van het Ambitiedocument 'Centrum Keverdijk' en deze te beschouwen als waardevolle input en leidraad voor de uitwerking van een projectplan voor Centrum Keverdijk en stelde daartoe een proces vast.

Op 30 september 2015 stelde de gemeenteraad het projectplan Centrum Keverdijk vast. In het projectplan is doel, resultaat, scope en eisen van het project Centrum Keverdijk opgenomen. Daarnaast legt het projectplan vast hoe op een projectmatige wijze het doel wordt bereikt. Ook is in het projectplan vastgelegd hoe het project beheersbaar wordt gehouden ten aanzien van tijd, geld, kwaliteit en risico's. De vaststelling van het projectplan besloot de definitiefase van het project Centrum Keverdijk en vormt het uitgangspunt voor het verdere proces.

Kop Naarderbos (Naardereiland)

De raad heeft zich in 2011 uitgesproken over de prioriteiten ten aanzien van het tot ontwikkeling brengen van de woningbouwlocaties. De ontwikkellocatie Kop Naarderbos is in de planning naar voren getrokken, zodat er eerst geld verdiend kon worden.

Nadat op 12 december 2012 het Stedenbouwkundig Programma van Eisen voor Kop Naarderbos door de raad is vastgesteld is in 2013 het selectieproces voor een ontwikkelaar voltooid en op 14 februari 2014 is de samenwerkingsovereenkomst met Nijhuis Bouw BV getekend. Het bestemmingsplan voor het Naardereiland, de naam die het project nu heeft, is op 25 juni 2014 gewijzigd vastgesteld. In juni 2014 is de verkoop van de woningen gestart. De verkoop van de woningen verliep zeer voorspoedig. Dit project is inmiddels belandt in de uitvoeringsfase. De ontwikkelaar Explorius Vastgoedontwikkeling bv heeft in december 2014 de grond van de gemeente Naarden gekocht. De gemeente Naarden heeft hiervoor een geïndexeerde betaling van ca. € 6.230.000 excl. BTW ontvangen, conform de eerder gemaakte afspraken uit de samenwerkingsovereenkomst met deze ontwikkelaar. Het projectgebied is in 2015 bouwrijp opgeleverd en de bouw van de woningen is in 2015 gestart.

Visie Amersfoortsestraatweg

De Amersfoortsestraatweg is een belangrijke toevoerroute is naar de Vesting. Zij kent een grote verscheidenheid aan functies met een onsamenhangend beeld. Alvorens met plan vorming aan deze weg te starten is in 2015 een visie voor deze weg opgesteld. In een succesvol traject met belanghebbenden waaraan ruim 200 personen hebben deelgenomen heeft de raad op 30 september 2015 de visie vastgesteld. Tevens besloot de raad een aantal quick-wins welke gedurende het proces aan het licht kwamen ten uitvoer te brengen. In Januari 2016 zijn nieuwe verkeersborden geplaatst en een aantal fietsrekken op de Abri parkeerplaats. Er is een routebeschrijving gemaakt voor bezoekende sporters die de sportverenigingen op hun website hebben geplaatst. Dit om te bereiken dat tijdens de topdruke op het sportvelden ook deze parkeerplaats benut gaat worden De raad heeft aan het college de opdracht verstrekt om aansluitend aan de visie een Beeldkwaliteitsplan op te gaan stellen , wederom meteen actieve rol voor belanghebbenden. Hier wordt in 2106 gevolg aan gegeven.

Borgronden

De PID van het project Borgronden is op 4 maart 2015 door de raad vastgesteld. Door de vaststelling van de structuurvisie Naarden/Bussum op 5 maart 2014 is opmaat gevormd voor de transformatie van deze nu agrarische gronden naar gronden bestemd voor woningbouw. Met de grondeigenaren, gemeente Naarden heeft hier geen bezit, wordt opgetrokken om een in het Naardense volkshuisvestelijke beleid passend plan te gaan ontwikkelen. Op 30 september 2015 is hiertoe een participatieplan vastgesteld door de gemeenteraad. In 2016 wordt het participatieproces verder ingericht en uitgevoerd.

Privaatrecht (inclusief grondzaken)

Tussen Rijkswaterstaat en de gemeente heeft in 2015 een grondruil plaatsgevonden. Gronden van de gemeente, die Rijkswaterstaat nodig heeft voor het project A1/A6, zijn geruild tegen schootsvelden van Rijkswaterstaat bij de A1. Rijkswaterstaat heeft voor de grondruil een toegift betaald van € 56.000. Deze schootsvelden, die door de ruil in eigendom zijn gekomen van de gemeente, worden op een later moment samen met de overige schootsvelden overgedragen aan Goois Natuurreservaat. Na deze overdracht worden de schootsvelden gebruikt voor agrarisch natuurbeheer.

In 2015 is gebouw grondgebied aan de Raadhuisstraat verkocht en in eigendom overgedragen. In het gebouw wordt een hotel gevestigd, achter het gebouw komen twee woningen. In de koopovereenkomst is overeengekomen dat de koopprijs in twee delen wordt betaald. In 2015 is een bedrag van € 475.000 (minus kosten) bij de akte van levering betaald. Het restant van € 475.000 wordt na het onherroepelijk worden van het gewijzigde bestemmingsplan (2016), betaald.

Prestaties/hoeveelheden

Bestemmingsplan	Vastgesteld	Ontwikkelingen 2015
1. Valkeveen e.o. 1976, 1 ^e herziening	16-06-1986	
2. Bedrijventerreinen	04-02-2009	
3. Stedelijk Gebied	09-02-2006	Herzien 30-09-2015
4. Buitengebied	23-05-2005	
5. Buitengebied 1 ^e herziening	10-09-2008	
6. Van Goghkwartier	30-09-2004	Opgenomen in herziening stedelijk Gebied
7. Naarderbos	26-02-2004	
8. Naarderbos 1 ^e herziening	31-10-2006	
9. Naarden Vesting 1999	15-07-1999	Opgenomen in herziening Vesting
10. Naarden Vesting 1 ^e herziening (Abri)	26-06-2007	Opgenomen in herziening Vesting
11. Stadszigt	12-05-2009	
12. Verlengde Fortlaan	20-11-2009	Opgenomen in herziening stedelijk Gebied
13. De Veste	13-11-2009	Opgenomen in herziening stedelijk Gebied idem
14. Rijksweg 69	25-11-2009	Opgenomen in herziening stedelijk Gebied
15. Naarden Vesting 2011	25-05-2011	Herzien 30-09-2015
16. Huizerstraatweg	02-02-2011	
17. Apostolische kerk	06-07-2011	Opgenomen in herziening stedelijk Gebied idem
18. Lambertus Hortensiuslaan 25	28-9-2011	Opgenomen in herziening stedelijk Gebied
19. P&R Terrein Hoofdgracht	28-09-2011	Opgenomen in herziening stedelijk Gebied
20. Churchillstraat	21-12-2011	Opgenomen in herziening stedelijk Gebied idem
21. Voormalige Bekkersschool –Deelperceel II	04-07-2012	Opgenomen in herziening stedelijk Gebied idem
22. Nikkelstraat	31-10-2012	
23. Voormalige Bekkersschool –Deelperceel I	12-12-2012	Opgenomen in herziening stedelijk Gebied
24. Oud Blaricumerweg 34	10-03-2014	Opgenomen in herziening stedelijk Gebied
25. Naardereiland	nnb	

Prestaties/kengetallen overig

Omschrijving	2015 wrk	2015 bgr	2014 wrk
Aantal omgevingsvergunningen	177	220	167
Aantal erfpachtconstructies	57	57	57
Aantal jaarlijkse bouwinspecties	481	400	542
Aantal keren opleggen dwangsom	6	10	5

Kengetallen

Omschrijving	2015 wrk	2015 bgr	2014 wrk
Percentage actuele bestemmingsplannen (looptijd < 10 jaar)		96%	96%
Aantal inwoners per woning	2,3	2,3	2,3
Gemiddelde opbrengst leges per omgevingsvergunning		€ 2.040	€ 4.500

Voorraad woningen in cijfers:

Gemeente Naarden

Omschrijving	aantal
Sociale voorraad	1712

WSN

Omschrijving	aantal
Sociale voorraad	786
Vrije sector	26

Dudok Wonen

Omschrijving	aantal
Sociale voorraad	926
Waarvan sociale koopproducten	225
Vrije sector	67

Analyse verschillen

Het verschil tussen de begrote en de werkelijke lasten voor het product gronden, wordt voornamelijk verklaard door de kapitaallasten. Bij deze kapitaallasten gaat het om de boekwaarde van de schootsvelden in het project Naarden buiten de vesting. Deze gronden zouden al eerder overgedragen worden aan Goois Natuurreservaat. De overdracht van deze gronden heeft echter vertraging opgelopen, waardoor deze nog niet heeft plaatsgevonden. Voor de lasten van het product gronden was de afboeking van de boekwaarde van de schootsvelden geraamd op ruim € 800.000. Omdat de overdracht is vertraagd, zijn de werkelijke lasten circa € 800.000 lager dan begroot.

Voor de baten van het product gronden is het verschil te verklaren met de pachten en erfpachten enerzijds, en de grondverkoop anderzijds. Voor de pachten en erfpachten geldt dat de canon voor enkele erfpachters is aangepast. Bij een erfpachter heeft dat tot een fors lagere canon geleid. Bij de grondverkoop is in 2015 minder snippergroen verkocht.

Het verschil op het product Volkshuisvesting is het gevolg van de doorbetaling van de door de provincie verstrekte BLS-subsidie voor de Veste van circa € 415.000.

In het kader van het project Naarden buiten de Vesting is er van RWS een projectbijdrage ontvangen van € 2.000.000. Deze bijdrage is een compensatie voor het realiseren van een poer in de Naardertrekvaart, waarvan het cultuurhistorische karakter van een belangrijke waarde is in het project Naarden buiten de Vesting. Een karakter dat door de poer, nodig inzake de uitvoering van het tracébesluit A1-A6, wordt aangetast.

Deze € 2.000,000 is door RWS op de rekening van de gemeente Naarden gestort, waarna de gemeente Naarden dit bedrag volgens afspraak heeft gestort op de projectrekening van Naarden buiten de Vesting bij het Groenfonds. Het geld op de projectrekening is geormerkt voor het project, tevens zijn er voorzieningen getroffen de borgen dat het geld naar de (rechtsopvolger van) de gemeente Naarden terugvloeit als het project niet doorgaat. Budgethouder van deze projectrekening is de Regio. De Regio is bestuurlijk trekker van het project in de persoon van Elbert Roets (Burgemeester van Laren).

In de raadsvergadering van 26 juni 2015 heeft de raad van Naarden vooruitlopend op de betaling van RWS € 30.000 vanuit de algemene middelen toegezegd voor het participatieproces van de passantenhaven (een deelproject van Naarden buiten de Vesting). Om dit te compenseren is er geen € 2.000.000 overgemaakt naar de projectrekening bij het groenfonds maar € 1.970.000 (€ 2.000.000 - € 30.000).

Bouw-en sloopvergunningen

Door minder aanvragen en kleinere projecten, zijn de werkelijke leges lager dan begroot.

Lasten en baten

Tabel 14 Cijfers programma 1

RUIMTELIJKE ORDENING EN WONEN	1	wrk 2015	begroting 2015	wrk 2014
PRODUCT LASTEN				
GEBOUWEN, GEEN WONING	191	147.133	145.374	138.415
GRONDEN	192	221.658	1.058.378	291.480
WONINGEN	193	113.791	90.751	37.589
ECONOMISCHE ZAKEN	201	160.703	147.707	165.806
WEEKMARKT	202	46.523	49.865	31.732
RECREATIE	284	11.270	13.786	7.158
BESTEMMINGSPLANNEN	481	2.280.412	304.411	338.381
KADASTER	482	11.561	18.820	18.351
BOUW- EN SLOOPVERGUNNINGEN	491	850.819	844.716	886.318
VOLKSHUISVESTING	501	483.607	73.581	72.603
WOONRUIMTEVERDELING	502	10.899	12.510	11.401
BOUWGRONDEXPLOITATIE	891	6.754.701	6.262.482	507.196
TOTAAL		11.093.076	9.022.381	2.506.429
PRODUCT BATEN				
GEBOUWEN, GEEN WONING	191	57.111	33.500	39.873
GRONDEN	192	693.452	754.504	669.251
WONINGEN	193	69.230	60.000	65.195
ECONOMISCHE ZAKEN	201	15.418		16.000
WEEKMARKT	202	18.808	29.834	26.670
RECREATIE	284			0
BESTEMMINGSPLANNEN	481	2.010.682	25.883	40.588
KADASTER	482			0
BOUW- EN SLOOPVERGUNNINGEN	491	237.391	486.263	748.834
VOLKSHUISVESTING	501	418.734	152	881
WOONRUIMTEVERDELING	502			0
BOUWGRONDEXPLOITATIE	891	6.348.038	5.788.818	6.880.331
TOTAAL		9.865.570	7.178.954	8.487.624
SALDO (- = nadeel)		-1.224.213	-1.843.427	5.981.195

3.1.2. Programma 2 Openbare orde en veiligheid

Portefeuille: Ruimtelijke ordening; Openbare orde en veiligheid; Integrale handhaving; Huiselijk geweld; Geneeskundige hulp bij ongevallen en rampen

Realisatie

Veel taken op het gebied van veiligheid worden niet meer door de gemeenten zelf uitgevoerd, maar door op regionaal niveau georganiseerde organisaties. De bestuurders van de gemeente Naarden die lid zijn van de besturen van deze regionale organisatie participeren daarin actief. In regionaal verband is gewerkt aan de relatie met en de beïnvloedingsmogelijkheden van de lokale raden. Belangrijke momenten waarop de raad zich kon uitspreken over het in regionaal verband gevoerde veiligheidsbeleid waren de bespreking van het integraal veiligheidsbeleid en de vaststelling van de zienswijze op de ontwerp-begroting van de Veiligheids-regio (Brandweer en GHOR). Voor de duidelijkheid: de politie wordt gefinancierd door het rijk en niet door de gemeenten. Wel werken we op een aantal terreinen samen met de politie, waar kosten uit voortvloeien. De invoering van de Nationale Politie, waarbij de vroegere regio Gooi en Vechtstreek is opgegaan in de Regionale Eenheid Midden Nederland, vergt ook een hechtere samenwerking van de 41 gemeenten bij de vorming van een regionale veiligheidstrategie. De uitspraken van de raad waren de basis voor het handelen van de burgemeester, die een van de (negen) leden van het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio en het Districtelijk Veiligheidscollege van de Politie is.

Aan de raad is voorgelegd de wijziging van de gemeenschappelijke regeling van de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek. Aanpassing van de regeling is nodig in verband met de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Het jaarwerkplan integrale veiligheid is geactualiseerd, in het kader van de samenvoeging van Naarden met Bussum en Muiden zijn deze plannen onderling zoveel als mogelijk op elkaar afgestemd en is in het kader van de harmonisatie gewerkt aan een nieuw jaarwerkplan 2016 voor de gemeente Gooise Meren.

De resultaten worden van de veiligheidsmonitor 2015/2016 werden in maart/april 2016 verwacht en kunnen worden vergeleken met het resultaat uit voorgaande enquêtes.

De contacten met de buurtpreventieverenigingen en met de buurtplatforms zijn op een prettige wijze verlopen en veel inzet is gepleegd op het vergroten van de betrokkenheid van inwoners bij hun veilige woonomgeving. Het programma WAKS werd uitgerold over de gehele gemeente. Met als resultaat dat inmiddels 250 inwoners (ofwel 1 op de 4 geregistreerde hondenbezitters) tijdens hun uitlaatrondes extra alert zijn op verdachte situaties in hun woonomgeving en zo nodig de politie inlichten. In samenwerking met de politie is ook gestart met het promoten van buurt whatsapp groepen, gericht op het vergroten van de veiligheid en de heterdaadkracht van de politie. Of er in Naarden behoefte is aan deze vorm van whatsapp gebruik zal nog moeten blijken, maar de verwachtingen in deze zijn positief. Immers, ook de betrokkenheid van onze inwoners bij Burgernet is in verhouding met de regiogemeenten zeer hoog te noemen. Het aantal deelnemers (van 16 jaar en ouder) aan Burgernet is inmiddels gestegen tot 10,3% van het totaal aantal inwoners van Naarden.

Op 13 juni jl. is in nauwe samenwerking met de parate hulpdiensten een geslaagde veiligheidsdag gehouden in de Vesting.

In voorbereiding bij de veiligheidsregio was een actualisatie van het beleidsplan, waarin het beleid ten aanzien van de multidisciplinaire taken van de veiligheidsregio in het kader van de rampenbestrijding en crisisbeheersing is vastgelegd.

Prestaties/hoeveelheden

Omschrijving	2015 wrk	2015 bgr	2014 wrk
Politieoverleg (integraal veiligheidsoverleg)	11	8	9
HALT-delicten met Naardense betrokkenheid	6	12	18
Aantal vergunningen Drank- en Horecawet / APV	225	250	230
Aantal buurtpreventieverenigingen	5	5	5

Prestaties/kengetallen

Omschrijving	2015 wrk	2015 bgr	2014 wrk
Percentage van het aantal bedrijven dat deelneemt aan het keurmerk veilig ondernemen (KvO)	60%	60%	60%

Analyse verschillen

In programma 2, op product niveau zijn geen verschillen groter dan 50.000 euro geconstateerd en daarom worden er geen analyse verschillen toegelicht.

Lasten en baten

Tabel 15 Cijfers programma 2

OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	2	wrk 2015	begroting 2015	wrk 2014
PRODUCT LASTEN				
BIJZONDERE WETTEN	53	399.558	402.409	400.932
POLITIEZAKEN	101	86.594	89.305	75.698
CRIMINALITEIT	102	830	1.330	5.730
VEILIGHEIDSREGIO	112	999.434	1.002.016	1.033.974
RAMPENBESTRIJDING	121	140.909	166.099	149.538
TOTAAL		1.627.324	1.661.159	1.664.872
PRODUCT BATEN				
BIJZONDERE WETTEN	53	32.405	55.966	18.327
POLITIEZAKEN	101			
CRIMINALITEIT	102			0
VEILIGHEIDSREGIO	112		0	4.251
RAMPENBESTRIJDING	121	12.400	6.509	28.019
TOTAAL		44.805	62.475	50.598
SALDO (- = nadeel)		-1.582.519	-1.598.684	-1.615.274

3.1.3. Programma 3 Inrichting en beheer openbare ruimte

Portefeuille: Ruimtelijke ordening; Openbare orde en veiligheid; Integrale handhaving; Huiselijk geweld; Geneeskundige hulp bij ongevallen en rampen

Realisatie

Groen

In 2015 is samen met een tweetal bewoners van de Thorbeckelaan gesproken over het beheer van de groenstrook naast het spoor met als resultaat een overeenkomst waarmee de bewoners een deel van het onderhoud op zich nemen. De daadwerkelijke uitvoering van de werkzaamheden vindt begin 2016 plaats.

Wijkgericht Werken

Naast het verder optimaliseren van de samenwerking met de bestaande buurtplatformen is nauw samengewerkt aan een aantal bewoners initiatieven. Zo zijn er stukken openbaar groen aangepakt of in beheer genomen door bewoners of zijn er zwerfafvaldagen georganiseerd. Daarnaast is er door buurtplatform KTV, maatschappelijk partners en de gemeente een wijkbeurs gehouden in KTV. De wijkwethouders hebben diverse initiatieven mede tot stand gebracht of bijgewoond.

Prestaties/hoeveelheden

Omschrijving	2015 wrk	2015 bgr	2014 wrk
Aantal vergunningen openbare weg			65
Openbaar groen			
Kapvergunningen	30	25	51
Bomen	10.830	10.830	10.830
Hagen in m	13.690	13.690	13.690
Groenvoorzieningen in m ²	1.008.764	1.008.764	1.008.764
Onderhoud gras in m ²	673.764	673.764	673.764
-waarvan intensief onderhoud	218.317	218.317	218.317
-waarvan extensief onderhoud	455.447	455.447	455.447
Kunstwerken			
Vaste bruggen	24	24	24
Beweegbare bruggen	6	6	6
Grondkerende constructies	4	4	4
Meldingen, klachten, verzoeken	3	3	3
Wegen nutsbedrijven			
Aantal uitgegeven vergunningen	33	25	22
Aantal KLIC-meldingen	664	1450	777
Straatmeubilair			
Aantal meldingen straatmeubilair	62	45	50
Aantal banken in beheer	250	250	250
Aantal afvalbakken in beheer	340	340	340
Fonteinen (Ruijsdaelplein en gemeentehuis)	2	2	2

Kengetallen

Omschrijving	2015 wrk	2015 bgr	2014 wrk
Percentage groen t.o.v. oppervlakte gemeente Naarden	3%	3%	3%
Aantal personeelsuren onderhoud per ha groen	80	80	80

Analyse verschillen

In programma 3, op product niveau zijn geen verschillen groter dan 50.000 euro geconstateerd en daarom worden er geen analyse verschillen toegelicht.

Lasten en baten

Tabel 16 Cijfers programma 3

INRICHTING EN BEHEER OPENBARE RUIMTE	3	wrk 2015	begroting 2015	wrk 2014
PRODUCT LASTEN				
WEGWERKZAAMHEDEN NUTSBEDRIJVEN	132	37.800	51.800	32.691
STRAATMEUBILAIR	133	72.606	79.300	79.448
KUNSTWERKEN	151	170.536	173.639	169.715
LANDSCHAPPELIJK GROEN	301	189.302	183.205	172.755
OPENBAAR GROEN	302	1.511.273	1.509.219	1.604.772
WIJKGERICHT WERKEN	303	308.746	310.086	237.550
PLAAGDIERBESTRIJDING	432	10.121	8.426	14.123
TOTAAL		2.300.384	2.315.675	2.311.053
PRODUCT BATEN				
WEGWERKZAAMHEDEN NUTSBEDRIJVEN	132	20.203	21.753	13.286
STRAATMEUBILAIR	133			
KUNSTWERKEN	151			
LANDSCHAPPELIJK GROEN	301	16.053	11.200	21.188
OPENBAAR GROEN	302	403	0	1.305.138
WIJKGERICHT WERKEN	303			
PLAAGDIERBESTRIJDING	432		0	
TOTAAL		36.659	32.953	1.339.612
SALDO (- = nadeel)		-2.263.725	-2.282.722	-971.441

3.1.4. Programma 4 Verkeer en milieu

Portefeuille: Inrichting en beheer openbare ruimte; Wijkgericht werken; Mobiliteit (verkeer, vervoer en parkeren); Milieu

Realisatie

Ondergrondse inzameling huishoudelijke grond- en afvalstoffen Naarden-vesting: in 2015 zijn grote stappen gezet richting realisatie van ondergrondse inzamelcontainers voor gescheiden afvalinzameling in Naarden-vesting. De gemeenteraad heeft ingestemd met een participatietraject. Diverse organisaties hebben deelgenomen aan diverse sessies om te komen tot een locatieplan voor de containers teneinde een zo breed mogelijk maatschappelijk draagvlak te komen. Ook zijn er twee voorlichtingsavonden geweest voor bewoners uit Naarden-vesting. Uiteindelijk heeft dit gerealiseerd in vaststelling van een locatieplan door het college. Daarbij is een voorbehoud gemaakt ten aanzien van een locatie. Hierover vindt begin 2016 nader overleg plaats. De voorbereidende werkzaamheden zijn begonnen. De verwachting is dat in 2016 de uitvoering zal kunnen plaatsvinden.

Prestaties/hoeveelheden

Omschrijving	2015 wrk	2015 bgr	2014 wrk
<u>Verhardingenoppervlakte: in m²</u>			
Asfalt	428.500	428.500	428.500
Elementen verhardingen	172.000	172.000	172.000
Gebakken klinkers	175.000	175.000	175.000
Tegels	215.000	215.000	215.000
Beton verhardingen	11.000	11.000	11.000
Totaal	1.001.500	1.001.500	1.001.500
<u>Openbare verlichting (OV)</u>			
Aantal lichtmasten	3815	3.815	3.815
Aantal km OV-kabels	102	102	102
<u>Verkeer</u>			
Ontheffingen inrijverbod Vesting	24	25	36
Gehandicaptenparkeerkaarten	94	100	70
Aantal verkeersregelinstallaties (VRI)	11	11	11
Aantal verkeerstellingen	46	75	28*
Aantal blauwe zone vergunningen aan bewoners	315	125	300
Aantal blauwe zone vergunningen aan bezoekers	40	75	50
Aantal blauwe zone vergunningen aan bedrijven	45	50	35
<u>Riolering</u>			
gemengd	61 km	63 km	64 km
regenwater	9,5 km	7,5 km	7,5 km
vuilwater	9,5 km	7,5 km	7,5 km
Bergbezinkbakken	1 st.	1 st.	1 st.
Persleidingen	2,6 km	2,6 km	2,6 km
Gemalen	10 st.	10 km	10 st
Drukriool	17 km	17 km	17 km
Drainage	800 m	800 m	800 m
Niet gerioleerde panden bebouwde kom	1	1	1
Idem, buitengebied	0	0	0
IBA 's	19	18	18

* Vanwege bezuinigingen wordt er niet meer structureel gemeten (uitgezonderd het hoofdwegennetwerk).

Kengetallen

Omschrijving	2015 wrk	2015 bgr	2014 wrk
Openbare verlichting			
% wegen goed verlicht (volgens NSvV)	80	80	70
% wegen minder goed verlicht (volgens NSvV)	10	10	15
% wegen slecht verlicht (volgens NSvV)	10	10	15
Gem. opbrengst per blauwe zone vergunning	€ 61	€ 61	€ 61,50
Opbrengsten van riolering per inwoner	c.a. € 95	€ 91,20	€ 94,65
Aantal m1 riool per woning/niet-woning	11,8	11,8	11,8
Percentage grijs t.o.v. oppervlakte gemeente Naarden	3,045%	3,045%	3,045%
Waterwegen			
Watergangen in beheer Waternet (m ²)	53.650	53.650	53.650
Watergangen in beheer gemeente (m ²)	8.150	8.150	8.150

Analyse verschillen**Waterwegen**

In 2015 is de toegang tot de Jachthaven in Naarden gebaggerd. Hiervoor was een budget van € 70.000 opgenomen in de begroting. Het werk is uiteindelijk uitgevoerd voor circa €40.000. Hierdoor is minder uitgegeven op het product waterwegen dan vooraf was ingeschat.

Lasten en baten

Tabel 17 Cijfers programma 4

VERKEER EN MILIEU	4	wrk 2015	begroting 2015	wrk 2014
PRODUCT LASTEN				
WEGEN	131	1.318.942	1.294.317	1.746.572
WATERWEGEN	141	201.982	256.654	194.978
OPENBARE VERLICHTING	161	319.915	326.954	386.586
RIOLERING	171	1.323.863	1.344.072	1.323.072
VERKEERSPLANNEN EN MAATREGELEN	181	390.485	400.244	371.417
VERKEERSVOORZIENINGEN	182	506.667	533.667	462.335
OPENBAAR VERVOER	183	24.272	23.885	59.312
HUISHOUDELIJK AFVAL	451	1.745.165	1.703.129	1.801.412
MILIEU BEHEER	461	273.023	275.038	268.190
MILIEU ACTIE PLAN	463	7.443	11.584	26.983
BODEM	471	48.507	61.968	67.113
TOTAAL		6.150.081	6.231.512	6.707.969
PRODUCT BATEN				
WEGEN	131	-220	20.500	10.456
WATERWEGEN	141		0	
OPENBARE VERLICHTING	161	16.570	12.000	20.727
RIOLERING	171	1.562.794	1.541.017	1.600.051
VERKEERSPLANNEN EN MAATREGELEN	181	0	9.200	2.895
VERKEERSVOORZIENINGEN	182	20.451	24.579	52.945
OPENBAAR VERVOER	183			
HUISHOUDELIJK AFVAL	451	2.101.069	2.101.019	2.183.725
MILIEU BEHEER	461	22.343	22.343	
MILIEU ACTIE PLAN	463	4.405		26.983
BODEM	471			
TOTAAL		3.727.411	3.730.658	3.897.782
SALDO (- =nadeel)		-2.492.670	-2.500.854	-2.810.187

3.1.5. Programma 5 Sociaal domein

Portefeuille: Onderwijs en Kinderopvang; Bibliotheek; Monumenten; Cultuur en sport; Toerisme en recreatie; Subsidies; Werk en inkomen; Zorg en Welzijn; Passend Onderwijs; Jeugdbeleid; Sociaal-cultureel werk

Doelstelling

De gemeente wil in het Sociaal domein bevorderen dat iedereen aan de samenleving deel kan nemen, ongeacht lichamelijke of geestelijke beperkingen. In 2015 wilde Naarden ervoor zorgen dat inwoners zo zelfstandig mogelijk aan de samenleving deelnemen. Inwoners doen mee op basis van zelfredzaamheid. Lukt dat niet, dan kan een inwoner in eerste instantie een beroep doen op hulp en ondersteuning uit zijn sociaal netwerk: mantelzorgers, gezin, familie, buren, kennissen en/of vrijwilligers. De gemeente ondersteunt als deze hulp niet toereikend is.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

De ondersteuning, hulp en begeleiding die we hebben ingezet varieert van het geven van informatie en advies, doorverwijzing naar algemene basisvoorzieningen tot het verlenen van maatwerkvoorzieningen. Ook hebben we ondersteuning geboden aan het sociaal netwerk, met name aan mantelzorgers en vrijwilligers.

Naarden heeft in 2015 ook in samenwerking met Bussum en Muiden de nieuwe taken op het terrein van Jeugd, Participatie en Maatschappelijke ondersteuning uitgevoerd. Deze nieuwe taken brachten met zich mee dat de gemeente een nieuwe groep inwoners, waaronder jeugdigen, hulp en begeleiding moest bieden.

Inwoners met een bestaande indicatie voor begeleiding AWBZ of jeugdhulp behielden in 2015 het recht op deze zorg, tot maximaal 31 december 2015. In 2015 is voor deze inwoners en jeugdigen een herindicatieproject gestart. Waar nodig zijn indicaties verlengd om continuïteit van zorg te waarborgen.

Ook beschermd wonen is een nieuwe gemeentelijke taak die in 2015 is uitgevoerd in de Uitvoeringsdienst Sociaal domein. Voortdurend is op uitvoeringsniveau de transitie gemonitord. Er is snel gereageerd als bijstelling van werkwijze of afspraken nodig bleek. Signalen vanuit de Uitvoeringsdienst Sociaal domein leidden dan tot directe actie naar inwoners, hulpaanbieders, regionaal contractbeheer of de Sociale Verzekeringsbank en zo nodig tot bijstelling van werkafspraken. Ook hier weer om de continuïteit van zorg te borgen. De subnota's bij het beleidsplan Sociaal domein over het voorveld, Inwoners aan zet, De toegankelijke samenleving en Basisvoorzieningen op orde, zijn door de raad vastgesteld in 2015.

Wat hebben we bereikt?

Wij hebben bereikt dat tijdens de transitie in het Sociaal domein sprake was van continuïteit van zorg voor volwassen en jeugdige inwoners. Ook is bereikt dat de door ons voorgestane integrale aanpak vorm begint te krijgen: 1 gezin, 1 plan 1 regie. De bovengenoemde subnota's bieden een stevige basis voor de doorontwikkeling van vroegsignalering en preventie in het voorveld.

Prestaties/hoeveelheden

Omschrijving	2015 wrk	2015 bgr	2014 wrk
Aantal uitkeringsgerechtigden WWB op 31 december	182	145	155
Aantal uitkeringen IOAW/IOAZ op 31 december	10	8	6
Aantal aanvragen kwijtscheldingen	253	280	293
Aantal aanvragen ISR (Doe-budget)	210	250	225
Aantal aanvragen WWB/IOAW-Z	93	100	104
Aantal aanvragen bijzondere bijstand	184	100	140
Aantal aanvragen langdurigheidtoeslag	81	100	94

Omschrijving	2015 wrk	2015 bgr	2014 wrk
Aantal bedrijven op bedrijfsterreinen	300	300	300
Deelname FIN overleg	60	60	60%
Deelname OVNV overleg	60	60	60%

Omschrijving	2015 wrk	2015 bgr	2014 wrk
Aantal vervoerde leerlingen naar scholen buiten Naarden	55	50	52
Aantal leslokalen Naardense basisscholen	83	83	83
- waarvan permanente lokalen	62	62	62
- waarvan tijdelijke lokalen	21	21	21
Aantal leerlingen op Naardense basisscholen	1.733	1.720	1.719
Aantal leerlingen St. VitusMavo	350	350	350
Aantal leerlingen op VO school Naarden Wellant	350	350	350
Aantal leerplichtige leerlingen (4 t/m 17 jaar)	3.100	3.100	3.290

Omschrijving	2015 wrk	2015 bgr	2014 wrk
Aantal personen uit Naarden en Bussum dat lid is van de bibliotheek	12.509	13.300	12.829
Aantal overige personen dat lid is van de bibliotheek	1.251	1.500	1.432
Bezoeken vestiging centrale bibliotheek	280.500	320.000	290.700
Bezoeken bibliotheek Naarden	27.000	30.000	28.000
Bezoeken website bibliotheek	210.000	240.000	225.000
Aantal uitleningen centrale bibliotheek	348.131	360.000	375.556
Aantal uitleningen bibliotheek Naarden	54.573	56.000	58.555
Aantal leden centrale bibliotheek	11.587	12.600	12.020
Aantal leden bibliotheek Naarden	1.905	2.050	1.995

Omschrijving	2015 wrk	2015 bgr	2014 wrk
Aantal verhuurde sportvelden	9	9	9
Aantal verhuurde en onderhouden accommodaties	1	1	1
Aantal bezoekers De Lunet			
-recreatief zwemmen	12.000	12.000	12.042
-les- en schoolzwemmen, verenigingen	40.000	40.000	40.142
Aantal rijksmonumenten	162	162	162
Aantal gemeentelijke monumenten	127	127	127
Aantal bezoekers Vestingmuseum	30.548*	23.000	26.008
Aantal bezoekers Comeniusmuseum	6.196	11.305	5.688
Aantal bezoeken streekarchief	1173	1100	1100
Aantal bezoekers Weegschalenmuseum	3.581	1.600	2.550
Aantal aangemelde evenementen in Naarden op evenementenagenda	200	200	140
Aantal bezoekers van het fotofestival	15.000	14.000	Geen festival

*In verband met Fotofestival Naarden meer bezoekers.

Omschrijving	2015 wrk	2015 bgr	2014 wrk
Aantal speelterreinen in beheer	33	33	33
Meldingen speeltoestellen via serviceteam	5	7	7
Speeltoestellen in beheer	240	240	240
Aantal inspecties speeltoestellen per jaar	4	4	4
Aantal openbare sportterreinen in beheer (o.a. trapveldjes)	18	18	18
Aantal toegekende aanvragen woonvoorzieningen	31	50	48
Aantal toegekende aanvragen rolstoelen e.d.	51	85	64
Aantal toegekende aanvragen vervoerspas	107	135	120
Aantal toegekende aanvragen vervoermiddel	26	50	25
Aantal toegekende individuele psychosociale begeleiding -individueel	0	5	2
Aantal toegekende aanvragen huishoudelijke hulp	64	110	62
Aantal 65-plussers	3.827		3.812
Aantal kinderen peuterspeelzalen	116	120	99
Aantal kinderen op wachtlijst peuterspeelzaal	116	40	83
Aantal begravingen inclusief urn bijzetten	56	50	51

Omschrijving	2015 wrk	2015 bgr	2014 wrk
Verhouding bijstand uitkeringsgerechtigden/inwoners	1,1%	0,8%	0,9%
Gemiddeld bedrag per kwijtschelding	€ 390	€ 304	€ 335

Omschrijving	2015 wrk	2015 bgr	2014 wrk
Huisvestingskosten per leerling (kapitaallasten, huur, onderhoud, verzekering, belastingen)	552	560	€ 581
Gemiddelde kosten per vervoerde leerling exclusief ambtelijke uren	3.385	3.500	€ 3.597
Kosten onderwijsbegeleiding per leerling	26	26	€ 26

Omschrijving	2015 wrk	2015 bgr	2014 wrk
Subsidie per inwoner bibliotheek Naarden-Bussum	25,25	25,70	25,70
Subsidie bibliotheekwerk per inwoner landelijk	26,00	26,00	26,00
Subsidie per lid bibliotheek Naarden-Bussum	91,40	87,00	87,50
Subsidie bibliotheekwerk per lid landelijk	94,00	98,00	94,00
Verhouding subsidie-eigen inkomsten Naarden-Bussum	78-22%	75-25%	77-23%
Verhouding subsidie-eigen inkomsten landelijk	80-20%	80-20%	78-22%
Percentage van de bevolking uit Naarden dat lid is van de bibliotheek	26,4%	27%	27%
Aantal uitleningen per lid	30,2	28	30,9
Aantal uitleningen per lid (landelijk)	24	22	24
Gemiddelde kosten per verhuurd en onderhouden velden en accommodaties	€ 91.359	€ 77.815	€ 100.332

Omschrijving	2015 wrk	2015 bgr	2014 wrk
Gemiddelde subsidie per bezoeker Vestingmuseum	€ 2,61	3,00	€ 3,25
Gemiddelde subsidie per bezoeker Comeniusmuseum	€ 7,35	8,00	€ 11,01

Omschrijving	2015 wrk	2015 bgr	2014 wrk
Aantal 65-plussers in verhouding tot de Naardense bevolking	22%	22%	22%
Kosten Wmo per inwoner	€ 253	€ 342	€ 157
Kosten Gezondheidszorg per inwoner	€ 10,38	€ 12,68	€ 12,96

Analyse verschillen

Leerlingenvervoer

Er zijn minder uren gemaakt voor het leerlingenvervoer. De Uitvoeringsdienst Sociaal domein Naarden, Bussum, Muiden heeft de uitvoering van het leerlingenvervoer per april 2015 overgenomen.

WMO

Er is een afname van het beroep op in natura verstrekte gemeentelijke voorzieningen maatschappelijke ondersteuning in 2015. Daardoor is minder uitgegeven dan begroot. Verschillende factoren liggen ten grondslag aan deze afname. Ten eerste is gelijktijdig met de voorbereiding op de nieuwe taken, de gekantelde werkwijze van de uitvoeringsorganisatie Wijzer doorontwikkeld. De vraag centraal, eigen kracht, eigen oplossingen en maatwerk hebben een steeds prominentere plaats gekregen in de keukentafelgesprekken. Oplossingen worden daardoor eerder in het eigen sociale netwerk gevonden.

Verder is sprake van vergrijzing. Voorzieningen zoals woningaanpassingen en hulpmiddelen zijn afgelopen jaren bij veel ouderen al gerealiseerd, zodat het aantal aanvragen hiervoor logischerwijs afneemt.

Daarnaast wordt de eigen bijdrage sinds 1 mei 2013 niet alleen inkomensafhankelijk, maar ook vermogensafhankelijk berekend. Dit is bij steeds meer inwoners bekend, met als gevolg dat mensen met een hoger inkomen of vermogen vaker een oplossing vanuit eigen middelen realiseren, ook de inkomsten zijn lager dan begroot. Nu dus minder inwoners voorzieningen afnemen, wordt ook minder eigen bijdrage geïnd. Wel zijn er meer PGB's WMO/jeugd verstrekt. Vanuit de keuzevrijheid die inwoners hebben, blijken ze vaker dan voorzien voor een PGB te kiezen. Dit geldt met name voor jeugdige met zelfredzame ouders.

Lasten en baten

Tabel 18 Cijfers programma 5

SOCIAAL DOMEIN	5	wrk 2015	begroting 2015	wrk 2014
PRODUCT LASTEN				
JUMELAGE	032	9.157	12.268	29.188
HUISVESTING ONDERWIJS	211	958.114	992.469	1.017.197
ONDERWIJSBEGELIJDING	212	45.276	46.005	45.633
SCHOOLZWEMMEN	213			
ONDERWIJS OVERIGE	214	157.330	176.707	218.946
LEERPLICHTWET	215	41.075	41.068	42.465
LEERLINGENVERVOER	216	186.182	257.100	230.490
BIBLIOTHEEK	231	436.828	442.728	443.650
MUZIEKONDERWIJS	241			
COMENIUSMUSEUM	251	55.760	60.452	73.968
VESTINGMUSEUM	252	86.717	88.717	86.797
MONUMENTEN	261	186.908	189.933	185.024
VESTINGWERKEN	262	43.624	40.315	38.728
STREEKARCHIEF	273	98.109	98.588	104.730
SPORT	281	155.604	155.486	114.749
SPORTCENTRUM DE LUNET	282	354.942	360.076	347.518
SPORTVELDEN EN ACCOMODATIES	283	730.870	712.522	802.658
SPEELTERREINEN	285	162.674	182.867	141.689
TOERISME	291	89.430	82.769	69.433
EVENEMENTEN	292	73.175	73.175	77.796
BESCHERMENDE MAATREGELEN	311	3.736		19.643
SUBSIDIES	312	0		85.647
LOKAAL SOCIAAL BELEID	313	0		7.776
MAATSCHAPPELIJK WERK	321	0		158.064
OVERIGE SOCIAAL CULTURELE ACTIVITEITEN	331	127.750	123.740	156.942
JEUGD EN JONGERENWERK	341	875	875	253.869
KINDEROPVANG	342	73.218	79.520	68.623
KINDERCENTRUM VESTING	343	20.707	25.514	18.279
PEUTERSPEELZALEN	344	180.677	188.411	181.809
OUDERENZORG	351	0		194.325
WET MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNNG	361	4.922.320	6.390.358	3.647.742
INKOMEN	371	2.794.850	2.643.530	2.484.779
BESTANDSBEHEER EN BELEID	372	891.758	880.066	824.773
VOORZIENINGEN	401	385.918	423.825	310.579
WERK	412	894.142	846.073	974.748
WET INBURGERING NIEUWKOMENRS	421	69.475	34.738	39.053
ROA EN VVTV	422			
RIO (INBURGERING OUDKOMERS)	424	26.161	25.000	24.937
CENTRUM VOOR JEUGD EN GEZIN	430			538.292
GEZONDHEIDSZORG	431	180.794	218.469	223.299
JEUGDWET	433	2.765.915	3.044.031	538.292
BEGRAVEN	441	337.722	366.372	399.981
LIJKBEZORGING	442	12.638	15.300	7.496
TOTAAL		17.560.430	19.319.067	14.691.314

SOCIAAL DOMEIN	5	wrk 2015	begroting 2015	wrk 2014
PRODUCT BATEN				
JUMELAGE	032			
HUISVESTING ONDERWIJS	211	23.120	29.899	167.338
ONDERWIJSBEGELIJDING	212			
SCHOOLZWEMMEN	213			
ONDERWIJS OVERIGE	214	31.911	32.255	31.818
LEERPLICHTWET	215			
LEERLINGENVERVOER	216			
BIBLIOTHEEK	231			
MUZIEKONDERWIJS	241	2.800		
COMENIUSMUSEUM	251	45.600	45.600	62.625
VESTINGMUSEUM	252	2.918	2.500	2.890
MONUMENTEN	261	72.342	65.915	59.971
VESTINGWERKEN	262			
STREEKARCHIEF	273	160.375	160.000	158.368
SPORT	281	2.748	2.500	2.721
SPORTCENTRUM DE LUNET	282			
SPORTVELDEN EN ACCOMODATIES	283	478.473	459.988	454.893
SPEELTERREINEN	285	0		147
TOERISME	291	15.197	15.497	25.000
EVENEMENTEN	292			
BESCHERMENDE MAATREGELEN	311			
SUBSIDIES	312			7.400
LOKAAL SOCIAAL BELEID	313			
MAATSCHAPPELIJK WERK	321			
OVERIGE SOCIAAL CULTURELE ACTIVITEITEN	331	2.212	1.350	2.280
JEUGD EN JONGERENWERK	341			
KINDEROPVANG	342		0	
KINDERCENTRUM VESTING	343	19.290	26.000	25.906
PEUTERSPEELZALEN	344	16.662	18.500	16.613
OUDERENZORG	351			
WET MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNNG	361	3.327.124	3.577.742	954.293
INKOMEN	371	2.288.025	2.122.074	2.495.710
BESTANDSBEHEER EN BELEID	372	136.648	128.000	30.473
VOORZIENINGEN	401	14.476	7.000	8.440
WERK	412	767.143	765.647	787.229
WET INBURGERING NIEUWKOMENRS	421	21.000	20.000	15.000
ROA EN VVTV	422			
RIO (INBURGERING OUDKOMERS)	424	825		425
CENTRUM VOOR JEUGD EN GEZIN	430			
GEZONDHEIDSZORG	431			
JEUGDWET	433	2.265.723	2.277.135	0
BEGRAVEN	441	273.572	252.018	231.342
LIJKBEZORGING	442	37		37
TOTAAL		9.968.220	10.009.620	5.540.917
SALDO (- = nadeel)		-7.592.209	-9.309.447	-9.150.397

3.1.6. Programma 6 Bestuur en publieke diensten

Portefeuille: Stadspromotie, Dienstverlening, Bedrijfsvoering, Fusie

Realisatie

Regio Gooi en Vechtstreek

De gemeenschappelijke regeling Gooi en Vechtstreek is geactualiseerd in 2015. Actualisatie was nodig in verband de met een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Communicatie

Naast de gebruikelijke communicatieve activiteiten, hebben de werkzaamheden op het gebied van communicatie vooral in de tweede helft van het jaar in het teken gestaan van de voorbereiding op de nieuwe gemeente.

Belangrijke onderwerpen in dat kader waren de ontwikkeling en invoering van de nieuwe huisstijl en de keuze voor en inrichting van de websites dienstverlening en bestuursinformatie.

Daarnaast zijn de inwoners van de drie gemeenten regelmatig geïnformeerd over de fusievoorbereidingen en de besluiten van de Fusieraad.

Voor de zomervakantie was gestart met het burgerparticipatietraject De Waarden van Naarden. De resultaten zijn voor de gemeenteraadsverkiezingen 2015 opgeleverd.

Bezwaar en klachten

Het aantal ingediende klachten vorig jaar was 6. Het aantal terechte klachten was 0. (4 in 2014, 4 in 2013, 3 in 2012 en 7 in 2011).

Een onafhankelijke commissie van deskundigen adviseert het gemeentebestuur over de bij haar ingediende bezwaren. Met het oog op de onafhankelijkheid bestaat de commissie uit externe leden die geen band hebben met het gemeentebestuur van Naarden. De leden waren benoemd conform de commissieverordening voor de duur van de zittingsperiode van de gemeenteraad. Het aantal (gedeeltelijk) gegronde bezwaarschriften was 16% van het aantal ingediende bezwaarschriften (minus 26 niet ontvankelijke bezwaarschriften en ingetrokken bezwaarschriften. 9/81-26). In voorgaande jaren was dit (2014: 26%, 2013: 10%, 2012: 29%, 2011: 24%).

Prestaties/kengetallen

Omschrijving	2015	2014
Vergaderingen B & W	40	46
Collegebesluiten B (openbaar en niet-openbaar)	71	99
Collegebesluiten LAS (openbaar en niet-openbaar)	296	365
Aantal raadsvergaderingen	16	16
Aantal raadsbesluiten	54	60
Percentage (gedeeltelijk) gegrond (%)	16	10
Aantal (afgehandelde) klachten	6	7
Waarvan terecht	0	4

Prestaties/hoeveelheden

Omschrijving	2015 wrk	2015 bgr	2014 wrk
Aantal formele klachten	6	14	11
Waarvan gegrond	0	5	4
Aantal besluiten waartegen bezwaar wordt gemaakt	60	45	50
Aantal bezwaarschriften	81	55	55
Geadviseerd gegrond te verklaren	9%	10%	26%
Inwoneraantal	17.419	17.250	17.228
Woningvoorraad	7.671	7.676	7.745
Vestigingen in Naarden	1.136	900	1.156
Vertrekken uit Naarden	801	900	1.163
Aantal geboorten in Naarden	12	15	14
Aantal overlijden in Naarden	176	130	154

Omschrijving	2015 wrk	2015 bgr	2014 wrk
Aantal huwelijksvoltrekkingen	105	115	141
Verzoeken om naturalisatie	14	30	15
Aantal rijbewijzen	1.225	1.300	1.227
Aantal Nederlandse paspoorten	1.568	2.200	2.521
Aantal Nederlandse ID kaarten	1.128	900	986
Naarder Nieuws	52	52	52
Gemeentegids	1	1	1
Burgerjaarverslag	1	1	1

Kengetallen

Omschrijving	2015 wrk	2015 bgr	2014 wrk
Percentage brieven dat binnen de gestelde termijnen wordt afgehandeld	87%	85%	89%
Gemiddelde legeskosten per huwelijksvoltrekking of partnerschapregistratie	?	€ 606	€ 640
Verhouding kosten/opbrengst huwelijken	146%	225%	171%
Verhouding kosten/opbrengst akten	385%	530%	488%
Verhoudingen kosten/opbrengst rijbewijs	186%	120%	143%
Gemiddelde verwerkingstijd per aanvraag rijbewijs in minuten	12	12	12
Landelijke norm kosten/opbrengst paspoort	70%	70%	70%
Landelijke norm kosten/opbrengst ID kaart	70%	70%	70%
Verhouding kosten/opbrengst paspoort en ID kaarten in Naarden	92%	100%	92%
Gemiddelde wachttijd per Nederlands reisdocument in dagen	max. 5	max. 5	max. 5
Gemiddelde verwerkingstijd Nederlands reisdocument in minuten	15	15	15
Kosten Naarder Nieuws per inwoner		€ 4,13	€ 3,88
Kosten website per inwoner		€ 4,12	€ 3,89

Analyse verschillen

Samenwerking overig

De drie fusiegemeenten hebben ieder afzonderlijk een bedrag van € 667.859 ontvangen voor herindeling binnen de algemene uitkering (totaal € 2.003.577).

Het de Naardens bijdrage is in de externe ondersteuning van de project- en stuurgroep.

Verder betreft het inhuur ter ondersteuning van het fusieproces, alsmede inhuur ten behoeve van vacatures die in de aanloop naar de fusie vooralsnog niet structureel zijn ingevuld.

Lasten en baten

Tabel 19 Cijfers programma 6

BESTUUR EN PUBLIEKE DIENSTEN	6	wrk 2015	begroting 2015	wrk 2014
PRODUCT LASTEN				
ALGEMEEN BESTUUR	011	534.821	542.546	503.135
DAGELIJKS BESTUUR	012	916.501	869.906	830.350
REGIO GOOI & VECHTSTREEK	021	61.375	61.246	35.266
SAMENWERKING OVERIG	023	4.213.823	2.065.171	620.570
EXTERNE COMMUNICATIE	042	308.613	336.449	291.004
COMMISSIE BEZWAARSCHRIFTEN	052	100.869	105.990	94.466
GBA	061	249.292	247.404	250.733
HUWELIJKSVOLTREKKINGEN	071	64.500	69.701	85.898
NATURALISATIE EN NAAMGEVING	072	52.963	61.134	34.179
AKTEN	073	31.439	32.334	44.495
RIJBEWIJZEN	081	104.239	103.167	79.090
REISDOCUMENTEN	082	203.476	159.167	226.585
VEKLARINGEN	083	27.849	28.434	42.960
VERBLIJFSVERGUNNINGEN	084			
VERKIEZINGEN	091	62.395	97.378	90.980
TOTAAL		6.932.153	4.780.027	3.229.710
PRODUCT BATEN				
ALGEMEEN BESTUUR	011			0
DAGELIJKS BESTUUR	012			
REGIO GOOI & VECHTSTREEK	021	665		
SAMENWERKING OVERIG	023	752.913		
EXTERNE COMMUNICATIE	042			
COMMISSIE BEZWAARSCHRIFTEN	052			
GBA	061	-31	0	74
HUWELIJKSVOLTREKKINGEN	071	44.310	40.700	50.150
NATURALISATIE EN NAAMGEVING	072	5.925	16.000	9.053
AKTEN	073	8.166	8.282	9.114
RIJBEWIJZEN	081	55.925	57.000	55.238
REISDOCUMENTEN	082	220.112	191.000	207.105
VEKLARINGEN	083	20.726	25.437	19.666
VERBLIJFSVERGUNNINGEN	084			
VERKIEZINGEN	091			
TOTAAL		1.108.172	338.419	350.400
PRODUCT SALDO (- = nadeel)		-5.823.442	-4.441.608	-2.879.310

3.1.7. Programma 7 Algemene baten en lasten

Portefeuille: Financiën; Representatie; Algemeen juridische zaken

Realisatie

Prestaties/kengetallen

Omschrijving	2015 wrk	2015 bgr	2014 wrk
Aanslagen toeristenbelasting	9	9	9
Aanslagen belastingen gecombineerd	7.643	10.000	9.200
Aantal bezwaarschriften tegen aanslagen	532	300	225
Waarvan gegrond	456	n.b.	119
Aantal beroepschriften tegen aanslagen	4	10	6
Bezetting fte's in de organisatie	101,67	107	103,82
Aantal vacatures ontstaan	0	n.b.	1
Aantal vacatures vervuld	0	n.b.	2
Aantal externe inhuur	n.b.	n.b.	n.b.
Aantal medewerkers in de organisatie, incl. griffier	113	121	118
Aantal voltijdbanen	68	70	70
Aantal deeltijdbanen	45	51	48
Aantal instroom nieuwe medewerkers	0	2	2
Aantal uitstroom medewerkers	4	4	6
Aantal ontvangen poststukken	29.505	32.500	30.000
Aantal verzonden poststukken	29.994	40.000	41.521
Aantal geregistreerde ingekomen poststukken	4.000*	4.700	4.608
Aantal ontvangen e-mail	9.000*	10.000	9.962
Aantal geregistreerde ingekomen e-mail	1.174	1.600	1.277
Aantal geregistreerde uitgaande initiatief brieven	1.336	1.550	1.213

*gedeeltelijke schatting

Analyse verschillen

Lasten en baten

Algemene uitkering

Vanuit de septembercirculaire 2015 was het accres reeds verwerkt in het tweede voortgangsverslag 2015. In de decembercirculaire 2015 is er € 3.800 meer ontvangen voor fusie. De overige ontwikkelingen van € 146.000 hebben betrekking op ontwikkelingen binnen de maatstaven. Overige ontwikkelingen binnen de circulaire hadden met name betrekking op het sociaal domein (uitgaven en inkomsten worden hiervoor in programma 5 verwerkt).

Stelpost dekkingsplan

Deze verschillen worden grotendeels verklaard, zoals vermeld in de tabel verklaring van het verschil in hoofdlijnen op bladzijde 25.

Lasten en baten

Tabel 20 Cijfers programma 7

ALGEMENE BATEN EN LASTEN	7	wrk 2015	begroting 2015	wrk 2014
PRODUCT LASTEN				
REPRESENTATIE	031	61.235	47.594	51.179
BESTUURLIJK JURIDISCHE ZAKEN	051	122.246	128.914	108.602
RENTERESULTAAT	512			
ALGEMENE UITKERING	513	1.780	1.780	
STELPOST DEKKINGSPLAN	514	11.401.068	11.061.911	7.367.141
AUTONOME BELASTINGEN	521	632.071	653.638	440.224
UITVOERING RECHTPOSITIE VOORMALIG PERSONEEL	537			68.694
TOTAAL		12.252.812	11.926.633	8.035.841
PRODUCT BATEN				
REPRESENTATIE	031	331		187
BESTUURLIJK JURIDISCHE ZAKEN	051			
RENTERESULTAAT	512	994.786	1.010.800	863.711
ALGEMENE UITKERING	513	12.567.291	12.417.048	13.125.163
STELPOST DEKKINGSPLAN	514	14.433.991	14.944.275	7.611.003
AUTONOME BELASTINGEN	521	5.545.708	5.531.252	4.871.245
UITVOERING RECHTPOSITIE VOORMALIG PERSONEEL	537			0
TOTAAL		33.542.107	33.903.375	26.471.309
PRODUCT SALDO (- = nadeel)		21.289.295	21.976.742	18.435.468

3.2. PARAGRAFEN

3.2.1. Lokale heffingen

Gemeentelijke inkomsten

In grote lijnen zijn er drie belangrijke inkomstenbronnen voor gemeenten. Deze zijn:
Gemeentelijke heffingen, rechten en belastingen.
Algemene uitkering uit het Gemeentefonds.
Specifieke uitkeringen.

Deze paragraaf beperkt zich tot eerstgenoemde categorie.

De gemeentelijke heffingen, rechten en belastingen vormen een belangrijk deel van de totale inkomsten van de gemeente en zijn integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid.

Wettelijke regeling

In artikel 219 lid 1 van de Gemeentewet is expliciet geregeld dat gemeenten geen andere belastingen mogen heffen dan de belastingen die in de Gemeentewet of een andere wet in formele zin zijn genoemd. Volgens het tweede lid van dit artikel is het de gemeenten verboden deze belastingen afhankelijk te stellen van inkomen, winst of het vermogen van de belastingplichtige.

Gemeentelijke heffingen, rechten en belastingen

In de gemeente Naarden worden de onroerende zaakbelasting (ozb), roerende zaakbelasting (rzb), (water)toeristenbelasting, hondenbelasting, afvalstoffenheffing, rioolheffing, forensenbelasting, precariobelasting en diverse rechten, waaronder begrafenisrechten en leges geheven.

Waardering onroerende zaken (WOZ)

De herwaardering van alle onroerende zaken vindt jaarlijks plaats. Voor het jaar 2015 was de waardepeildatum 1 januari 2014. Ten opzichte van de vorige waardepeildatum 1 januari 2014 was de gemiddelde waardedaling 0,6% woningen. Per 29 februari 2015 zijn de WOZ-beschikkingen 2015 tijdig verstuurd. Ultimo 2015 waren alle beschikkingen verstuurd.

Bezwaren

Voor het jaar 2015 zijn er ca. 134 bezwaarschriften ontvangen tegen 309 objecten. Ultimo 2015 zijn alle bezwaarschriften afgehandeld.

Beroepen

Tegen 3 uitspraken zijn beroepschriften ingediend, waarin de belanghebbende het oordeel vraagt van de rechtbank. Deze beroepen 2015 moeten nog door de rechtbank worden afgehandeld.

Onroerende zaakbelasting (OZB)

De OZB wordt geheven naar een percentage van de WOZ-waarde van de onroerende zaak. Het tarief van de OZB 2015 voor eigenaren van woningen is in Naarden vastgesteld op 0,1089% (2014: 0,1058%) van de WOZ-waarde. Feitelijk komt dit neer op € 10,89 (2014: € 10,58) per € 10.000 van de WOZ-waarde.

Voor niet-woningen gelden in 2015 respectievelijk van de WOZ-waarde: 0,1452% (2014: 0,1379%) voor de gebruiker en 0,1745% (2014: 0,1659%) voor de eigenaar (dus € 14,52 (2014: € 13,79) en € 17,45 (2014: € 16,59) per € 10.000 WOZ-waarde).

Toeristenbelasting

De rechtsgrond van de toeristenbelasting is gebaseerd op de gedachte dat in de gemeente personen verblijven, die niet in de gemeente woonachtig zijn in de volle betekenis van dit begrip, maar wel profiteren van de gemeentelijke voorzieningen. De (water)toeristenbelasting komt ten gunste van de algemene middelen van de gemeente. Het tarief is in 2015 met twee cent verhoogd naar verhoogd tot € 1,48 (2014: € 1,46) per persoon, per overnachting c.q. per etmaal.

Forensenbelasting

De forensenbelasting wordt geheven op eigenaren die een woning in Naarden aanhouden, maar hier niet zijn ingeschreven. Op deze huishoudens heeft de gemeente Naarden een inkomstenderving vanuit de algemene uitkering. De wetgever heeft hierin voorzien dat gemeenten op deze huishoudens een forensenbelasting kan invoeren. De gemeente heeft in 2008 de forensenbelasting ingevoerd. Gemeente Naarden heeft voor het jaar 2015 15 aanslagen Forensenbelasting opgelegd. Tegen de aanslagen zijn 2 bezwaarschriften ingediend, waarvan 1 gegrond is verklaard. De totale opbrengst in 2015 is € 29.236. Voorgaand jaar was de opbrengst € 29.684. In 2016 is deze belastingsoort in de gemeente Gooise Meren afgeschaft.

Precariobelasting

Per 1 juni 2012 heeft de gemeente precariobelasting ingevoerd. Deze belastingsoort voorziet in de mogelijkheid om van kabels en leidingen die gelegen zijn in, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond een belasting te heffen. Er zijn in 2015 2 aanslagen precariobelasting opgelegd met een totaalbedrag van € 916.738. Tegen één aanslag is bezwaar gemaakt. Dit bezwaar is aangehouden in afwachting van de uitspraak, naar verwachting eind 2016, van de Hoge Raad inzake de procedure over de aanslag 2012. (Het beroep tegen de aanslag 2012 is door de rechtbank ongegrond verklaard en door het gerechtshof gegrond verklaard. Gemeente Naarden is in cassatie gegaan bij de Hoge Raad die naar verwachting eind 2016 arrest zal wijzen).

Hondenbelasting

De hondenbelasting is een algemene belasting met als doel het verwerven van inkomsten voor de gemeente, zonder specifieke bestemming. Het is echter wel mogelijk de hondenbelasting te oormerken door de opbrengsten te gebruiken voor het treffen van voorzieningen, waardoor de acceptatiegraad onder de belastingplichtigen kan worden verhoogd.

Het tarief voor 2015 is € 68,95 voor de eerste hond en daarna € 137,91 voor ieder volgende hond en voor een kennel € 548,50.

Afvalstoffenheffing

Met de inning van de afvalstoffenheffing worden de kosten van het inzamelen en verwijderen van huisvuil gedekt. De afvalstoffenheffing is een algemene bestemmingsbelasting waar geen individuele tegenprestatie hoeft te bestaan zoals dit bij rechten wel is vereist. Afvalstoffenheffing is verschuldigd door de gebruiker van een perceel ongeacht of daadwerkelijk huisvuil wordt aangeboden. Gemeente Naarden gaat uit van 100% kostendekking.

Het tarief 2015 voor een alleenstaande bedraagt € 177,00; voor een meerpersoonshuishouden is dit € 280,00. In deze tarieven is een vast bedrag van € 75,00 verwerkt.

Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven van de gebruiker van een pand van waaruit afvalwater direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd.

In 2010 is er gekozen voor een rioolheffing naar gezinsgrootte, gelijk aan de afvalstoffenheffing. Het gedifferentieerde rioolafvoerrecht, gebaseerd op het waterverbruik, is hiermee verlaten.

Het tarief 2015 voor een alleenstaande is € 149,00 en voor een meerpersoonshuishouden € 212,00.

Voor bedrijven geldt een rioolheffing naar het waterverbruik. De tarieven zijn als volgt:

Tabel 21 De tarieven rioolheffing bedrijven 2015

Tariefzones	Bedrag per eenheid
Waterverbruik tot 200 m ³ water	€ 212
Van 200 m ³ tot 400 m ³ water	€ 291
Boven 400 m ³ voor iedere eenheid van 200 m ³ of een gedeelte daarvan	€ 146

Verloop 2010-2015 Heffingen, Rechten en Belastingen

Het meerjarig verloop van de inkomsten uit gemeentelijke heffingen, rechten en belastingen vertoont een dalend beeld, mede veroorzaakt door de eenmalige inkomsten van leges door de omlegging van de snelweg A1 in 2014. In onderstaand overzicht wordt dit kort weergegeven.

Tabel 22 Gemeentelijke inkomsten via belastingen en leges

Omschrijving	2010 werkelijk x € 1.000	2011 werkelijk x € 1.000	2012 werkelijk x € 1.000	2013 werkelijk x € 1.000	2014 werkelijk x € 1.000	2015 werkelijk x € 1.000
OZB / RZB	3.652	3.710	3.793	3.769	3.972	3.976
Hondenbelasting	62	66	70	61	68	68
Toeristenbelasting	108	110	86	104	72	114
Forensenbelasting	38	72	70	61	30	29
Rioolheffing	1.420	1.461	1.502	1.501	1.543	1.583
Afvalstoffenheffing	1.788	1.811	1.693	1.678	1.765	1.783
Precariobelasting		415	722	723	729	916
Begraafenisrechten	177	150	188	154	137	221
Omgevingsleges	350	382	195	311	799	254
Secretarieleges	391	350	350	366	346	355
Marktgeden	24	22	28	29	27	19
Totaal	8.010	8.549	8.697	8.757	9.488	9.318

Toelichting afwijkingen werkelijk / raming 2015

Er is een aantal afwijkingen ten opzichte van de raming. De grote omgevingsvergunningen in verband met de omlegging van Rijksweg A1 hebben in 2014 eenmalig gezorgd voor hogere legesinkomsten. In 2015 zijn de legesinkomsten genormaliseerd.

Ontwikkeling lastendruk burgers

Het streven is er op gericht om de lastendruk voor de burgers zo beperkt mogelijk te houden. De riool- en afvalstoffenheffing zijn kostendeckende heffingen. Deze heffingen zijn sterk afhankelijk van de begrote kosten. De opbrengst van de ozb vloeit toe aan de algemene middelen en is daarmee vrij te bepalen. De gemiddelde lastendruk 2015 is gestegen met 2,36%.

Tabel 23 Gemiddelde Lastendruk per meerpersoons huishouden

Omschrijving	2011	2012	2013	2014	2015
Gemiddelde WOZ-waarde woning in Naarden	€ 431.000	€ 418.000	€ 391.000	€ 367.000	€ 370.000
Tarief OZB eigenaar woning	0,0822%	0,0866%	0,0928%	0,1058%	0,1089%
OZB eigenaar	€ 354,28	€ 361,99	€ 362,85	€ 388,29	€ 402,93
Rioolheffing	€ 193,00	€ 199,00	€ 203,00	€ 209,00	€ 212,00
Afvalstoffenheffing	€ 282,00	€ 284,00	€ 266,00	€ 277,00	€ 280,00
Totaal	€ 829,28	€ 844,99	€ 831,85	€ 874,29	€ 894,93
Wijziging in € t.o.v. het vorige jaar	€ 48,28	€ 15,71	- € 13,14	€ 42,44	€ 20,64
Wijziging in % t.o.v. het vorige jaar	6,18%	1,89%	-1,56%	5,10%	2,36%

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen komen op grond van de verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen in aanmerking natuurlijke personen welke door het ontbreken van (voldoende) vermogen of inkomen de belastingschuld niet kunnen voldoen. De kwijtschelding heeft betrekking op de afvalstoffen- en rioolheffing tot maximaal het tarief behorende bij een meerpersoons huishouden. In 2015 is voor 253 aanslagen kwijtschelding verleend.

3.2.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Onder het weerstandsvermogen van een gemeente wordt verstaan het "vermogen om incidentele en structurele financiële tegenvallers waarvan tijdstip en omvang onbekend zijn op te kunnen vangen zonder dat haar taken in gevaar komen". Dit vermogen bestaat in theorie uit vier componenten:

1. *Reserves*. Reserves kunnen eenmalig worden ingezet ter dekking van de financiële gevolgen van **incidentele** risico's. Voorheen namen wij ook de bestemmingreserves mee in het weerstandsvermogen. Omdat hieraan al bestemmingen aan zijn gegeven, worden vanaf de rekening 2012 deze reserves niet meer meegenomen.
2. *Onbenutte belastingcapaciteit*. De mogelijkheden om via belastingverhogingen tegenvallers op te vangen. Omdat deze inkomsten blijvend zijn kunnen hiermee de financiële gevolgen van **structurele** risico's mee worden opgevangen.
3. *Stelpost onvoorzien*. De stelpost onvoorzien in de bestaande begroting en meerjarenraming kan worden ingezet voor het opvangen van de financiële gevolgen van **incidentele** risico's.
4. *Stille reserves*. Stille reserves worden veroorzaakt door activa die lager worden gewaardeerd op de balans dan de huidige waarde in het economisch verkeer. Stille reserves kunnen eenmalig worden ingezet ter dekking van de financiële gevolgen van **incidentele** risico's.

In het volgende onderdeel wordt het weerstandsvermogen van de gemeente Naarden in beeld gebracht. Daarna wordt ingegaan op de ontwikkeling van het weerstandsvermogen. Deze paragraaf wordt afgesloten met een beschrijving van de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen.

Weerstandsvermogen gemeente Naarden

De onderstaande tabel laat de ontwikkeling zien van het weerstandsvermogen vanaf 2011 tot en met 2015.

Tabel 24 Weerstandsvermogen

Omschrijving	rekening 2011 x € 1.000	rekening 2012 x € 1.000	rekening 2013 x € 1.000*	rekening 2014 x € 1.000*	rekening 2015 x € 1.000*
Algemene reserve	11.882	10.667	12.295	11.846	7.909
Onbenutte belastingcapaciteit	1.255	1.870	1.896	1.714	2.148
Stelpost onvoorzien	17	17	17	17	17
Stille reserves	5.008	5.749	5.378	5.149	5.149
Totaal weerstandsvermogen	18.162	18.303	19.586	18.726	15.223

* na voorgestelde bestemming reserves rekening 2015*

Risicoanalyse

Voor het opstellen van de begroting 2006 is er een eerste aanzet gedaan tot een risicoanalyse. Sindsdien zijn er drie analyses uitgevoerd waarbij een relatie wordt gelegd met de daarvoor ingestelde reserves. De laatste is uitgevoerd in 2013. Eind 2015 is er een analyse uitgevoerd voor de gemeente Gooise Meren. Dit is verwerkt in de begroting 2016 van gemeente Gooise Meren.

Reserves

Voor de toelichting op de reserves verwijzen wij naar hoofdstuk 2.10 "Toelichting per reserve" en het gestelde bij de hieronder benoemde risico's waarvoor specifieke reserves zijn ingesteld.

Onbenutte belastingcapaciteit

Het normtarief voor toelating tot artikel 12 van de Financiële verhoudingswet voor 2015 is 0,1790%. Dit is een bedrag € 17,90 per WOZ waarde-eenheid van € 10.000. De ruimte wordt gevonden door: (het normtarief -/- eigen OZB-tarief) * totale WOZ-waarde.

Stelpost onvoorzien

In de begroting 2015 was eveneens als voorgaande jaren de stelpost onvoorzien opgenomen groot € 17.000. Deze stelpost is in 2015 niet ingezet.

Stille reserves

Naarden heeft voornamelijk stille reserves in het woningbezit, verhuurde bedrijfspanden en het gemeentelijk kunstbezit. De onderstaande tabel geeft de waardes van de laatste WOZ taxaties (peildatum 1 januari 2014) voor het onroerend goed en de laatste taxaties van het gemeentelijk kunstbezit (2013). In deze opstelling zijn niet meegenomen de waarde van diverse gronden (incl. het snippergroen).

Tabel 25 Stille reserves

Omschrijving	Waardebepaling	Taxatiewaarde	Balanswaarde	Stille Reserve
Woningbezit	taxatie WOZ 2014	2.531.000	131.767	2.399.233
Bezit niet woning	taxatie WOZ 2014	701.000	30.925	670.075
Gemeentelijk kunstbezit	taxatie 2013	2.079.315	0	2.079.315
Totaal		5.311.315	162.692	5.148.623

Na aftrek van de balanswaarde op de taxatiewaarde blijkt er een weerstandscapaciteit van € 5.148.623 te zijn door deze stille reserves. Er wordt hierbij van uitgegaan dat deze goederen voor de taxatiewaarde verkocht moeten kunnen worden.

Risico's

Het BBV schrijft de risicoparagraaf als verplicht onderdeel van de begroting voor en stelt daarbij het volgende:

- risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd, omdat het niet mogelijk is een reële schatting te maken van het bedrag van de schade of het verlies;
- risico's die niet tot de afwaardering van activa hebben geleid, maar die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot het balanstotaal of het eigen vermogen.

Duidelijk is ook gesteld dat het moet gaan om substantiële risico's. Doel van de risicoparagraaf is de raad in staat stellen te beoordelen in hoeverre de financiële positie van de gemeente door bestaande risico's kan worden beïnvloed.

De risicoparagraaf is een onderdeel van de planning en control cyclus. Hieronder staan de ontwikkelingen van de risico's vermeld.

Bodemrisico's

Aandachtspunten in dit kader zijn onder meer:

De verontreinigde grond op het (voormalige) volkstuinencomplex aan de Keverdijk kan financiële consequenties voor onze gemeente hebben.

Via het convenant gebiedsgericht beheer het Gooi' worden in de periode 2011-2020 grondwaterverontreinigingen ('pluimen') met een (gemeente)grensoverschrijdend karakter aangepakt. Dit convenant is in de plaats gekomen van het 'Masterplan grondwatersanering het Gooi'. De verwachting is dat complexe grondwaterverontreinigingen door de nieuwe gebiedsgerichte aanpak doelmatiger en dus voordeliger kunnen worden aangepakt dan met de oude aanpak. Het nieuwe convenant is gericht op de beheersing van de 'pluimen' in het (diepe) grondwater ter bescherming van 'kwetsbare objecten', zoals grondwateronttrekkingen en natuurgebieden. Het convenant is medio 2011 ondertekend door het Ministerie van Infrastructuur & Milieu, de provincie, het hoogheemraadschap, PWN, Vitens en zeven regiogemeenten (Blaricum, Bussum, Hilversum, Huizen, Laren, Naarden en Wijdemerem). De jaarlijkse bijdrage voor de deelnemende gemeenten is gebaseerd op onder meer het aantal bekende ernstige grondwaterverontreinigingen ('spoedlocaties') en het grondoppervlak. Voor onze gemeente is de bijdrage voor de periode 2011-2020 vastgesteld op € 15.000 per jaar. De verwachting is dat de bijdragen van de deelnemende partijen toereikend zijn om de uitvoering van het convenant te kunnen financieren.

In onze gemeente zijn twee diepe grondwaterverontreinigingen die voor gebiedsgericht grondwaterbeheer in aanmerking komen. Dat zijn het voormalige Chemicaterrein aan de Jan Tergouwweg (cyanideverontreiniging) en het terrein van de tijdelijke huisvesting van Amaris De Veste aan de Koningin Wilhelminalaan (zinkverontreiniging). Deze verontreinigingen kunnen bij de provincie worden afgekocht. Volgens het afkoopteam bedragen de kosten naar schatting resp. € 500.000 tot € 700.000 (Chemicaterrein) en € 35.000 tot 75.000 (Kon. Wilhelminalaan). De kosten voor het Chemicaterrein kunnen voor onze gemeente (beduidend) lager uitvallen doordat 1) onze gemeente een 'second opinion' gaat aanvragen met betrekking tot de geschatte omvang van de cyanideverontreiniging, 2) een andere partij (KPN) op een naastgelegen perceel

medeverantwoordelijk is voor de verontreiniging en 3) de provincie ongeveer 5 jaar geleden in een mailbericht heeft aangegeven bereid te zijn om de helft van de kosten voor haar rekening te willen nemen. Mocht uit de 'second opinion' blijken dat de omvang (veel) geringer is dan op basis van voorgaand onderzoek ingeschat door het afkoopteam van de provincie, dan zullen de definitieve afkoopkosten mogelijk (veel) lager worden. De afkoopkosten voor de verontreiniging bij de Kon. Wilhelminalaan gaan mogelijk ook lager uitvallen. Onze gemeente heeft begin dit jaar opdracht gegeven om de bron van de zinkverontreiniging, te weten een sintelpad op het terrein, te saneren door het af te graven en af te voeren. De omvang van de ernstige grondwaterverontreiniging met zink zal hierdoor gaan afnemen en mogelijk lagere afkoopkosten met zich mee gaan brengen. De gemeente Naarden heeft van het Rijk en N.S. Vastgoed brieven ontvangen teneinde verjaring van aansprakelijkheid voor bodemverontreinigingen te stuiten. Mocht onze gemeente zich ongerechtvaardigd hebben verrijkt of veroorzaker zijn geweest van een verontreiniging, dan kan zij in de toekomst aansprakelijk worden gesteld.

Heads of Agreement

Vanuit een lang lopend verwerkingscontract voor afval bij Attero (onderdeel van Essent) heeft de GAD bij beëindiging van deze overeenkomst in 2016 een opeisbare vordering van ca. € 4.500.000. Hierover wordt geen rente opgebouwd. Het aandeel van Naarden is hierin € 317.000 en dit bedrag zal worden gedoteerd aan de reserve afvalstoffenheffing. Er is door een krimpende markt in Nederland een overcapaciteit ontstaan aan afvalverwerkers. Daarom staat Attero in de etalage voor de verkoop. De verplichting om het commanditair kapitaal per 1 juli 2016 aan de STIVAM-partners uit te keren rust op Essent en niet op Attero en dat de gemaakte afspraken zijn herbevestigd. Over het oorspronkelijke bedrag is geen rente opgebouwd. Essent is bij de privatisering van energiebedrijven overgenomen door het Duitse RWE. RWE heeft ook moeilijkheden in de energiemarkt door gesubsidieerde stroom vanuit Duitsland. Hierdoor staan centrales van zowel RWE als Essent buiten bedrijf gesteld. Om haar financiële positie te verbeteren heeft RWE haar olie- en gasdivisie (DEA) verkocht aan een Russische onderneming.

Garantstellingen

De gemeente zal zich uit oogpunt van haar publieke taak voor zover nu bekend voor bepaalde zaken garant stellen voor de nakoming van betalingsverplichtingen door derden. Hierdoor kan er geleend worden met minder risico-opslag op het rentepercentage of er wordt zonder garantstelling anders geheel geen krediet verstrekt. In onderstaande tabel is aangegeven waar deze garanties geaggregeerd uit bestaan. Voor een verdere verfijning hiervan verwijzen wij u naar de bijlage 6.06 "GewaARBorgde geldleningen".

Tabel 26 Garantstellingen

Onderwerp	Stand per 1 jan. 15	Stand per 31 dec. 15
overig	270.977	218.841
woningstichtingen	17.459.410	14.680.435
eigen woningbezit	24.966.492	24.966.492
Totaal	42.696.879	39.865.767

Overig

Vanuit maatschappelijk perspectief staat Naarden garant voor leningen van de stichting Openbare Bibliotheek Naarden-Bussum, Hockeyclub Naarden en Sportfondsen Naarden B.V.

Achternvangpositie gewaARBorgde geldleningen door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) aan woningstichtingen

Primaire zekerheid: de financiële middelen van de corporatie

De financiële middelen van de corporatie vormen de eerste zekerheid: de liquiditeitspositie en het eigen vermogen. Er worden door het WSW eisen gesteld aan de kredietwaardigheid van (aspirant-)deelnemers (zie secundaire zekerheid). De corporatie moet dus in eerste instantie zelf aan haar financiële verplichtingen kunnen voldoen. Zijn de financiële middelen op langere termijn van de corporatie niet toereikend? Dan kan de corporatie onder voorwaarden (sanerings)steun krijgen van het Centraal Fonds Volkshuisvesting (CFV).

Secundaire zekerheid: de borgstellingsreserve van het WSW

De borgstellingsreserve van het WSW vormt de tweede zekerheid. Als corporaties hun rente- en aflossingsverplichtingen niet nakomen, dan kan de financier het WSW aanspreken. Hiertoe beschikt het WSW over een borgstellingsreserve van 487 miljoen euro (eind 2013). Als de borgstellingsreserve van het WSW onder een bepaald garantieniveau komt of dreigt te komen (0,25% van het geborgde schuldrestant), dan heeft het WSW de plicht obligo's op te vragen bij de WSW-deelnemers. Het garantievermogen bestaat dus uit de borgstellingsreserve van het

WSW plus de obligoverplichting. Het totale vermogen waarover het WSW zo kan beschikken om aan betalingsverplichtingen te voldoen bedraagt 3,7 miljard euro (eind 2013).

Als een financier het WSW aanspreekt, en het WSW betaalt voor een corporatie, dan krijgt het WSW een vordering op de desbetreffende deelnemer (regresrecht). De deelnemende corporatie heeft onroerende zaken in onderpand gegeven bij het WSW. De corporatie heeft zich verplicht deze onroerende zaken vrij van hypotheek te houden, en er op eerste verzoek van het WSW een hypotheekrecht te vestigen voor het WSW. Daarnaast kan het WSW ook een aanspraak doen op het overige bezit. Zo wordt de schade bij het WSW zo veel mogelijk beperkt.

Maximale zekerheid

Het WSW is betrouwbaar: er is nog nooit een aanspraak geweest op de borgstelling. De garanties van het WSW staan zeer hoog aangeschreven. De belangrijkste kredietbeoordelaars (Standard & Poor's en Moody's Investors Service) hebben eind 2013 het WSW hoge ratings toegekend: Triple-A met negatief vooruitzicht en AA+ met een stabiel vooruitzicht.

Tertiaire zekerheid: Rijk en gemeenten

De achtervangpositie van Rijk en gemeenten vormt de derde zekerheid voor ieder 50%. Na het opvragen van de obligo's en het uitoefenen van het regresrecht kan het WSW nog steeds niet voldoen aan de verplichting. In dat geval moeten Rijk en gemeenten op verzoek van het WSW renteloze leningen aan het WSW verstrekken. Dit is geregeld in zogeheten achtervangovereenkomsten. Voor een overzicht verwijzen wij naar bijlage 6.06 "Gewaarborgde geldleningen".

Gewaarborgde leningen van eigen woningbezit van voor 1995

Voor het bevorderen van het eigen woningbezit gaf de gemeente tot 1995 in bepaalde gevallen een garantie af als borg voor de kredietnemers aan de financiers van deze woningen. Deze garantie wordt gezamenlijk met het Rijk ingenomen voor ieder 50%. De kans op aanspraak van deze garantie wordt zeer klein geacht omdat verkochte woningen van voor 1995 per saldo nog sterk in waarde zijn gestegen ten opzichte van de aankoopdatum en een groot deel van schuld zal zijn afbetaald. De executie van het recht van hypotheek door de kredietgever voor het voldoen van de vordering zal hiervoor waarschijnlijk voldoende zijn ondanks de onlangs ingezette daling vanwege de economische crisis. Deze daling heeft het prijsniveau van 1995 nog verre van bereikt. Daarom is voor deze garantiestellingen nog geen voorziening getroffen.

Gewaarborgde geldleningen van eigen woningbezit en verbetering van de eigen woning vanaf 1995

De taak tot het bevorderen van eigen woningbezit door borg te staan is vanaf 1995 overgenomen door de stichting Waarborgfonds Eigen Woning (Nationale Hypotheek Garantie). Bij eventuele onderuitputting van dit fonds kan de gemeente gezamenlijk met het Rijk voor ieder 50% worden aangesproken om renteloze leningen te verstrekken. Daarnaast hebben de financiers van de woningen het zakelijke zekerheidsrecht van hypotheek bedongen op de aangekochte woningen. Door de eventuele executie van dit recht door de kredietgevers is de kans klein dat het waarborgfonds wordt aangesproken. Echter door de ernstige recessie waardoor werkloosheid is toegenomen en daarmee ook (vergrote) kans op inkomensderving en een negatieve waardeontwikkeling van woningen, is het risico groter geworden dat het Waarborgfonds Eigen Woning wordt aangesproken. Daarom zijn deze leningen vanaf rekening 2008 in bovengenoemde tabel en in de staat van gewaarborgde geldleningen opgenomen (bijlage 6.06). Hiervoor is nog geen voorziening getroffen. De toekomst zal moeten uitwijzen of een voorziening in de toekomst noodzakelijk zal zijn. Het gewaarborgde bedrag voor Naarden komt uit het jaarverslag 2010 van de stichting Waarborgfonds Eigen Woningen. In 2009 is in Naarden voor het eerst een verlies geleden ad € 13.500 en in 2011 € 23.000. Per 1 juli 2009 is het maximum bedrag van de Nationale Hypotheek Garantie vanwege de economische crisis opgehoogd van € 265.000 naar € 350.000. Dit is verhoging van het risico. Het Rijk heeft vanaf 1 januari 2011 de gehele achtervangpositie ingenomen voor alle borgstellingen afgegeven vanaf die datum. De stichting Waarborgfonds Eigen Woning verwacht dat de verliezen komende jaren zullen gaan toenemen maar heeft volgens hun prognose voldoende vermogen om dit te kunnen opvangen.

Startersleningen

Startersleningen worden voor Naarden verstrekt middels het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn). Achtervang voor deze leningen wordt gedaan door de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen middels de Nationale Hypotheek Garantie (NHG). Vanaf 1 januari 2014 geldt voor de NHG een eigen risico van 10% voor de geldgever. Voor de jaren 2014, 2015 en 2016 wordt dit risico niet doorbelast aan de deelnemers en samenwerkingspartners van het SVn. Daarna komt dit risico voor de deelnemers en samenwerkingspartners van het SVn.

Sociaal domein

De decentralisatie van taken op het gebied van Jeugd, AWBZ en Participatie naar gemeenten, kan grote financiële problemen oproepen indien deze decentralisaties financieel niet goed worden afgehecht. In het regeerakkoord van het kabinet wordt stevig ingezet op de overheveling van

taken inclusief een korting vanwege een aanzienlijke bezuinigingstaakstelling. Naarden bereidde zich in 2014 samen met de gemeenten in de Regio Gooi en Vechtstreek en in het bijzonder met Bussum en Muiden voor op de decentralisaties binnen het Sociaal domein. De gemeente Naarden heeft voor de voorbereiding van de decentralisaties extra krediet moeten aanvragen bij de gemeenteraad. De kosten van de voorbereiding waren op voorhand niet volledig in te schatten.

Inspecties bij kinderopvang en Peuterspeelzalen.

Planmatig inspecteert de GGD jaarlijks de diverse locaties van kinderdagopvang, buitenschoolse opvang, gastouderopvang en de Peuterspeelzalen. De uitbreiding (aantal gastouders) van de branche is van tevoren niet te voorzien. Bovendien vallen de peuterspeelzalen nu ook onder de inspecties van de GGD.

Schadeclaims

De gemeente Naarden kan worden geconfronteerd met schadeclaims van burgers, bedrijven en instellingen. Jurisprudentie inzake het zogenoemde zelfstandig schadebesluit heeft die mogelijkheden vergroot. Het is de bedoeling dat deze jurisprudentie wordt gecodificeerd in de Algemene wet bestuursrecht (Aanvullingswet nadeelcompensatie en schadevergoeding bij onrechtmatige besluiten). De aanvullingswet treedt tegelijk met de Aanpassingswet van overige regelgeving op dit gebied die hieruit voortvloeit in werking. Gelet op de complexiteit gebeurt dit pas over enige tijd. De verwachting is dat op basis van deze aanvullingswet de jurisprudentie over schadebesluiten zich verder zal uitkristalliseren.

Ook moet gewezen worden op de risicoaansprakelijkheid in geval van (door de rechter nalatig geoordeeld) wegbeheer. Schades als gevolg van onrechtmatig handelen (en onrechtmatige besluiten) vallen onder de dekking van de WA-verzekering.

Per schadegeval geldt daarbij een maximum eigen risico van € 2.500.

Schade als gevolg van rechtmatig overheidshandelen is niet verzekerd. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen bij verkeersmaatregelen en ruimtelijke plannen. De kosten van ruimtelijke plannen zijn meestal te verhalen op de projectontwikkelaar wanneer er een zogenaamde afwentelingovereenkomst is gesloten. Claims naar aanleiding van verkeersmaatregelen moet de gemeente zelf betalen.

Gevolgen economische crisis op gemeentelijke inkomsten

Als gevolg van de economische crisis kunnen de bouwleges lager uitvallen. Ook kunnen door de leegstand van bedrijfspanden de OZB baten gebruikers niet-woningen tegenvallen.

Risico's voortvloeiend uit rijksbeleid

Gemeentefonds (algemene uitkering)

De belangrijkste inkomstenbron van de gemeente is het gemeentefonds. De voeding van dit fonds is gekoppeld aan de rijksuitgaven. Als het Rijk meer uitgeeft, krijgen de gemeenten ook meer geld en andersom. De verdeling van dit fonds over de gemeenten vindt plaats door middel van een stelsel van verdeelmaatstaven (sociale en fysieke kengetallen). De uitkering is dus van nogal wat variabelen afhankelijk. Daarnaast spelen er elk jaar de nodige taakmutaties die tot verschuiving van budgetten leiden. In dit krachtenspel moet ten behoeve van de begroting jaarlijks een raming van de uitkering voor het volgende jaar gemaakt worden. Afgelopen jaren kende Naarden een grotere mutatie op de waardeontwikkeling van haar WOZ objecten dan landelijk gemiddeld. Wat deze afwijking van de landelijke waardeontwikkeling zou kunnen betekenen bij de economische crisis met dalende prijzen is nog niet bekend.

Vanaf 2012 is naast het weer instellen het trap op trap af mechanisme met de rijksuitgaven voor de algemene uitkering ook de behoedzaamheidsreserve en de maartcirculaire afgeschaft. Aannames van de nacalculaties van het adviesbureau PAUW voor de algemene uitkering worden meegenomen in de rekening. Dit verkleint het risico op de nacalculatie van het voorgaande jaar dat zal drukken op het dan lopende jaar.

Rijksbeleid Sociaal Domein

Bezuinigingstaakstelling bij alle transities

Bij alle transities ligt een bezuinigingstaakstelling. De invulling van deze bezuinigingstaakstelling kan de komende jaren een enorm risico vormen. In het Sociaal domein zijn namelijk veel open einde regelingen. Dat zijn regelingen op grond waarvan de gemeente aan inwoners een voorziening moet verstrekken, indien deze inwoners voldoen aan bepaalde criteria. Het kenmerkende van deze regelingen is dat de uitgaven ervoor en het aantal gebruikers ervan niet gelimiteerd zijn: ze hebben een open einde. Verder is het de verwachting dat inwoners langer thuis zullen blijven wonen. Hoewel inwoners dan gestimuleerd en gefaciliteerd worden om eigen oplossingen te vinden met hulp van o.a. mantelzorgers en vrijwilligers, zal de vraag van deze inwoners naar bepaalde voorzieningen stijgen (denk bv. aan woningaanpassingen en aan vervoersvoorzieningen).

Het is daarom van belang om keuzes in onderlinge samenhang te maken en om creatieve en innovatieve oplossingen te bedenken voor de ondersteuning en begeleiding van kwetsbare groepen.

Budgettair neutraal werken een uitdaging na implementatie

Voor de lange termijn is het uitgangspunt dat de budgetten en taakstellingen vanuit het Rijk worden doorvertaald naar het Sociaal domein. De vraag is echter of het mogelijk is om de eerste jaren na de implementatie volledig budgetneutraal te kunnen werken. Per 1 januari 2015 moet ervaring opgedaan worden met de nieuwe werkwijze en nieuwe taken. Bovendien gelden er overgangsregelingen voor bestaande klanten vanuit de regelingen die overkomen waardoor de gemeente minder sturing heeft op de uitgaven.

Precariobelasting

Per 1 juni 2012 heeft de gemeente precariobelasting ingevoerd. Deze belastingsoort voorziet in de mogelijkheid om van kabels en leidingen die gelegen zijn in, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond een belasting te heffen.

Er zijn over meerdere jaren aanslagen precariobelasting opgelegd. Inzake het geschil over de aanslag 2012 wordt eind 2016 uitspraak gedaan door de Hoge Raad. Dit zal dan ook invloed hebben de bezwaren en beroepen van de aanslagen van de jaren daarop volgend.

Gemeenschappelijke regelingen

Risico's bij verbonden partijen

Veiligheidsregio

BTW compensatie	structureel	omvang € 100.000	kans 50%
Werkkostenregeling	structureel	omvang € 50.000	kans 50%
Arbeidshygiëne	structureel	omvang € 700.000	kans 80%
Onderhoud gebouwen	incidenteel	omvang € 300.000	kans 30%
WW risico	incidenteel	omvang € 200.000	kans 30%
Vakbekwaam blijven en worden	incidenteel	omvang € 600.000	kans 80%
Rijksmaterieel	structureel	omvang € 300.000	kans 50%
Vervangingsproblematiek	structureel	omvang € 200.000	kans 50%
Frictiekosten meldkamer	incidenteel	omvang € 500.000	kans 30%
Oefencentrum Crailo	incidenteel	omvang € 2.000.000	kans 50%
Achteraf verwerken struc. effecten	structureel	omvang € 200.000	kans 50%

1. Stichting Goois Natuurreservaat

Exploitatielasten versus uitbreiding eigendommen

Naarden heeft gezamenlijk met andere deelnemende Gooise gemeenten, de gemeente Amsterdam en de provincie Noord Holland een overeenkomst voor de dekking van de exploitatiekosten van het Goois Natuurreservaat. Omdat deze stichting separaat middelen en goederen kan verkrijgen van begunstigers bestaat de mogelijkheid dat de te beheren eigendommen van de stichting kunnen uitbreiden waardoor de exploitatielasten stijgen.

Mogelijke uittreding Amsterdam

De gemeente Amsterdam heeft aangekondigd te willen uittreden per 1 januari 2012. De overeenkomst kent geen uittredingsregeling. De Hoge Raad heeft op 15 april 2016 uitspraak gedaan in de procedure over de uittreding van Amsterdam. Het gerechtshof in Amsterdam had in juli 2014 geoordeeld dat Amsterdam mocht opzeggen met een opzegtermijn van 5 jaar. De Hoge Raad heeft die uitspraak nu vernietigd.

De achtergebleven participanten hebben in de procedure voldoende aannemelijk gemaakt dat de participantenovereenkomst inderdaad onopzegbaar is. Amsterdam kan proberen om nog tegenbewijs te leveren maar de Hoge Raad heeft die discussie naar het Gerechtshof Den Haag verwezen.

Het wegvallen van Amsterdam kan een hogere (structurele) bijdrage van de resterende participanten betekenen. Amsterdam neemt 10% van de totale bijdrage voor haar rekening.

Prolongatie

De prolongatie heeft mogelijk ook gevolgen voor de jaarlijkse bijdrage van de participanten. Tijdens het overleg over de prolongatie worden afspraken gemaakt over de hoogte van financiële bijdrage en de tussentijdse verhogingen (zoals loon- en prijsstijgingen). De prolongatie wordt pas actueel nadat de rechter een uitspraak heeft gedaan inzake uittreding van Amsterdam. Tot dat moment loopt de huidige overeenkomst door.

Personeel

De stichting is qua rechtsvorm een particuliere stichting. De rechtspositie van het personeel is gebaseerd op de rechtspositie van de provincie. Dit houdt in dat de stichting in het kader van de sociale zekerheid aangemerkt wordt als een zogenaamde eigenrisicodragers en dat het personeel voor de pensioenvoorziening is ondergebracht bij de APG groep (voorheen ABP). Het eigen risicodragerschap brengt, zoals het woord al aangeeft, de nodige risico's met zich mee. Bij ontslag of beëindiging van een dienstverband van een personeelslid, ook als gevolg van het van rechtswege ophouden van het dienstverband (aanstelling voor bepaalde tijd), houdt dit in dat de WW-uitkeringslasten ten laste komen van de stichting (afhankelijk van het arbeidsverleden en de leeftijd van de betrokkene maximaal 38 maanden). Binnen de exploitatie van de stichting is hiervoor geen voorziening getroffen en eventuele lasten komen dan ook rechtstreeks ten laste van de exploitatie van het betreffende jaar. Bij langdurige ziekte komen de salarislasten van de betrokkenen gedurende de eerste twee jaar ten laste van de stichting. Om dit risico af te dekken is in 2007 onderzoek gedaan naar de mogelijkheid om hiervoor een verzekering af te sluiten. De jaarpremie van een dergelijke verzekering komt overeen met de loonsomkosten van 1 fte medewerker (circa € 45.000 - € 48.000 per jaar). Voor vervanging wegens ziekte is binnen de exploitatie geen bedrag opgenomen. Gelet op de grootte van de organisatie kan dit vooral gevolgen hebben voor de dagelijkse bedrijfsvoering. Bij een aantal (langdurige) ziektegevallen tegelijk bestaat het risico dat werkzaamheden niet meer uitgevoerd worden en toezicht en handhaving in de terreinen noodgedwongen zullen moeten worden verminderd, dan wel moeten worden uitbesteed. Vanwege het grotere aantal oudere werknemers is er een verhoogde kans op ziekteverzuim. In de begroting 2015 is een reguliere formatie opgenomen van 26,62 fte. Van deze formatie wordt 2,45 fte (inclusief 0,59 fte projectcontrol) toegerekend aan projecten. Wanneer de financiering van de projecten of de begunstigerbijdragen bij de Steunstichting wegvalt, vervalt ook de dekking van de genoemde formatie en zal dit een organisatieaanpassing bij het GNR tot gevolg moeten hebben. Het risico is aanwezig om dan gedurende een bepaalde periode met ongedekte lasten geconfronteerd te worden.

Projecten

Binnen de stichting worden diverse projecten uitgevoerd (gemiddelde jaarlijkse omzet circa € 1 tot € 1,5 miljoen). Veel van deze projecten kennen behalve de eigen bijdrage ook subsidies en bijdragen van derden. De subsidies en bijdragen van derden zijn gebaseerd op vooraf ingediende kostenramingen. Eventuele overschrijdingen bij de uitvoering zijn veelal niet verrekenbaar en komen voor risico en rekening van de stichting. Voor de afdekking van dit risico wordt een bestemmingsreserve bijzondere projecten aangehouden (stand per ultimo 2013 circa. € 84.000). Voor de eigen bijdragen voor de uitvoering van de projecten is de stichting onder meer afhankelijk van de bijdragen van de Stichting Steun Goois Natuurreservaat. Deze stichting krijgt haar inkomsten voornamelijk uit begunstigersbijdragen, nalatenschappen en een jaarlijkse bijdrage van de Nationale Postcode Loterij. Vooral de laatste bijdrage is een 35 substantieel bedrag en wordt door de NPL, mits de opbrengsten dit toelaten weliswaar jaarlijks, maar, in principe telkens voor een periode van vijf jaar toegekend. De huidige periode eindigt in 2016. Wanneer de Steunstichting niet meer als beneficiënt van de NPL wordt aangemerkt en de participanten geen vervangende financiële middelen beschikbaar stellen, zullen de ambities voor het realiseren van projecten in overeenstemming met de dan beschikbare middelen moeten worden bijgesteld. Dit zal zich uiten in de voorgenomen projecten uit het Beheerplan 2010-2019 en in de personeelsformatie van de stichting (zie ook de toelichting hiervoor onder 'Personeel').

Beheer/Subsidies

Vanaf 2011 ontvangt de stichting in het kader van de Subsidieregeling Natuur en Landschap een bedrag van circa € 470.000. Aan het einde van de subsidieperiode 2011-2016 zal de stichting verantwoording moeten afleggen over de wijze waarop ze in deze periode het beheer heeft uitgevoerd en hoe dat in relatie staat tot de in de beschikking opgenomen prestatieverplichtingen. Wanneer hieraan onvoldoende voldaan zou zijn kan de subsidieverstrekker een deel van de subsidie terugvorderen.

Onroerend goed

In de periode 2009-2011 heeft een inventarisatie plaatsgevonden van het in bezit van de stichting zijnde gebouwde onroerend goed over de staat van onderhoud en de eventuele gebruiksmogelijkheden. In de 2e helft van 2011 is contact gezocht met een externe rentmeester, die de opdracht heeft gekregen om deze verliesgevende portefeuille om te buigen in een

kostenneutrale portefeuille. Uit de inventarisaties kwam naar voren dat er voor een duurzaam onderhoud jaarlijks een bedrag van tussen de € 100.000 en € 140.000 bovenop het bedrag in de begroting benodigd was. In 2012 is een aanvang gemaakt om dit om te buigen naar een meer dekkende variant, tevens is een forse toevoeging gedaan aan de bestemmingsreserve (onderhoud) gebouwd vastgoed, zodat een substantieel deel van het gesignaleerde risico is afgedekt. Per ultimo 2013 kent de reserve een stand van bijna € 330.000.

BTW Compensatiefonds

De stichting is door de belastingdienst aangemerkt als samenwerkingsverband dat met betrekking tot de omzetbelasting de transparantieregeling mag toepassen. Dit houdt in dat de door de Stichting Goois Natuurreservaat betaalde omzetbelasting momenteel verrekend wordt door de participanten van het Goois Natuurreservaat. De stichting of de participanten kunnen aan de beschikking van de inspecteur echter geen rechten ontleen ten aanzien van het duurzaam voortbestaan van deze aanmerking. Hoewel deze onzekerheid niet direct een risico voor de stichting inhoudt, betreft dit wel een mogelijk risico voor de participanten en daarmee een indirect risico voor de stichting.

2. Werkvoorzieningsschap Tomingroep

Bij de Tomingroep zijn de volgende risico's te onderscheiden:

- Onvoldoende resultaat in Tomingroep BV;
- Herstructurering van de afdelingen en mogelijke afwaardering activa;
- Sociaal-economische ontwikkelingen die leiden tot bezuiniging op de rijkssubsidie;
- Landelijke ontwikkelingen en regelgeving met betrekking tot sociale werkvoorziening, de wet Werken naar Vermogen;
- Uitkomsten van de cao-onderhandelingen voor SW-medewerkers;
- Politieke ontwikkelingen, Europese richtlijnen en renteontwikkelingen;
- Rol van Tomingroep in het gemeentelijk activerend arbeidsmarktbeleid;
- Oormerking en tijdigheid subsidiebetalingen door de deelnemende gemeenten;
- De Tomingroep heeft een winstwaarschuwing afgegeven, als gevolg van de economische crisis;
- Korting Rijkssubsidie per SW-er.

De resultaten van het Werkvoorzieningschap Tomingroep kunnen de komende jaren als gevolg van bovengenoemde zaken sterk dalen. Voor zover de reserves niet toereikend zijn, komt een eventueel exploitatietekort voor rekening van de deelnemende gemeenten. Om dit laatste te voorkomen is de laatste jaren veel aandacht uitgegaan naar versterking van het weerstandsvermogen, zodat bij tegenvallende resultaten voldoende gelegenheid is om tijdig maatregelen te nemen. In 2014 wordt onderzoek gedaan om de Tomingroep om te vormen tot een leer-werk- en reïntegratiebedrijf dat zich niet alleen richt op beschutte werkplekken, maar op de gehele bijstandpopulatie (personen met (gedeeltelijk) arbeidspotentieel). Vanaf 2015 wordt de inrichting van de Tomingroep op de vernieuwingen binnen het Sociale Domein verder gerealiseerd.

3. Regio Gooi en Vechtstreek

Ontwikkeling loonkosten

In de financiële beschouwingen zijn de ontwikkelingen van de loonkosten 2014 en 2015 opgenomen.

Uitgangspunt voor de centrale overheid is dat de salarissen van overheidspersoneel de komende jaren worden bevroren. Bij de onderhandelingen tussen de regering en de Tweede Kamer over de begroting 2014 is gebleken dat de regering alsnog bereid is over een loonsverhoging voor de ambtenaren na te denken. De cao voor gemeentepersoneel liep tot 1 januari 2013. Mochten de onderhandelingen tussen het college voor arbeidszaken en de vakbonden alsnog leiden tot een verhoging van de salarissen dan moeten we rekening houden met € 130.000 per procent verhoging. Voor 2015 hebben wij de premieverlaging uit het onderhandelingsakkoord ABP 2014 ingezet voor loonsverhoging.

Meerjarenraming wordt rekening gehouden met 1,5%.

Ontwikkeling materiële kosten

In de begroting is voor ongeveer € 21.000.000 aan materiële kosten geraamd. Het betreft hier hoofdzakelijk uitgaven waar een contract aan ten grondslag ligt zoals huurovereenkomsten, onderhoudsovereenkomsten en verwerkingsovereenkomsten. Deze overeenkomsten worden jaarlijks aangepast aan de prijsindex.

Rond de ontwikkeling van deze prijsindex bestaan onzekerheden. Zo bedroeg de inflatie over 2012 2,9%. Deze stijging is onder andere veroorzaakt door diverse overheidsmaatregelen zoals de verhoging van de btw per 1 oktober 2012. In november 2013 is dit percentage teruggelopen naar 1,5%. Door de bezuinigingen bij de overheid en een lichte opleving van de economie is verwachting dat de inflatie zal stabiliseren op het niveau van eind 2013.

In de meerjarenraming houdt de regio rekening met een inflatie van 1,5%.

Huisvesting

Na de oplevering van de centrale huisvesting per 1 oktober 2011 voor de Algemene Dienst en de GGD in Bussum is er een geschil ontstaan tussen de gemeente Bussum en de Regio over de kosten die door de Regio zijn gemaakt voor de inrichting van de nieuwbouw en de verlenging van de huurovereenkomst in het voormalige Sony kantoorgebouw aan de Heuvellaan in Hilversum. Daarnaast is na oplevering door de gemeente Bussum geconstateerd dat de Regio ca. 400m² meer in gebruik heeft genomen dan in de huurovereenkomst was overeengekomen. Op dit moment vindt nog overleg plaats over de kosten voor de Warmte Koude Opslag installatie in Bussum. De verwachting is dat de geschilpunten in de maand januari opgelost zullen worden. Zodra het algemeen bestuur een besluit heeft genomen zullen de financiële consequenties in de begroting verwerkt worden.

Reorganisatie

Binnen de Regio Gooi en Vechtstreek is in oktober 2013 een proces tot organisatiewijziging ingezet. De bedoeling is de bestaande vorm van samenwerking om te bouwen tot een programmaorganisatie bestaande uit een Fysiek en een Sociaal Domein. Deze verandering speelt in op de behoefte aan een uitvoeringsgerichte opzet van de samenwerking. De begeleidingskosten die gemoeid zijn met de reorganisatie worden binnen de begroting 2014 opgevangen. Op dit moment is nog niet te overzien wat de kosten zijn van de gevolgen van de reorganisatie.

Ontwikkeling verwerkingstarieven recyclingcomponenten

De actieve rol bij het maken van prijsafspraken in "de markt" voor meer dan 20 verschillende recyclingcomponenten heeft de afgelopen jaren voordelen laten zien. Het risico van de wereldwijde marktwerking is echter niet geheel af te dekken. Daarnaast kunnen na de opmaak van deze begroting tot de aanloop van het begrotingsjaar 2015, een periode van één jaar, nog ontwikkelingen plaatsvinden die onvoorzienbaar waren ten tijde van het opstellen van de begroting.

Kunststofverpakkingsmateriaal

De gemeenten (GAD) kregen in de jaren 2010 tot en met 2012 een inzamelvergoeding uit het afvalfonds. In 2012 en 2013 zijn hierover nieuwe afspraken gemaakt tussen Rijk, VNG (gemeenten) en bedrijfsleven. Daarbij is vanaf 2013 een dalende trend ingezet van de hoogte van deze vergoeding. Bij het schrijven van deze begroting is nog niet bekend hoe hoog deze vergoeding vanaf 2015 zal zijn. Derhalve bestaat er een risico dat deze inzamelvergoeding niet toereikend is voor de huidige wijze van inzamelen voor de periode vanaf 2015. Daarnaast krijgen de gemeenten (GAD) vanaf 1 januari de verantwoordelijkheid over het sorteren van het KV en kunnen zij ervoor kiezen om zelf het KV te gaan vermarkten. Op dit moment is niet bekend hoe hoog de sorteervergoeding zal worden, of deze kostendekkend is, en hoe de markt zich ontwikkelt ten aanzien van de waarde van het KV materiaal.

Oud Papier en Karton

In 2014 zijn er nieuwe afspraken gemaakt over de wijze van inzamelen van OPK (als gevolg van dalende hoeveelheden) die van invloed zijn op de hoogte van de inzamelkosten. Op dit moment is nog niet bekend wat dit effect is.

Bezuinigingen Regionale Ambulance Voorziening

Het ministerie van VWS wil op de ambulancezorg bezuinigen. Dit heeft geleid tot een convenant tussen het ministerie van VWS en Ambulance Zorg Nederland (AZN). In het convenant is voorzien in een bezuiniging vanaf het jaar 2011. Hierbij is het budget 2010 leidend. Het budget 2010 is bevroren tot en met 2013. De stijging van de lonen en de prijzen moet de RAV binnen de begroting zelf opvangen. Het ministerie verwacht dat door de eventuele groei de RAV minder gekort zal worden. De meerkosten van de groei in de productie moet de RAV zelf opvangen. Blijft de groei achter bij de verwachting van het ministerie dan zal de RAV extra worden gekort. Uit de eerste berekeningen over 2013 blijkt dat de verwachte groei, evenals in 2012, niet is gerealiseerd. Hier staat tegenover dat bij een lager aantal ritten de materiële kosten dalen. Mochten er tijdelijke tekorten ontstaan dan zal de RAV een beroep doen op de Reserve Aanvaardbare Kosten. Deze reserve is per 1 januari 2014 ongeveer € 1.300.000.

Het kostenonderzoek dat in opdracht van VWS door de NZa samen met KPMG is uitgevoerd, heeft geleid tot een nieuwe financieringssysteem per 1 januari 2014.

Het budget voor de RAV is vanaf 1 januari 2014 grotendeels gebaseerd op paraatheid. Alle veranderingen binnen de nieuwe budgetstructuur leiden tot een daling van het budget met € 34.000.

OGGZ

OGGZ laat een taakstelling zien van € 79.675 zien bij personeel. Per 1 april 2014 wordt OGGZ toegevoegd aan het Sociaal Domein. De intake van Vangnet & Advies gaat plaatsvinden bij het

loket WMO. Het is nog niet te voorzien welke personele gevolgen dit voor 2015 heeft. Daarom is de taakstelling op dit moment nog niet concreet ingevuld.

Jeugd Gezondheidszorg

In de begroting 2015 is een taakstelling opgenomen. Uitgangspunt is dat de uitwerking van de Bestuursopdracht leidt tot realisatie van deze taakstelling. Daarom is deze op dit moment nog niet concreet ingevuld.

5. Gemeenschappelijke raad voor het openbare bibliotheekwerk Bussum en Naarden

Het aantal leden en uitleningen is een variabele inkomenspost. Indien een dalende trend ontstaat kan dit betekenen dat de deelnemers van deze gemeenschappelijke regeling een hogere financiële bijdrage moeten leveren. De exploitatie van de bibliotheek is stabiel. Op basis van de huidige cijfers is de verwachting dat de bibliotheek ook op lange termijn in staat is haar financiële verplichtingen na te komen. Risico is minimaal.

6. Regionaal Bureau Leerlingzaken

Voor het toezicht op de naleving van de Leerplichtwet ontvangt het RBL van de deelnemende gemeenten een financiële bijdrage naar rato van het aantal leerplichtigen. Vanaf 2013 is door het RBL een verhoging voorgesteld van de gemeentelijke bijdrage van € 9,62 per leerling naar € 12,37 per leerling. Er was namelijk sprake van een structureel tekort op leerplicht. De Naardense bijdrage bijdraagt na de verhoging € 41.068 voor het jaar 2015. Voor 2014 en 2015 is geen verhoging doorgevoerd. Voor een gezonde financiële organisatie zou een verdere verhoging met ca. € 1,00 voor de begroting van 2014 nodig zijn geweest. De druk op de uitkering van het gemeentefonds was echter dusdanig, dat daar de RBL vanaf moest worden gezien. Voor het begrotingsjaar 2015 is deze situatie onveranderd.

VSV middelen (voortijdig schoolverlaters)

De te ontvangen VSV middelen maken onderdeel uit van het VSV4 convenant dat eindigt in het najaar 2015. Tot dat moment wordt door de convenantpartners jaarlijks vastgesteld hoe de betreffende gelden worden verdeeld en toegekend. Een en ander houdt in dat de begrote VSV Programma inkomsten op dit moment nog niet definitief vaststaan.

Algemene reserve

De algemene reserve is in het begrotingsjaar 2015 gedaald tot 7,5% ten opzichte van de begroting. Gangbaar is 10% aan te houden voor het opvangen van onvoorziene tegenvallers.

Rijksmiddelen

Het op niet op voorhand vast dat de begrote te ontvangen rijksmiddelen op verondersteld niveau blijven.

7. Gemeenschappelijke regeling streekarchief

Naarden loopt risico's op het materiële vlak. Naarden kan namelijk aansprakelijk zijn indien de archieven en collecties, van de overige deelnemende gemeenten ingebracht, die in de archiefbewaarplaats berusten, beschadigd of verloren raken. Een vergelijkbaar risico loopt Naarden met de archieven en collecties van particuliere instellingen en personen, die zich in de bewaarplaats bevinden.

8. Coöperatie Gastvrije Randmeren

Projecten

De budgetten voor de nog uit te voeren werkzaamheden zijn vaste bedragen. Incidentele kleine overschotten of tekorten worden verrekend met de algemene reserve. De risico's zijn dus beperkt.

Kengetallen

Netto schuldquote

Berekenwijze. Trek de geldelijke bezittingen af van de schulden, het bedrag onderaan de streep is de netto schuld. Deel deze netto schuld vervolgens door de inkomsten. De uitkomst daarvan wordt uitgedrukt in procenten. Naarden heeft geen middelen aangetrokken en een op een doorgeleend aan derden.

	Omschrijving	Rekening 2014	Rekening 2015
A	Vaste schulden art 46 BBV	24.798	22.016
B	Netto vlottende schuld art 48 BBV	3.677	2.602
C	Overlopende passiva art 49 BBV	1.663	6.729
D	Financiële activa art 36 lid b, c, d, e en f	368	396
E	Uitzettingen kleiner dan 1 jaar art 39 BBV	2.278	376
F	Liquide middelen art 40 BBV	301	18
G	Overlopende activa art 40a BBV	567	2.497
H	Totale baten art 17 lid c (ex.mutaties reserves)	35.099	38.348
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	75,85%	73,17%

X 1.000

Vanuit de stresstest voor 100.000+ gemeenten is de voor elk kengetal een indeling gemaakt voor de interpretatie van voor het betreffende kengetal.

Categorie A = kleiner dan 90% het minst risicovol, B = 90-130% matig risico en C = groter dan 130% zeer risicovol. Naarden heeft met 73% een zeer laag risico.

Solvabiliteit

	Omschrijving	Rekening 2014	Rekening 2015
A	Eigen vermogen art 42 BBV	24.960	23.153
B	Balanstotaal	59.658	58.859
	Solvabiliteit (A/B)	42%	39%

X 1.000

Categorie A = groter dan 50% het minst risicovol, B = 20-50% matig risico en C = kleiner dan 20% zeer risicovol. Naarden heeft in 2015 een matig risico.

Structurele exploitatieruimte

Structurele exploitatieruimte (=welke structurele ruimte heeft de gemeente om haar eigen lasten te dragen)

	Omschrijving	Rekening 2014	Rekening 2015
A	Totale structurele lasten	28.926	34.437
B	Totale structurele baten	26.709	32.420
C	Totale structurele toevoegingen aan reserves	100	
D	Totale structurele onttrekkingen aan reserves	1.015	800
E	Totale baten	30.596	38.348
	Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/E*100%	-4,26%	-3,19%

X 1.000

Categorie A = groter dan 0% het minst risicovol, B = 0% matig risico en C = kleiner dan 0% zeer risicovol.

Met -3,2 structurele exploitatieruimte valt Naarden onder categorie zeer risicovol.

Grondexploitatie-risico

Dit kengetal geeft verhouding weer van alle baten (excl. mutaties reserves) en de grondexploitatie.

	Omschrijving	Rekening 2014	Rekening 2015
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden art 38 lid 8 punt 1 BBV	8	9
B	Bouwgronden in exploitatie	120	375
C	Totale baten art. 17 lid c (excl. Mutaties reserves)	35.099	38.348
	Grondexploitatie (A+B)/C*100%	0,36%	1,01%

X 1.000

Belastingcapaciteit

Belastingcapaciteit (hoe verhoudt de belastingdruk zich ten opzichte van het landelijke gemiddelde).

	Omschrijving	Rekening 2014	Rekening 2015
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	388	403
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	277	280
C	Afvalstoffenheffing per gezin	209	212
D	Eventuele heffingskorting		
E	Totale woonlasten gezin (A+B+C+D)	874	895
F	Woonlasten landelijk gemiddelde gezin voorgaand jaar	697	704
	Belastingcapaciteit (E/F)*100%	125%	127%

Categorie A = kleiner dan 95% het minst risicovol, B = 95-105% matig risico en C = groter dan 105% zeer risicovol.

Het risico voor Naarden valt onder C is dus zeer risicovol.

3.2.3. Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Met de paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen' krijgt de raad de mogelijkheid kaders te stellen voor onderhoud aan wegen, riolering, enzovoorts. De paragraaf is onder meer een instrument om onderhoud systematisch aan te pakken.

In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen worden de volgende kapitaalgoederen opgenomen:

- Wegen;
- Kunstwerken;
- Waterwegen;
- Riolering;
- Openbare verlichting;
- Groen en natuur;
- Exploitatie onroerende zaken;
- Gebouwen;
- Sportfondsen Naarden;
- Sportvelden en accommodaties.

Van deze kapitaalgoederen wordt aangegeven:

1. Het beleidskader;
2. De uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties;
3. De vertaling van de financiële consequenties in de begroting.

Wegen

De doelstelling voor het onderhoud van wegen is het voor alle weggebruikers beheren van goed toegankelijke en verkeersveilige openbare wegen, parkeervoorzieningen en fiets- en voetpaden.

De kwaliteitseisen zijn:

1. R+ aanleg en R onderhoud;
2. Voorkomen van ongewenste onkruidgroei op de verharding, met als uitgangspunt het streefbeeld geringe onkruidgroei (klasse 2) aan te houden en bij matige onkruidgroei (klasse 3) in te grijpen, conform het door de raad vastgestelde en gewenste kwaliteitsbeeld;
3. Voorkomen en bestrijden van zwerfvuil;
4. Gladheid bestrijden binnen 2 uur voor hoofdroutes bestaande uit busroutes de wijkverbindings- en ontsluitingswegen en belangrijke fietsroutes. Tijdens een 2^e ronde worden ook andere wegen van enige importantie meegenomen;
5. Het overeenkomstig het wegenbeheersplan zodanig onderhouden van wegen dat een goed en veilig gebruik kan worden gegarandeerd;
6. Het zodanig onderhouden van het straatmeubilair dat een duurzaam en veilig gebruik kan worden gegarandeerd.

Voorziening wegen: Op grond van de inspecties zijn de afgelopen jaren diverse wegvakken herstraat. Deels in combinatie met herinrichtingen en reconstructies. Bij deze laatste werkzaamheden zijn de rioolvervangingen vaak leidend geweest. De werkzaamheden van de laatste jaren hebben wij ingevoerd in het rationeel wegbeheersysteem.

Ontwikkelingen / uitgevoerd in 2015:

Alle geplande maatregelen van 2015 zijn doorgeschoven naar 2016:

Er is door de raad besloten om in 2015 vanwege bezuinigingen geen dotatie in te leggen in de "voorziening onderhoud wegen" het gevolg van dit besluit was dat ook de uitgaven van de voorziening een jaar zijn uitgesteld. Door deze opstelling zijn deze maatregelen een jaar uitgesteld.

Gesloten verhardingen: In 2015 waren er in principe onderhoudswerkzaamheden in asfalt verhardingen gepland. In de planning zouden een gedeelte van de Hoofdgracht en een gedeelte van de IJsselmeerweg een nieuwe deklaag krijgen. Een gedeelte Van de Amsterdamsestraatweg zou een oppervlaktebehandeling kunnen krijgen. Deze maatregelen kunnen nu in 2016 worden uitgevoerd

Elementenverhardingen: In 2015 waren er in principe ook onderhoudswerkzaamheden aan elementen verhardingen gepland. In de planning waren de Sint Annastraat tussen Peperstraat en Marktstraat samen met de gescheurde gemetselde stoepen en de hoofdrijbaan van de Kloosterstraat opgenomen. Gedurende 2015 is door de raad een post van € 70.000,- in de exploitatie opgenomen. Alle voorkomende klachten van 2015 zijn door de nieuw opgenomen post

behandeld. Vanwege de komende fusie is er in 2015 geen weginspectie uitgevoerd maar wordt de weginspectie in 2016 in de nieuwe gemeente "Gooise Meren" uitgevoerd.

De werkelijke exploitatie uitgaven voor openbare wegen in 2015 bedraagt € 1.325.148. De begrote exploitatie uitgaven zijn voor 2015 € 1.294.317. De inkomsten zijn voor 2015 € 220 (negatief). Dit betreft een creditnota voor werkzaamheden die in 2014 zijn uitgevoerd. De begrote inkomsten voor 2015 was € 20.500.

De stand van de voorziening onderhoud wegen per 1-1-2016 is € 303.699.

Kunstwerken

Binnen de gemeente zijn diverse civieltechnische kunstwerken waarvan het beheer en onderhoud de verantwoordelijkheid van de gemeente is. Voorbeelden van civieltechnische kunstwerken zijn bruggen, viaducten, tunnels en grondkerende constructies (m.u.v. eenvoudige oever), e.d. De gemeente Naarden heeft 34 kunstwerken in haar beheer. Te weten: 6 beweegbare bruggen, 24 vaste bruggen en 4 grondkerende constructies. De doelstelling op het beleidsveld kunstwerkenbeleid is het onderhouden, reconstrueren of aanleggen van kunstwerken.

De kwaliteitseisen zijn:

- Het zodanig beheren en onderhouden van de kunstwerken zodat deze veilig zijn, indien van toepassing optimaal functioneren en ,indien op beeldbepalende locaties, esthetisch op orde zijn.

De kwaliteitscontrole:

- Middels kunstwerkeninspecties, welke eens in de 5 jaar worden uitgevoerd, wordt inzicht verkregen in de kwaliteit van de verschillende onderdelen van de kunstwerken. De kunstwerken inspectie betreft een visuele inspectie van de kunstwerken. Naar aanleiding van de inspectieresultaten wordt een rapportage opgesteld waarin bevindingen en aanbevelingen zijn verwoord. Daarnaast wordt er in overleg met de beheerder van de gemeente een beheer- en onderhoudsplanning c.q. vervangingsplanning van de kunstwerken opgesteld.
- Indien een kunstwerkeninspectie of signalen vanuit andere bronnen aanleiding geven om een kunstwerk uitgebreider te onderzoeken wordt aanvullend onderzoek ingepland en een eventuele herberekening uitgevoerd.

Het budget voor kunstwerken is gesplitst in klein- en groot onderhoud. Klein onderhoud valt ten laste van de exploitatie en groot onderhoud valt ten laste van de voorziening.

Ontwikkelingen / uitgevoerd in 2015:

Het vervangen van de twee voetgangers-/ fietsbruggen op de Oud Blaricumerweg en versterking van de gemetselde boogbrug (rijksmonument) op de oud Blaricumerweg is in 2015 voorbereid en aanbesteed. De verwachting is dat de werkzaamheden in het derde kwartaal van 2016 af worden gerond. Daarnaast is in 2015 ook het herstellen van het metselwerk van de kademuuren in de Oude- en Nieuw Haven in de Vesting voorbereid en aanbesteed. Ook de uitvoering is al gestart. De verwachting is dat deze werkzaamheden begin 2016 worden afgerond.

Verder is naast regulier klein- en middelgrootonderhoud ook groot onderhoud uitgevoerd aan de brug 'De Pijp' (Naarden-Vesting). Bij deze brug is de Hydrauliek vervangen en verbeterd.

Financiën:

De werkelijke exploitatie uitgaven voor kunstwerken in 2015 bedraagt € 170.536. De begrote exploitatie uitgaven zijn voor 2015 € 173.639. In deze bedragen zijn ook de dotaties aan de voorziening civieltechnische kunstwerken verwerkt. De werkelijke - en de begrote inkomsten voor 2015 was € 0.

De stand van de voorziening onderhoud civieltechnische kunstwerken per 1-1-2016 is € 358.440.

Waterwegen

Het waterbeleid van de gemeente is beschreven in het Waterplan Naarden-Bussum 2008-2014. In het waterplan wordt naast de inhoudelijke onderdelen ook aandacht gegeven aan de doelstelling om in samenwerking met het Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht en de gemeente Bussum zorg te dragen voor een goed functionerende waterinfrastructuur. Deze partijen kunnen door intensieve samenwerking de beste resultaten in het gezamenlijke watersysteem bewerkstelligen.

De inhoudelijke doelstellingen uit het waterplan (op hoofdlijnen) zijn:

- Streven naar een robuust, ecologisch gezond watersysteem;
- Streven naar een verbetering van de grondwaterkwaliteit en voorkomen van grondwateroverlast;
- Het op diepte houden van watergangen door AGV en daardoor het op peil houden van de afvoer van overtollig water;
- Het realiseren van een vast depot voor onderhoudsbagger;
- Het zo maximaal mogelijk duurzaam afkoppelen van regenwaterafvoer van het afvalwaterriool en op adequate wijze berging/afvoer van dit regenwater;
- Het voldoen aan Nederlandse en Europese wetgeving.

Ontwikkelingen / uitgevoerd in 2015:

In 2015 is ingezet op beleidsharmonisatie en het beheren en onderhouden van de bestaande objecten. Er zijn geen ontwikkelingen te melden.

Financiën:

De werkelijke exploitatie uitgaven voor waterwegen in 2015 bedraagt € 173.962. De begrote exploitatie uitgaven zijn voor 2015 € 256.254. De werkelijke - en de begrote inkomsten voor 2015 was € 0.

Riolering

Het rioleringsbeleid is beschreven in het 'Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2013-2016'. De meest recente berekening van het rioolstelsel is uitgevoerd in 2012, "BRP Naarden-Bussum 2012". De rioleringsbeheergegevens worden jaarlijks bijgewerkt in het rioleringbeheerpakket dgDIALOG van Grontmij. Het rioolstelsel en alle objecten die er onderdeel van uitmaken worden periodiek gereinigd, geïnspecteerd en indien noodzakelijk gerepareerd/ gerenoveerd/ vervangen. Er worden actief gegevens verzameld over het functioneren van het rioolstelsel. Dit gebeurt volledig geautomatiseerd. Dat geldt ook voor grondwaterpeilgegevens en neerslaggegevens binnen de gemeente. Daarnaast zijn alle hoofdrioolgemalen voorzien van telemetrie en aangesloten op een hoofdpst waar actuele gegevens van de rioolgemalen te raadplegen zijn en waar vanuit de hoofdrioolgemalen aangestuurd kunnen worden. Deze hoofdpst is via het internet te benaderen.

Riolering wordt aangelegd ter bescherming van de volksgezondheid, om de kwaliteit van de leefomgeving op peil te houden en om de bodem, het grond- en oppervlaktewater te beschermen. De volgende concrete doelen worden met de rioleringszorg nagestreefd:

- Inzameling van het binnen de gemeente geproduceerde afvalwater;
- Inzameling van het hemelwater dat niet mag of kan worden gebruikt voor de lokale waterhuishouding;
- Voorkomen van structureel nadelige gevolgen van grondwater(standen);
- Transport van het ingezamelde water naar een geschikt lozingspunt.

Waarbij:

- Ongewenste emissies naar oppervlaktewater, bodem en grondwater worden voorkomen;
- Geen overlast voor de omgeving wordt veroorzaakt.

De volgende onderdelen dienen de komende planperiode te worden uitgevoerd:

- Het uitvoeren van verbetermaatregelen zodat de gemeente voldoet aan de basisinspanning en het waterkwaliteitspoor;
- Het implementeren van het meetplan riolering;
- Het opstellen van een Basis Rioleringsplan (BRP);
- Het opstellen van grond- en hemelwaterbeleid;
- Het opzetten van een waterloket;
- Het opstellen van een 'verbreed' Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP);
- Het voortzetten van het beheer- en onderhoud van de riolering;
- Het voortzetten van communicatie/voorlichting richting burgers;
- Het actueel houden van de rioleringsbeheergegevens.

Ontwikkelingen / uitgevoerd in 2015:

In 2015 is uitvoering gegeven aan het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP Naarden-Bussum 2013-2016). Zo zijn naast alle hoofdrioolgemalen in 2015 ook alle drukrioolgemalen aangesloten op H2GO (rioolbeheersysteem). Daarnaast is het rioolstelsel opnieuw ingemeten en zijn de gegevens verwerkt in het beheerbestand van de gemeente. Verder is het rioleringsproject Gooimeer-Zuid opgeleverd en is de voorbereiding van het project Thijsssepark afgerond en de uitvoeringsfase gestart. Na afronding van het project Thijsssepark voldoet het rioolstelsel van de gemeente Naarden aan de milieunormen.

Financiën:

De werkelijke exploitatie uitgaven voor riolering in 2015 bedragen € 1.323.863. De begrote exploitatie uitgaven zijn voor 2015 € 1.344.072. De werkelijke inkomsten in 2015 bedragen € 1.562.794. Deze inkomsten bestaan uit de ontvangst van de rioolrechten. De begrote inkomsten voor 2015 was € 1.541.017.

De stand van de egalisatie voorziening rioolheffing per 1-1-2016 is € 724.044.

Openbare Verlichting

Het beleid voor de openbare verlichting is vastgelegd in de 'Beleidsnota Openbare Verlichting Naarden, 2004-2013'. De verlichting moet in principe voldoen aan de aanbevelingen van de NSVV (Nederlandse Stichting Voor Verlichtingskunde). In aanvulling op de beleidsnota heeft de gemeenteraad besloten om de openbare verlichting verder te verduurzamen door over te gaan op LED verlichting.

De openbare verlichting heeft primair als doel om de verkeersveiligheid te bevorderen. Met name in woonwijken is ook de sociale veiligheid van groot belang.

Daarnaast probeert de gemeente de openbare verlichting duurzamer en energiezuiniger te maken, ondermeer door de verlichting te dimmen daar waar de situatie het toelaat.

In een groot aantal wijken van Naarden is sinds de vaststelling van de beleidsnota de openbare verlichting vervangen, hierdoor is een groot deel van de achterstallige vervangingen weggewerkt. In de komende jaren zal dit beleid worden voortgezet en zullen in andere wijken de verlichting worden vervangen. Hierbij zal getracht worden de vervanging van de openbare verlichting zoveel mogelijk samen te laten gaan met grootschalige herinrichtingsprojecten in de openbare ruimte. Hierdoor zijn synergievoordelen te behalen.

Ontwikkelingen / uitgevoerd in 2015:

In 2015 is de verlichting in op het industrieterrein Gooimeer-Zuid vervangen en is gestart met het vervangen van de verlichting in het Thijssesepark. Daarnaast is de verlichting op het Ruijsdealplein vervangen en is sfeerverlichting/ accentverlichting aangebracht om de monumenten 'De Utrechtse Poort' en 'De Gele Loods' uit te lichten.

Financiën:

De werkelijke exploitatie uitgaven voor openbare verlichting in 2015 bedragen € 319.915. De begrote exploitatie uitgaven zijn voor 2015 € 326.954.

De werkelijke inkomsten zijn in 2015 € 16.570. Deze inkomsten bestaan voornamelijk uit een vergoeding van lichtbakreclame. De begrote inkomsten voor 2015 was € 12.000.

Groen en Natuur

Groen en natuur heeft als doelstelling een goed onderhouden openbaar groen in de gemeente.

De kwaliteitseisen zijn:

- Groenstructuurplan 2009;
- Bomenbeleidsplan 2009;
- Beheerkwaliteitsplan 2013;
- Gedragscode bestendig beheer;
- Voldoen aan de wettelijke zorgplicht ten aanzien van bomen.

In 2008 en 2009 is gewerkt aan het opstellen van zowel een groenstructuurplan en een bomenbeleidsplan. In 2013 is er een beheerkwaliteitplan gemaakt waarin het gewenste kwaliteitsniveau van de openbare ruimte is vastgelegd aan de hand van beelden. Hierin is Naarden verdeeld in functionele gebieden. Het voordeel hiervan is dat de verschillende functionele gebieden op een eigen niveau onderhouden kunnen worden. Tevens is het mogelijk door te kunnen rekenen wat dat financieel inhoudt. Het is ook te gebruiken richting aannemer om een duidelijk beeld te geven wat er waar van hem verwacht wordt incl. hoeveelheden. In 2011 is de Lijst Waardevolle bomen vastgesteld en in werking getreden per 1 januari 2012. In 2012 is de natuurwaardenkaart vastgesteld waarnaar in 2014 de gedragscode bestendig beheer in het kader van de Flora & Faunawet is vastgesteld. In navolging hiervan zullen er nog cursussen gevolgd moeten worden, om de wettelijk nodige certificaten te behalen.

Ontwikkelingen/ uitgevoerd in 2015::

In 2015 is vooral gewerkt aan het harmoniseren van de diverse verordeningen en beleidsstukken als voorbereiding op de fusie met Bussum en Muiden. De kapregelgeving is bijvoorbeeld

geharmoniseerd. In Naarden zijn in 2015 geen nieuwe projecten opgestart op het gebied van groen en natuur. De actualisatie van de Lijst Waardevolle Bomen heeft niet plaatsgevonden maar is in verband met de aanstaande fusie uitgesteld naar 2016.

Er is gezamenlijk met Bussum en Muiden gewerkt aan het monitoringsplan als uitwerking van het beheer kwaliteitsplan. De verwachting is dat dit plan in 2016 wordt afgerond en geïmplementeerd in de organisatie.

Financiën:

De werkelijke exploitatie uitgaven voor groen en natuur in 2015 bedragen € 1.700.575. De begrote exploitatie uitgaven zijn voor 2015 € 1.692.424. De werkelijke baten in 2015 bedragen € 16.456. Deze inkomsten bestaan voornamelijk uit de doorschuif BTW. De begrote inkomsten zijn voor het jaar 2015 € 11.200.

Exploitatie onroerende zaken

De doelstelling van exploitatie onroerende zaken is aankoop, verkoop, uitgifte in erfpacht, huur /verhuur en onderhoud van gebouwen geen woning, gronden en woningen.

Ontwikkelingen/uitgevoerd in 2015:

In 2012 hebben college en raad besloten om het erfpachtbeleid te actualiseren. Daarmee kregen ook de erfpachters op bedrijventerrein Gooimeer Zuid, in beginsel de mogelijkheid hun erfpachtgrond aan te kopen en in eigendom te verwerven. De erfpachters in de Keverdijk kunnen al geruime tijd een verzoek indienen om de grond onder en rond hun woning aan te kopen. De erfpachters hebben hiervan in 2015 geen gebruik gemaakt. Enkele erfpachters op Gooimeer Zuid hebben wel voor het nieuwe erfpachtbeleid gekozen. Dat nieuwe beleid brengt onder meer met zich mee, dat voor de berekening van de canon wordt uitgegaan van 75% van de getaxeerde vrije verkoopwaarde van de grond. Bij het oude beleid wordt voor de canon nog uitgegaan van 100% van de vrije verkoopwaarde.

In 2015 is gebouw grondgebied aan de Raadhuisstraat verkocht en in eigendom overgedragen. In het gebouw wordt een hotel gevestigd, achter het gebouw komen twee woningen. In de koopovereenkomst is overeengekomen dat de koopprijs in twee delen wordt betaald. In 2015 is een bedrag van € 475.000 (minus kosten) bij de akte van levering betaald. Het restant van € 475.000 wordt na het onherroepelijk worden van het gewijzigde bestemmingsplan (2016), betaald.

Tussen Rijkswaterstaat en de gemeente heeft in 2015 een grondruil plaatsgevonden. Gronden van de gemeente, die Rijkswaterstaat nodig heeft voor het project A1/A6, zijn geruild tegen schootsvelden van Rijkswaterstaat bij de A1. Rijkswaterstaat heeft voor de grondruil een toegift betaald van € 56.000. Deze schootsvelden, die door de ruil in eigendom zijn gekomen van de gemeente, worden op een later moment samen met de overige schootsvelden overgedragen aan Goois Natuurreservaat.

Financiën:

De werkelijke uitgaven voor exploitatie onroerende zaken in 2015 bedragen € 368.791. De begrote uitgaven voor 2015 zijn € 1.203.752.

De werkelijke baten in 2015 bedragen € 750.563. De inkomsten bestaan voornamelijk uit erfpachten en grondverkoop. De begrote inkomsten zijn voor het jaar 2015 € 788.004.

Gebouwen

Het onderhoud van de gemeentelijke kantoorpanden gebeurt op basis van een meerjarig onderhoudsplan per gebouw. Dit leidt jaarlijks tot aanzienlijke fluctuaties in de geldstroom. Uit het oogpunt van administratieve vereenvoudiging is er een voorziening onderhoud gebouwen ingesteld.

In onderstaande tabel zijn de begrote en de werkelijke lasten van de voorziening onderhoud gebouwen voor 2015 in beeld gebracht.

Tabel 27 Gebouwen

Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Onderhoudskosten gebouwen	€ 112.864	€ 194.163
Totaal	€ 112.864	€ 194.163

Ontwikkelingen / uitgevoerd in 2015.

- In het stads kantoor zijn enkele niet voorziene werkzaamheden uitgevoerd. Met name aan de noodaggregaten en de brandmeldcentrale, het maken van een overkapping voor de fietsenstalling en werkzaamheden aan de elektrische installatie.
- In het stadhuis zijn enkele niet voorziene werkzaamheden uitgevoerd.
- Aan het stadsarchief zijn tijdens het schilderwerk op diverse plaatsen gebreken geconstateerd, die herstel nodig hadden.
- Aan de brandweerkazerne is het geplande onderhoud uitgevoerd. Tevens zijn enkele onvoorziene werkzaamheden aan de installaties uitgevoerd.
- Aan de Grote Kerk zijn niet alle geplande werkzaamheden uitgevoerd. Deze worden meegenomen bij de renovatie in 2017.
- De geplande werkzaamheden aan de begraafplaats zijn gedeeltelijk uitgevoerd.
- Aan de Gerard Doulaan 16 zijn de geplande werkzaamheden al in een eerder stadium uitgevoerd.

De stand van de voorziening onderhoud gebouwen per 1-1-2016 is € 605.573.

Sportfondsen Naarden

Ten behoeve van de sportbeoefening hebben de inwoners van de gemeente Naarden de beschikking over het sport- en recreatiecentrum De Lunet en gymzaal de Zwaaijer. De exploitatie van deze gebouwen is ondergebracht bij Sportfondsen Naarden (SFN), die zorg draagt voor beheer, uitgifte van ruimten, inroosting van gebruikers en klein onderhoud. De gemeente Naarden draagt jaarlijks bij in de vorm van een exploitatiesubsidie (€ 80.000 kosten dagelijks onderhoud). Daarnaast draagt de gemeente Naarden als eigenaar van de gebouwen de kosten voor groot onderhoud op basis van vooraf in te dienen onderhoudsplannen.

Ontwikkelingen/uitgevoerd 2015:

Sportfondsen Naarden B.V. (SFNa) heeft de gemeente gevraagd het mogelijk te maken een aantal investeringen in 2015 in het groot onderhoud te kunnen doen. In 2014 is de gemeenteraad akkoord gegaan met het verstrekken van een krediet voor groot onderhoud aan sport- en recreatiecentrum De Lunet en gymzaal De Zwaaijer.

Kosten:

De werkelijke uitgaven voor Sportfondsen Naarden in 2015 bedragen € 354.942. De begrote uitgaven zijn voor 2015 € 360.076.

Sportvelden en accommodaties

Het sportbeleid van de gemeente Naarden is gericht op voldoende betaalbare faciliteiten voor sport en recreatie voor jong en oud uit alle bevolkingsgroepen. Ten behoeve van de sportbeoefening kunnen inwoners van de gemeente Naarden onder andere gebruik maken van het Gemeentelijk Sportpark Naarden, waar onder meer de voetbalvereniging, de hockeyvereniging, twee tennisverenigingen, en de rugbyvereniging zijn gehuisvest. De gemeente draagt zorg voor het onderhoud en in gebruikgeving van diverse sportvelden en accommodaties.

Financiën:

De werkelijke uitgaven voor sportvelden en accommodaties in 2015 bedragen € 730.870. De begrote uitgaven zijn voor 2015 € 712.522. De werkelijke baten in 2015 bedragen € 478.473. De begrote inkomsten voor het jaar 2015 zijn € 459.988. Deze inkomsten bestaan voornamelijk uit een onttrekking uit de reserve uitbreiding sportvoorzieningen, ontvangen rente, aflossing van geldleningen, gebruikersvergoeding, verhuur van sportvelden.

Schoolgebouwen

Het onderhoud van de basisscholen gebeurde voor 2015 op basis van een meerjarig onderhoudsplan per school. Dit leidde jaarlijks tot fluctuaties in de geldstroom. Uit het oogpunt van administratieve vereenvoudiging is er toen een voorziening onderhoud schoolgebouwen ingesteld. Deze voorziening houdt na 2015 op te bestaan. In 2014 is er namelijk een wetsvoorstel aangenomen, die tot doel heeft de verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud van en aanpassingen aan het schoolgebouw in het primair onderwijs over te hevelen van de gemeenten naar de schoolbesturen. De schoolbesturen zijn nu verantwoordelijk voor het gehele onderhoud, van zowel de binnen- als de buitenkant van schoolgebouwen en krijgen de middelen rechtstreeks van het rijk. Dit betekent dat er na 2015 geen dotaties en bestedingen uit de voorziening onderhoud schoolgebouwen meer plaatsvinden. In onderstaande tabel zijn de begrote en de werkelijke lasten van de voorziening onderhoud huisvesting basisonderwijs voor de laatste keer in beeld gebracht.

Tabel 28 Huisvesting basisonderwijs 2015

Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Onderhoudskosten huisvesting basisonderwijs 2015	83.000	83.000
Totaal	83.000	83.000

Kosten:

De werkelijke exploitatie uitgaven voor huisvesting onderwijs in 2015 bedragen € 958.114. De begrote exploitatie uitgaven zijn voor 2015 € 992.469. De werkelijke baten in 2015 bedragen € 23.120. De begrote inkomsten zijn voor het jaar 2015 € 29.899.

3.2.4. Financieringsparagraaf

Inleiding

In de financieringsparagraaf wordt de ontwikkeling van financiële positie uiteen gezet met de te kwantificeren risico's die betrekking hebben op financiering. Deze risico's kunnen in kaart worden gebracht met instrumenten die zijn aangereikt met de Wet financiering decentrale overheden (wet Fido). In deze paragraaf zal kort worden ingegaan op de belangrijkste elementen uit de wet Fido en het gevoerde beleid in 2015

Rentecommissie

De rentecommissie is in 2015 een maal bijeen geweest. Dit is minder dan de vier keer die het treasurystatuut voorschrijft omdat er geen aanleiding toe was.

Uitgezette middelen

Overtollige middelen kunnen uitsluitend worden uitgezet bij de staat of een andere lagere overheid (niet zijnde toezichthouder). Omdat Naarden alleen kortstondige overschotten van de liquide middelen heeft gehad is er in 2015 uitgezet bij de staat middels schatkistbankieren waarbij de rentevergoeding nihil was.

Aangetrokken middelen

Naarden heeft voor haar tijdelijke financieringstekorten kort geld aangetrokken.

Tabel 29 Aangetrokken middelen

datum	begin saldo	ontvangen	aflossing	eind saldo	crediteur opname	% opname	termijn in dagen	betaalde rente
30-jan-15	0	2.000.000		2.000.000	BNG Bank	0,03%	28	46,67
27-feb-15	2.000.000		2.000.000	0	BNG Bank			
27-feb-15	0	2.000.000		2.000.000	BNG Bank	0,03%	28	46,67
27-mrt-15	2.000.000		2.000.000	0	BNG Bank			
27-mrt-15	0	2.000.000		2.000.000	BNG Bank	0,05%	32	88,89
28-apr-15	2.000.000		2.000.000	0	BNG Bank			
28-apr-15	0	2.000.000		2.000.000	BNG Bank	0,00%	31	0,00
29-mei-15	2.000.000		2.000.000	0	BNG Bank			
29-mei-15	0	2.000.000		2.000.000	BNG Bank	-0,02%	31	-34,44
29-jun-15	2.000.000		2.000.000	0	BNG Bank			
3-jul-15	0	2.000.000		2.000.000	BNG Bank	-0,04%	58	-131,11
31-aug-15	2.000.000		2.000.000	0	BNG Bank			
30-nov-15	0	1.000.000		1.000.000	BNG Bank	0,00%	31	0,00
30-dec-15	1.000.000		1.000.000	0	BNG Bank			
Totaal								16,68

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een maximum bedrag aan vlottende middelen, dat een openbaar lichaam aan kort vreemd vermogen mag aantrekken in gevolge van de wet Fido. De kasgeldlimiet mag voor gemeentes maximaal 8,5% van het totaal van de jaar begroting van de gemeente bij aanvang van het jaar bedragen. Het minimum hiervoor is € 300.000. Voor Naarden is de kasgeldlimiet voor het jaar 2015 € 2.121.113. Deze maatregel binnen de wet Fido is genomen om te voorkomen dat investeringen alleen met kortgeld worden gefinancierd. Het risico met kortgeld is dat bij een eventuele rentestijging de rentekosten direct zullen stijgen met alle financiële gevolgen van dien voor het lopende begrotingsjaar. Bij een leningenportefeuille met lang lopende leningen is dit risico meer gespreid waardoor de effecten van rentefluctuaties geleidelijk over meerdere jaren verlopen. In onderstaande tabel zijn de ontwikkelingen van de kasgeldlimiet weergegeven voor het jaar 2013.

Tabel 30 Kasgeldlimiet

No.	Omschrijving	bedrag per 1 st kw 2015	bedrag per 2 ^{de} kw 2015	bedrag per 3 ^{de} kw 2015	bedrag per 4 ^{de} kw 2015
	Omvang begroting	34.188.844	34.188.844	34.188.844	34.188.844
1	Toegestane kasgeldlimiet				
	in procenten	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
	in bedrag	2.906.052	2.906.052	2.906.052	2.906.052
2	Omvang vlottende schuld	1.333.333	2.019.301	725.491	555.537
3	Omvang vlottende middelen	1.479.445	2.219.509	1.906.390	1.229.086
	Toets kasgeldlimiet				
4	totaal netto vlottende schuld (2-3)	-146.112	-200.208	-1.180.899	-673.549
5	toegestane kasgeldlimiet (1)	2.906.052	2.906.052	2.906.052	2.906.052
	Ruimte (5-4)	3.052.163	3.106.260	4.086.951	3.579.601

Voor het verloop van de kasgeldlimiet verwijzen wij naar de toelichtingen bij uitgezet geld en aangetrokken middelen.

Renterisiconorm

Met het betreden van de kapitaalmarkt dient ook rekening te worden gehouden met de renterisiconorm zoals de wet Fido die stelt. De renterisiconorm wordt berekend door een vastgesteld percentage te vermenigvuldigen met een percentage van het begrotingstotaal. Het renterisico wordt vervolgens berekend door te bepalen welk deel van de portefeuille aan vaste schuld in enig jaar geherfinancierd moet worden uit het aangaan van nieuwe leningen behorend tot de vaste schuld, en voor welk deel van de vaste schuld de geldnemer een wijziging van de rente niet kan beïnvloeden. Als spelregel geldt dat het bedrag dat daaruit naar voren komt de renterisiconorm in beginsel niet mag overschrijden. Het huidige percentage van de renterisiconorm is 20%. Het minimum bedrag voor de renterisiconorm is € 2.500.000. Onderstaand vindt u de tabel voor de berekening van de renterisiconorm voor het jaar 2015 vanuit de begroting en de rekening.

Tabel 31 Renterisiconorm

No.	Omschrijving	begroting 2015	rekening 2015
1	Renteherziening op vaste opgenomen schuld	0	0
2a	Nieuw aangetrokken vaste schuld	218.952	0
2b	aflossing nieuw aangetrokken schuld	510.546	0
3	aflossingen op vaste opgenomen schuld	2.782.156	2.782.156
	renterisico totaal (1+2b+3)	3.292.702	2.782.156
4	Renterisiconorm (4a x 4b)	6.837.769	6.837.769
5a	Ruimte onder renterisiconorm (+ = ruimte, - = overschrijding)	3.545.067	4.055.613
	Bepalen renterisiconorm		
4a	Begrotingstotaal	34.188.844	34.188.844
4b	Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%
4	Renterisiconorm (4a x 4b)	6.837.769	6.837.769

Renteherziening (1 en 2b)

In 2015 waren er geen renteherzieningen.

Betaalde aflossingen (3)

Omdat er geen leningen zijn aangetrokken is er alleen afgelost op de reeds bestaande contracten.

Ruimte (5a)

In 2015 zijn wij binnen de renterisiconorm gebleven.

Liquiditeiten beheer

Een staat van herkomst en besteding van middelen zoals hierna weergegeven biedt inzicht in de noodzaak tot het aantrekken van financieringsmiddelen.

Tabel 32 Kasstroomoverzicht

Kasstroomoverzicht (x € 1.000)	bedrag	(sub) totaal
<i>Gewone dienst:</i>		
saldo gewone dienst	-1.740	
bij afschrijvingen (niet uitgegeven)	<u>2.649</u>	
kasstroom uit activiteiten gewone dienst		909
<i>Operationele activiteiten:</i>		
mutatie in saldo schulden (toename schulden niet uitgegeven)	2.869	
mutatie in saldo vorderingen (afname niet ontvangen)	-1.006	
mutatie in omvang voorzieningen (afname wél uitgegeven)	<u>-201</u>	
netto kasstroom uit operationele activiteiten		1.662
<i>Investerings:</i>		
investerings in vaste activa en voorraden (uitgaven geen kosten)	284	
desinvesterings in vaste activa (inkomsten geen baten)	<u>-382</u>	
netto kasstroom uit investeringsactiviteiten		-98
<i>Financiering:</i>		
Aflossing van verstrekte langlopende leningen	-14	
Nieuw verstrekte langlopende geldleningen	40	
Opgenomen langlopende leningen	<u>-2.782</u>	
Aflossing van aangegane langlopende leningen		-2.756
<i>Netto kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>		-283
Netto kasstroom (mutatie geldmiddelen)		<u>301</u>
Liquiditeiten begin van het jaar		
Liquiditeiten eind van het jaar		18

Toelichting:

Dit overzicht geeft aan, welk effect de verschillende activiteiten hebben op de kasstroom (oftewel de daadwerkelijk uitgegeven of ontvangen geldmiddelen). Het saldo van de gewone dienst is het resultaat van de rekening vóór mutaties van de reserves (zie tabel 4 Berekening rekeningresultaat).. In het saldo van de gewone dienst zijn afschrijvingskosten meegenomen, deze worden echter niet uitgegeven (zie tabel 3 Staat van lasten en baten). Dus de toename van de kasstroom bedraagt € -1.699.000 en € 2.649.000 samen € 950.000.

Bij de operationele activiteiten zijn kosten gemaakt, die nog niet zijn uitgegeven (toename schulden met € 2.869.000 en afname van niet ontvangen vorderingen -/-€ 1.006.000 plus afname voorzieningen - € 201.000). In totaal neemt de kasstroom uit operationele activiteiten toe met € 1.662.000

De voorraden en de financiële vaste activa zijn toegenomen, wat leidt tot een negatieve kasstroom van -/- € 98.000.

In 2015 is € 2.782.000 betaald aan aflossingen van leningen wat leidt tot een daling van de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

De som van alle genoemde kasstromen bedraagt +/- € 283.000. Aan het begin van het jaar bedroeg het saldo van de liquide middelen € 301.000. Dit betekent, dat het saldo aan het eind van het jaar € 18.000 bedraagt. Dit sluit aan met de saldi liquide middelen, die zijn genoemd in het overzicht van de balans onder Liquide middelen.

3.2.5. Bedrijfsvoering

Inleiding

Het vizier van de bedrijfsvoering voor 2015 was volledig gericht op de aanstaande fusie per 1-1-2016 met de gemeenten Bussum en Muiden. In dat kader is er veel aandacht besteed aan het fusiefit maken van de medewerkers voor de nieuwe organisatie.

Door aan de fusiefitheid van de organisatie te werken zijn de medewerkers goed voorbereid op de veranderingen die een grotere en complexere organisatie met zich meebrengt.

De fusiewerkzaamheden hebben dan ook in het afgelopen jaar een fors beslag gelegd op de beschikbare personele capaciteit. Want naast het eigen takenpakket is door vele medewerkers deelgenomen in werkgroepen ter voorbereiding op de fusie. Dit heeft op enkele taakvelden tot knelpunten geleid. De knelpunten zijn steeds opgelost door inzet van extra capaciteit om zo de continuïteit in de werkzaamheden te kunnen borgen. Ondanks deze behoorlijke werkdruk kan geconstateerd worden dat het is gelukt om de ambities, neergelegd in het collegebeleidsprogramma, waar te kunnen maken. En zelfs daarbuiten zijn nog enkele zaken opgepakt als gevolg van wensen vanuit de raad of college.

Formatie

In 2015 hebben er in de personeelsformatie belangrijke wijzigingen plaatsgevonden.

Op basis van het sociaal plan heeft een groot aantal medewerkers gebruik gemaakt van de hen ter beschikking staande regelingen. Met name de uitstroom van 60-plussers was enorm ten opzichte van het totale personeelsbestand van Naarden. Het gaat hier om circa 15%. Daarnaast is te constateren dat er ook een uitstroom van medewerkers was naar andere gemeenten. Hierbij gaat het om circa 5%. Door het grote natuurlijk verloop heeft Naarden op deze wijze bijgedragen aan de bezuinigingstaakstelling personeel voor de gemeente Gooise Meren.

Opleidingen

Er is permanent aandacht geweest voor het behoud van de benodigde kwaliteit van de ambtelijke organisatie. In dit jaar is veel ruimte gegeven aan medewerkers om opleidingen te volgen.

Zo was een ieder in de gelegenheid zich goed voor te bereiden op de functie, zoals neergelegd in de functieboeken 1 en 2.

Lean Six-Sigma

Om de efficiency van de werkprocessen te verbeteren zijn het afgelopen jaar in samenwerking met Bussum en Muiden vele processen onder de loep genomen en via het model van Lean Six-Sigma verder geoptimaliseerd.

Sturen op output

Een belangrijke pijler in de bedrijfsvoering is het sturen op output. Het past in deze tijd om medewerkers een grotere verantwoordelijkheid en zelfstandigheid te geven. Dit betekent dat medewerkers in staat worden gesteld tijd en plaats onafhankelijk te werken en dat het individuele werkplan de toets is voor de behaalde resultaten. Met het invoeren van Het Nieuwe Werken heeft dit de afgelopen jaren de nodige aandacht gekregen. De geplande evaluatie over het Nieuwe Werken heeft niet plaatsgevonden als gevolg van de hoge werkdruk.

Burgerparticipatie

Dit onderwerp heeft in de vele (bouw)projecten weer volop de aandacht gehad. Als een van de speerpunten van het collegebeleid zijn er weer verbeteringen aangebracht in de uitvoering van de burgerparticipatie. Met name het betrekken van actieve bewoners en het leggen van verbindingen met de organisatie is een belangrijk item geweest. Het gaat steeds beter om de verbindingen te leggen die nodig zijn om de participatie tot een succes te maken. Ook de dialoog, die heeft plaatsgevonden in de fusieraad, heeft bijgedragen aan een verdere optimalisatie van de uitvoering van de burgerparticipatie en de "doe democratie".

Ziekteverzuim

Qua ziekteverzuim scoort Naarden al jaren onder het landelijke gemiddelde. De aandacht voor het verzuim is groot evenals de betrokkenheid vanuit de organisatie met zieke medewerkers. Daar is in 2015 niet veel in verandert

3.2.6. Verbonden partijen

Inleiding

Met 'verbonden partijen' worden rechtspersonen bedoeld waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Onder 'bestuurlijk belang' wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partijen verhaald kunnen worden op de gemeente.

Voor de raad is inzicht in de verbonden partijen belangrijk aangezien het gaat om afwegingen met betrekking tot de taken en activiteiten waartoe u de kaders uitzet. Voor het aangaan en onderhouden van contacten met verbonden partijen is het van belang om af te wegen wat de meest doelmatige manier is om een taak uit te voeren, welke beste manier de garantie geeft dat de taak wordt uitgevoerd op een manier zoals de gemeente voor ogen staat en op welke manier voldoende inhoudelijk en financieel inzicht in het uitvoeren van een taak. Deze en andere voorwaarden en uitgangspunten zijn beschreven in de nota verbonden partijen uit 2014. Een nadere toelichting over de risico's van de verbonden partijen is opgenomen bij de paragraaf Weerstandsvermogen.

Als gevolg van aanpassingen in de BBV voorschriften moet er vanaf de programmabegroting 2014 bij de paragraaf verbonden partijen de solvabiliteitsratio (Eigen Vermogen(EV)/Vreemd Vermogen(VV))⁴ en het geraamd resultaat van de desbetreffende verbonden partij worden vermeld. Een organisatie is solvabel wanneer ze in geval van liquidatie aan haar financiële verplichtingen aan de verschaffers van vreemd vermogen kan voldoen.

Tabel 33 Lijst van verbonden part

Naam verbonden partij	Vestigingsplaats	Bijdrage
Stichting Goois Natuurreservaat	Hilversum	106.450
Werkvoorzieningschap Tomingroep	Hilversum	pm
Regio Gooi en Vechtstreek	Bussum	2.349.893
Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek	Hilversum	909.416
Gemeenschappelijke raad voor het openbare bibliotheekwerk Bussum en Naarden	Bussum	427.000
Regionaal Bureau Leerlingzaken	Bussum	41.075
Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek	Lelystad	268.333
Stichting Basisonderwijs Gooi en Vechtstreek (werknaam Talent Primair)	Huizen	pm
Gemeenschappelijke regeling Streekarchief	Naarden	pm
Coöperatie Gastvrije Randmeren U.A.	Harderwijk	21.048
Totaal		4.123.215

⁴ Solvabiliteit: geeft de verhouding weer tussen vreemd en eigen vermogen, door het eigen vermogen te delen door het vreemd vermogen. Afhankelijk van de directe opbrengstwaarde van de activa ligt de minimumnorm van de waarde tussen de 0,25 en 0,40. De solvabiliteit mag niet te laag zijn omdat dan de continuïteit in gevaar wordt gebracht.

Stichting Goois Natuurreservaat

Doelstelling:

1. De instandhouding van het natuurschoon in het Gooi door de verkrijging van aldaar gelegen terreinen, ten einde ten eeuwen dage ongeschonden als natuurreservaat te behouden;
2. Aan het publiek door vrije toegang tot die terreinen onder eventueel te stellen bepalingen, het genot van dat natuurschoon verzekeren;

Bestuurlijk belang:

Het algemeen bestuur heeft 17 leden en evenzoveel plaatsvervangers. De gemeente Naarden is met 1 lid en zijn/haar plaatsvervanger vertegenwoordigd. De Naardense vertegenwoordiger zit ook in het dagelijks bestuur.

Financiële belang:

De gemeentelijke bijdrage is voor het jaar 2015 op € 106.450. Daarboven is een bedrag van € 17.228 (€ 1 per inwoner) als incidentele bijdrage uitgekeerd om de financiële positie te versterken.

Vervolgens wordt de gezamenlijke bijdrage op grond van art. 4 van de overeenkomst gecorrigeerd door:

1. De stijging van het nadelig saldo die een gevolg is van algemene loonstijgingen;
  2. De stijging van het nadelig saldo die een gevolg is van algemene prijsstijging;
  3. De stijging van het nadelig saldo die een gevolg is van (periodieke) salarisverhogingen.
- Daarnaast zijn vervolgens art. 5 kostenconsequenties van extreme calamiteiten die het gevolg zijn van externe (niet beïnvloedbare) oorzaken partijen bespreekbaar.

Het eigen en vreemd vermogen

Eigen vermogen:	1-1-2015 € 1.223.973	31-12-2015 € 1.481.219 (verwacht)
Vreemd vermogen:	1-1-2015 € 584.541	31-12-2015 € 570.859 (verwacht)

Solvabiliteit per 1-1-2015 E.V./V.V. € 1.223.973 / € 584.541 = 2,09 en
per 31-12-2015 E.V./V.V. € 1.481.219 / € 570.859 = 2,59

Het resultaat voor resultaatbestemming over het boekjaar 2015 bedraagt € 257.246 positief. Na verwerking van de dotaties/onttrekkingen aan de bestemmingsreserves, resteert een negatief saldo van € 1.385.

Ontwikkelingen in 2015:

De gemeente Amsterdam heeft aangekondigd te willen uittreden per 1 januari 2012. De overeenkomst kent geen uittredingsregeling. De Hoge Raad heeft op 15 april 2016 uitspraak gedaan in de procedure over de uittreding van Amsterdam. Het gerechtshof in Amsterdam had in juli 2014 geoordeeld dat Amsterdam mocht opzeggen met een opzegtermijn van 5 jaar. De Hoge Raad heeft die uitspraak nu vernietigd.

De achtergebleven participanten hebben in de procedure voldoende aannemelijk gemaakt dat de participantenovereenkomst inderdaad onopzegbaar is. Amsterdam kan proberen om nog tegenbewijs te leveren maar de Hoge Raad heeft die discussie naar het Gerechtshof Den Haag verwezen. Amsterdam neemt 10% van de totale bijdrage voor haar rekening.

Het GNR heeft nieuwe bronnen van inkomsten en nieuwe samenwerkingspartners gezocht en is daarbij uitgekomen bij het Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN). Dat voornemen heeft tot een brede maatschappelijke discussie geleid op grond waarvan het bestuur besloten heeft om een verkenning uit te voeren naar alternatieven. Dit heeft geresulteerd in een transitieplan. In de besluitvorming over de toekomst van het GNR heeft de provincie aangekondigd om haar bijdrage aan het GNR te fixeren. Dit heeft gevolgen voor de andere participanten.

Werkvoorzieningschap Tomingroep

Doelstelling:

Gemeenten voeren de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) uit. De gemeenten in de Gooi- en Vechtstreek, Eemnes en Almere hebben de uitvoering van de Wsw geformaliseerd door middel van de Gemeenschappelijk Regeling Tomingroep (GR). De GR heeft op haar beurt de gehele uitvoering gemandateerd aan de Tomingroep BV.

Bestuurlijk belang:

Het algemeen bestuur heeft 11 leden en wordt geadviseerd door twee vaste adviseurs. De gemeente Naarden is met 1 lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.

Jaarlijkse bijdrage gemeente Naarden

De gemeentelijke bijdrage is voor het jaar 2015 € 0.

Het eigen en vreemd vermogen Tominggroep BV

Eigen vermogen: 1-1-2015 € 24.032.000 31-12-2015 € 24.900.000 (verwacht)

Vreemd vermogen: 1-1-2015 € 7.120.000 31-12-2015 € 7.300.000 (verwacht)

Solvabiliteit Tominggroep BV

Solvabiliteit per 1-1-2015 E.V./V.V. € 24.032.000 / € 7.120.000 = 3,38 en

per 31-12-2015 E.V./V.V. € 24.900.000 / € 7.300.000 = 3,41.

Het eigen en vreemd vermogen Werkvoorzieningschap Tominggroep

Eigen vermogen: 1-1-2015 € 1.524.000 31-12-2015 € 1.500.000 (verwacht)

Vreemd vermogen: 1-1-2015 € 12.039.000 31-12-2015 € 12.000.000 (verwacht)

Solvabiliteit Werkvoorzieningschap Tominggroep

Solvabiliteit per 1-1-2015 E.V./V.V. € 1.524.000 / € 12.039.000 = 0,13 en

per 31-12-2015 E.V./V.V. € 1.500.000 / € 11.500.000 = 0,13.

Het financieel resultaat

Geraamd resultaat Werkvoorzieningschap Tominggroep voor het jaar 2015 is € 3.547.000 negatief.

Dit bedrag wordt bijgedragen door de Tominggroep BV.

Ontwikkelingen 2015

Met de invoering van de Participatiewet per 1 januari 2015 is de instroom in de WSW afgesloten.

Daarnaast wordt de Rijksbijdrage per sw'er afgebouwd met jaarlijks € 500. Hierdoor is de

noodzaak ontstaan om een nieuwe businesscase te ontwikkelen voor Tomin.

In de businesscase is opgenomen dat Tomin aanbieder wordt van arbeidsontwikkeltrajecten aan inwoners met een Participatiewetuitkering. Hiervoor worden de vrijkomende plaatsen van de sw'ers gebruikt en in beperkte mate wordt de eerste jaren het aantal werkplekken uitgebreid.

Daarnaast hebben de gemeenten van de regio Gooi- en Vechtstreek een opdracht voor werkgeversdienstverlening gegeven, vanwege de nauwe band tussen arbeidsontwikkeling en het laten uitstromen van cliënten. Bij de werkgeversdienstverlening wordt nauw samengewerkt met het UWV, dit is een ontwikkeltraject waarbinnen steeds meer toegewerkt wordt naar gezamenlijke targets.

Regio Gooi en Vechtstreek

Doelstelling:

De Regio heeft tot taak, met inachtneming van hetgeen in deze regeling is bepaald, die belangen te behartigen, welke verband houden met een evenwichtige en harmonische ontwikkeling van het samenwerkingsgebied, met inachtneming van het huidige karakter hiervan en van zijn relaties tot de omliggende gebieden. Deze belangen betreffen:

- a. Ruimtelijke ordening;
- b. Volkshuisvesting;
- c. Openluchtrecreatie;
- d. Verkeer en vervoer;
- e. Behoud van natuur en landschap;
- f. Economische zaken en werkgelegenheid;
- g. Maatschappelijke ondersteuning;
- h. Jeugdhulp;
- I. Kindermishandeling en huiselijk geweld;
- J. Inkomen en participatie;
- K. Gezondheidszorg;
- l. Milieubeheer.

Aan de belangen wordt vormgegeven door de organisatie van portefeuillehoudersoverleggen fysiek domein en sociaal domein waarin gestuurd wordt op beleid en programma's en door uitvoeringsorganisaties die namens de gemeenten taken uitvoeren op bovengenoemde gebieden.

Bestuurlijk belang:

Het algemeen bestuur telt negen leden, te weten de burgemeesters van de negen gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek.

Financiële belang:

De gemeentelijke bijdrage voor het jaar 2015 is begroot op € 2.349.893.

Het eigen en vreemd vermogen

Eigen vermogen:	1-1-2015 €	5.558.169	31-12-2015 €	9.674.764 (verwacht)
Vreemd vermogen:	1-1-2015 €	17.290.631	31-12-2015 €	23.690.312 (verwacht)

Solvabiliteit per 1-1-2015 E.V./V.V. € 5.558.169 / € 17.290.631 = 0,32 en
per 31-12-2015 E.V./V.V.: € 9.674.764 / € 23.690.312 = 0,41

Het resultaat voor bestemming 2015 bedraagt € 6.469.316. Conform de bestuursbesluiten van 3 december 2015 en 7 april 2016 is € 3.917.354 vanuit de voorziening BWS aangewend voor toevoeging aan meerdere reserves. Daarnaast is € 80.589 onttrokken uit de reserve rampenbestrijding. De Regio heeft hierdoor het boekjaar 2015 positief kunnen afsluiten met een saldo van € 2.471.373.

Ontwikkelingen in 2015:

Sociaal Domein

- Decentralisaties

Regio is per 1 januari 2015 voor gemeente diverse nieuwe taken op het gebied van jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning gaan uitvoeren: beleidsontwikkeling individuele voorzieningen jeugd, Wmo en participatiewet; inkoop en contractbeheer voorzieningen jeugdhulp en begeleiding; vormgeving van Veilig Thuis (= Advies en Meldpunt kindermishandeling en huiselijk geweld).

- Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL)

Het RBL wordt ingebed in de gemeenschappelijke regeling Regio Gooi en Vechtstreek, waardoor de samenhang tussen onderwijs en het sociaal domein versterkt wordt.

Fysiek Domein

- Regionale samenwerkingsagenda

Er is gewerkt aan een regionale samenwerkingsagenda. College en raden zijn bezig geweest op de onderwerpen vast te leggen waarop (meer) de gemeenten in de regio meer willen samenwerken.

- Huishoudelijk afval

De GAD heeft een uitvoeringplan ontwikkelt ten behoeve van realisatie van de doelstelling om in 2010 75% van het huiselijk afval te hergebruiken.

Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek

Doelstelling:

Door samenwerking een doelmatig georganiseerde en gecoördineerde preventieve en repressieve brandbestrijding en hulpverlening bij ongevallen en rampen in het verzorgingsgebied te bewerkstelligen.

Bestuurlijk belang:

Het algemeen bestuur heeft 9 leden en 9 plaatsvervangers. De gemeente Naarden is met 1 lid en zijn/haar plaatsvervanger vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.

Financiële belang:

De gemeentelijke bijdrage is voor het jaar 2015 € 909.416.

Het eigen en vreemd vermogen

Eigen vermogen:	1-1-2015 €	1.971.506	31-12-2015 €	2.460.347 (verwacht)
Vreemd vermogen:	1-1-2015 €	16.401.605	31-12-2015 €	17.180.964 (verwacht)

Solvabiliteit per 1-1-2015 E.V./V.V. € 1.971.506 / € 16.401.605 = 0,12 en
per 31-12-2015 E.V./V.V. € 2.460.347 / € 17.180.964 = 0,14.

Het resultaat voor de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek is voor het jaar 2015 € 408.366.

Ontwikkelingen in 2015:

Het speerpunt van de brandweer in 2015 was 'Samen Rood'. Dit omvat het doorontwikkelen en borgen van wat met Nieuw Rood en de reorganisatie in werking is gezet. Hierin past het monitoren van de opkomsttijden en monitoren en doorontwikkelen van de variabele voertuigbezetting en bezettingsproblematiek. Voor vakbekwaamheid moet worden gedacht aan het implementeren van het project 'de elektronische leeromgeving' en het verder vormgeven en doorontwikkelen van de proeve van vakbekwaamheid. Ook de ontwikkeling van de gezamenlijke meldkamer heeft verder inhoud gekregen. Op het gebied van bedrijfsvoering vindt de doorontwikkeling plaats door de invulling van een Shared Service Center voor ICT en een gezamenlijke inkoop met de Veiligheidsregio Flevoland en Utrecht.

In financiële zin is de meerjarenexploitatie structureel meer onder druk komen te staan. Zo is de rek uit het personele budget na de verwerking van de taakstelling 2015. Het is dan ook noodzakelijk om de loon- en prijsindex in 2016 te verwerken.

De totale gemeentelijke bijdrage neemt hierdoor met 1,3 % toe.

De taakstelling voor de implementatie van het TS2 concept op 4 posten bedraagt € 0,2 miljoen. Daarnaast is een taakstelling van € 30.000 opgenomen voor het deels vervallen van een provinciale subsidie.

De ingevulde taakstelling voor de periode na de regionalisering (2009-2016) komt hiermee op € 3,1 miljoen.

De gemeenten hebben gevraagd om verantwoording via prestatie-indicatoren. Dit was een belangrijke doelstelling in 2015. Om die reden is eind 2014 een werkgroep van raadsleden in het leven geroepen, die onder andere de taakopdracht heeft gekregen om deze behoefte te concretiseren (wat willen we weten en waarom).

Gemeenschappelijke raad voor het openbare bibliotheekwerk Bussum en Naarden

Doelstelling:

Om het openbare bibliotheekwerk vorm te geven hebben de gemeenten Bussum en Naarden tot een Gemeenschappelijke Regeling besloten, met als titel "Gemeenschappelijke Regeling voor het openbare bibliotheekwerk in de gemeente Bussum en Naarden".

De gemeentebesturen van Bussum en Naarden hebben op grond van de gemeenschappelijke regeling alle taken en bevoegdheden op het gebied van het openbare bibliotheekwerk overgedragen aan het bestuur van de Gemeenschappelijke Raad.

Bestuurlijk belang:

Het algemeen bestuur heeft 9 leden en 9 plaatsvervangers. De gemeente Naarden is met 3 leden en zijn/haar plaatsvervanger vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.

Financiële belang:

De gemeentelijke bijdrage is voor het jaar 2015 € 427.000.

Het eigen en vreemd vermogen

Eigen vermogen:	1-1-2015 € 52.930	31-12-2015 € 55.695 (verwacht)
Vreemd vermogen:	1-1-2015 € 699.723	31-12-2015 € 641.009 (verwacht)

Solvabiliteit

Solvabiliteit per 1-1-2015 E.V./V.V. € 52.930 / € 699.723 = 0,08 en
per 31-12-2015 E.V./V.V. € 55.695 / € 641.009 = 0,09.

Het resultaat voor de bibliotheek Naarden-Bussum is voor het jaar 2015 € 2.765 positief.

Ontwikkelingen in 2015:

2015 was het laatste jaar waarin de Stichting Openbare Bibliotheek Naarden-Bussum als zelfstandige stichting heeft gefunctioneerd. Het jaar 2015 stond in het teken van de fusievoorbereidingen met bibliotheekstichting De Bibliotheek (actief in de gemeenten Muiden, Weesp, Wijdemeren en Eemnes. Met ingang van 1 januari 2016 zijn beide bibliotheekstichtingen gefuseerd tot de nieuwe Stichting Bibliotheek Gooi en Meer. Voor de nieuwe gemeente Gooise Meren heeft dit als voordeel dat er contacten worden onderhouden met slechts 1 bibliotheekstichting (actief in alle kernen van Gooise Meren). De fusie van de gemeenten Naarden en Bussum met Muiden heeft tot gevolg dat de gemeenschappelijke regeling van Naarden en Bussum inzake het bibliotheekwerk, van rechtswege is vervallen op 1 januari 2016. Vanaf die

datum onderhoudt de gemeente Gooise Meren een reguliere subsidierelatie met Stichting de Bibliotheek Gooi en meer; een bestuurlijke constructie met een andere gemeente is voor het bibliotheekwerk niet langer aan de orde.

Regionaal Bureau Leerlingzaken

Het Regionaal Bureau Leerlingzaken Gooi en Vechtstreek (RBL) houdt toezicht op de naleving van de Leerplichtwet voor de 9 gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek en de gemeente Eemnes. Daarnaast draagt het RBL zorg voor de uitvoering van de 'Wet Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten' (RMC). De kerntaak van het RBL is het voorkomen en bestrijden van verzuim en voortijdig schoolverlaten. Het RBL houdt hierover contact met leerlingen, ouders/verzorgers, scholen en hulpverleningsinstanties. De nadruk ligt op preventie, het voorkomen van schooluitval. De leerplichtambtenaar helpt met het achterhalen van de oorzaak van verzuim en zal - samen met de ouders/verzorgers - zoeken naar een oplossing van de problemen.

Taken van het RBL:

- Registratie van leerplichtige jongeren, van voortijdig schoolverlaters en van jongeren tot 23 jaar zonder startkwalificatie.
- Controle of iedere leerplichtige op een school is ingeschreven, op schoolverzuim of scholen hun wettelijke plichten bij verzuim nakomen.
- Handhaven als een leerling (bij herhaling) zonder toestemming wegblijft van school. De leerplichtambtenaar stelt een onderzoek in en in het uiterste geval maakt de leerplichtambtenaar proces-verbaal op.
- Informatie en voorlichting geven aan ouders, leerlingen en scholen.
- Preventie van verzuim en schooluitval.

Bestuurlijk belang:

Het algemeen bestuur heeft 10 leden en evenzoveel plaatsvervangers. De gemeente Naarden is met 1 lid en zijn/haar plaatsvervanger vertegenwoordigd.

Financiële belang:

De gemeentelijke bijdrage voor het jaar 2015 is € 41.075.

Het eigen en vreemd vermogen

Eigen vermogen:	1-1-2015 € 128.434	31-12-2015 €	0 (verwacht)
Vreemd vermogen:	1-1-2015 € 149.228	31-12-2015 €	96.781 (verwacht)

Solvabiliteit per 1-1-2015 E.V./V.V.: € 128.434 / € 149.228 = 0,86 en
per 31-12-2015 E.V./V.V.: € 0 / € 96.781 = 0

Het te verwachten resultaat van het RBL voor het jaar 2015 is € 128.434 negatief. Dit tekort wordt gedekt door een onttrekking uit de algemene – en bestemmingsreserves.

Ontwikkelingen in 2015:

Halverwege 2014 ontstond regionaal de wens het RBL te herpositioneren en de taken met betrekking tot leerplicht en voortijdig schoolverlaten onder te brengen bij de andere taken in het Sociaal Domein van de Regio Gooi- en Vechtstreek zodanig dat er bestuurlijk en inhoudelijk aansluiting wordt bereikt.

Hiervoor is in 2015 door de deelnemende gemeenten besloten de gemeenschappelijke regeling leerplicht Gooi en Vechtstreek met ingang van 1 januari 2016 op te heffen met inachtneming van de randvoorwaarde dat de bij het RBL behorende taken, mensen en middelen eveneens per 1 januari 2016 worden overgedragen aan de Regio Gooi en Vechtstreek. Ook is ingestemd met het plan tot vereffening van het vermogen van het RBL per 1 januari 2016.

Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek (OFGV)

Doelstelling:

Deze regeling is opgezet door de deelnemers met als doel een robuuste uitvoeringsdienst te vormen ten behoeve van een adequate uitvoering van milieutaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor de provincie Flevoland, de provincie Noord-Holland en de regio Gooi en Vechtstreek. De deelnemers kiezen voor een verbetering van de kwaliteit en de integraliteit van de uitvoering van de taken door deze onder te brengen in deze regionale uitvoeringsdienst. De uitvoering wordt bij de uitvoeringsdienst belegd met het behoud van de eigen bevoegdheden van alle deelnemers. Tevens kan de OFGV taken verrichten op basis van de WABO voor zover de deelnemers hiertoe opdracht verlenen.

Bestuurlijk belang:

Het Algemeen Bestuur heeft 17 leden en evenzoveel plaatsvervangers. De gemeente Naarden is met 1 lid en zijn/haar plaatsvervanger vertegenwoordigd.

Financiële belang:

De gemeentelijke bijdrage voor het jaar 2015 is € 268.333.

Het eigen en vreemd vermogen

Eigen vermogen:	1-1-2015 € 2.376.035	31-12-2015 € 2.363.833 (verwacht)
Vreemd vermogen:	1-1-2015 € 3.914.931	31-12-2015 € 3.177.074 (verwacht)

Solvabiliteit per 1-1-2015 E.V./V.V.: € 2.376.035 / € 3.914.931 = 0,61 en
per 31-12-2015 E.V./V.V.: € 2.363.833 / € 3.177.074 = 0,74

Geraamd resultaat voor het jaar 2015 is € 608.133 positief.

Ontwikkelingen in 2015:

Op grond van wetswijzigingen zijn een aantal inrichtingen die voorheen onder de provincie vielen onder het bevoegd gezag van gemeenten komen te vallen. Omdat het in dit geval gaat om bedrijven die op grond van het takenpakket verplicht bij de OFGV ondergebracht moeten worden, is de bij deze bedrijven horende landelijke vergoeding ook opgenomen in de begroting van de OFGV. Er is dan ook sprake van een budgetneutrale verhoging van de begroting. In 2015 is verder vorm gegeven aan de kostprijsystematiek. Er is een productencatalogus opgesteld met prijzen en kentallen. Het jaar 2016 wordt gebruikt om hiermee ervaring op te doen.

Stichting Basisonderwijs Gooi en Vechtstreek (werknaam Talent Primair)

Doelstelling gemeenschappelijke regeling primair onderwijs:

Het Gemeenschappelijk Orgaan (GO) coördineert en oefent bevoegdheden uit als bedoeld in artikel 17 Wet Primair Onderwijs en in de statuten, met uitzondering van de opheffing van de school of scholen, de wijziging of de intrekking van deze regeling, de wijziging van de statuten of de ontbinding van de stichting of de terugvordering van de scho(o)l(en).

Bestuurlijk belang:

Het gemeenschappelijk orgaan heeft 10 leden en evenzoveel plaatsvervangers. De gemeente Naarden is met 1 lid en zijn/haar plaatsvervanger vertegenwoordigd. De wethouder Onderwijs van de gemeente Naarden is voorzitter van het Gemeenschappelijk Orgaan (GO).

Talent Primair

De stichting heeft een College van Bestuur (CvB) van maximaal 3 leden en een Raad van Toezicht (RvT) van maximaal 7 leden. In werkelijkheid bestaat het CvB uit één directeur-bestuurder. De directeur-bestuurder is belast met het besturen van de stichting. De RvT heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van de directeur-bestuurder en op de algemene gang van zaken in de onder de stichting ressorterende scholen. In de statuten is opgenomen dat 3 leden van de RvT worden benoemd op voordracht van het GO uit de gemeenten waar de stichting scholen exploiteert.

Financieel belang:

De gemeente Naarden heeft in 2005 een renteloze lening van € 132.913. verstrekt aan de rechtsvoorganger van de huidige stichting. Vanaf januari 2009 is de stichting gestart met de terugbetaling van de lening met een maandbedrag van € 553,80. De lening is overgenomen door de Stichting Basisonderwijs Gooi en Vechtstreek.

Het eigen en vreemd vermogen

Eigen vermogen:	1-1-2015 € 3.590.390	31-12-2015 € 4.451.756 (verwacht)
Vreemd vermogen:	1-1-2015 € 4.172.010	31-12-2015 € 4.850.111 (verwacht)

Solvabiliteit per 1-1-2013 E.V./V.V.: € 3.590.390 / € 4.172.010 = 0,86 en
per 31-12-2015 E.V./V.V.: € 4.451.756 / € 4.850.111 = 0,92

Geraamd resultaat voor het jaar 2015 is € 861.366 positief.

Ontwikkelingen in 2015:

Talent Primair heeft in 2015 mooie stappen voorwaarts gezet. Door goede begrotingsdiscipline, personele offers in het verleden en meevallende inkomsten van het rijk kwam de stichting in 2015 een positie waarin meer geïnvesteerd kan worden in onderwijskwaliteit. Zo is er een gedegen kwaliteitszorgsysteem ontwikkeld. Ook zijn er sinds 1 augustus 2015 geen zwakke scholen meer naar de normen van de Onderwijsinspectie. Tot slot zijn de onderwijsopbrengsten gemiddeld op een hoger niveau gekomen.

Gemeenschappelijke regeling streekarchief

Reden van participatie:

De regeling is getroffen ter uitoefening van taken ingevolge de Archiefwet 1995. De Archiefwet en het Archiefbesluit stellen regels voor de zorg en het beheer van de archieven. Zo moet de gemeenteraad voor de te bewaren archiefbescheiden die ouder zijn dan twintig jaar een archiefbewaarplaats aanwijzen. De archivaris beheert de archiefbewaarplaats en oefent toezicht uit op de hiernaar nog niet overgebrachte archiefbescheiden. De archiefbewaarplaats in het Burgerweeshuis functioneert als gemeenschappelijke archiefbewaarplaats. Het Stads- en streekarchief fungeert als een Regionaal Historisch Centrum.

De gemeente Naarden heeft daarnaast een overeenkomst gesloten met de gemeenten Hilversum en Weesp voor onderhoud en ontwikkeling van een gemeenschappelijk archiefbeheersysteem van de archiefdiensten in de regio en de daaraan gekoppelde website (Historisch Netwerk Gooi en Vecht).

Positie vertegenwoordigers in samenwerkingsverband:

Naarden is centrumgemeente en oefent de bevoegdheden uit. Er is een Commissie van Advies om de invloed van de deelnemende gemeenten (Bussum, Muiden en Huizen) op de besluitvorming van de centrumgemeente te waarborgen. Burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten wijzen een lid en een plaatsvervangend lid van deze commissie aan. Dat is meestal de portefeuillehouder Archiefzaken.

De commissie dient, desgevraagd of eigener beweging burgemeester en wethouders van de centrumgemeente van advies.

Financieel belang:

De kosten van het streekarchief komen in eerste instantie voor rekening van de centrumgemeente. De deelnemende gemeenten dragen bij in de kosten van het streekarchief. Voor deze gemeenten is dat een verplichte uitgave op grond van de WGR. Een en ander wordt jaarlijks inzichtelijk gemaakt in de begroting van de gemeente Naarden.

De solvabiliteitsratio en geraamd resultaat is bij deze verbonden partij niet van toepassing omdat bij deze regeling geen openbaar lichaam met rechtspersoonlijkheid is ingesteld.

De bijdragen van de deelnemende gemeenten worden vastgesteld op grondslag van

- a. een bedrag per inwoner;
- b. een bedrag per strekkende meter archief dat in de archiefbewaarplaats berust;
- c. de kostprijs voor speciale werkzaamheden.

De tarieven voor a en b worden jaarlijks vastgesteld door de centrumgemeente. De tarieven onder a. en b. jaarlijks worden geïndexeerd. Tarief c. is op declaratiebasis.

Ontwikkelingen in 2015:

De begroting van het Stads- en streekarchief maakt integraal onderdeel uit van de begroting van de gemeente. Primair wordt derhalve verwezen naar de jaarrekening van de gemeente zelf. Voorts wordt verwezen naar het algemene jaarverslag van het Stads- en streekarchief.

Coöperatie Gastvrije Randmeren U.A.

Doelstelling:

1. Het behartigen van de bovengemeentelijke belangen van de recreatie binnen het gebied van de Randmeren;
2. Het behartigen van de belangen van de natuur binnen het gebied van de Randmeren;
3. Het bewaren en bevorderen van het natuur- en landschapsschoon binnen het gebied van de Randmeren;
4. Het bevorderen van de watersportsector in het gebied van de Randmeren.

Bestuurlijk belang:

Het algemeen bestuur bestaat uit 3 leden, waarvan 1 bestuurder de voormalige blauwe as leden vertegenwoordigt. Naarden heeft op basis van haar jaarlijkse bijdrage 4 stemmen in de algemene ledenvergadering.

Financiële belang:

De gemeentelijke jaarlijkse bijdrage voor het jaar 2015 is € 21.048. Leden zijn niet aansprakelijk voor de schulden van de coöperatie en zijn op geen enkele wijze verplicht om bij te dragen in een eventueel tekort bij de ontbinding van de coöperatie.

Het eigen en vreemd vermogen

Eigen vermogen:	1-1-2015 € 4.398.868	31-12-2015 € 4.479.921 (verwacht)
Vreemd vermogen:	1-1-2015 € 16.592.598	31-12-2015 € 12.123.547 (verwacht)

Solvabiliteit per 1-1-2015 E.V./V.V.: € 4.398.868 / € 16.592.598 = 0,27 en
per 31-12-2015 E.V./V.V.: € 4.479.921 / € 12.123.547 = 0,37

Geraamd resultaat voor het jaar 2015 is € 81.054 positief.

Ontwikkelingen in 2015:

In 2015 is het aantal recreatiemogelijkheden op- en langs het water op diverse plekken uitgebreid. Daarnaast heeft de Coöperatie per 2015 de aanlegplaatsen in de Randmeren overgenomen van Stichting Gastvrije Meren. Het beheer en onderhoud van deze aanlegplaatsen is hiermee ook naar de coöperatie toegekomen. In 2015 zijn in dit kader diverse onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Ook is in 2015 de samenwerking met de watersportsector verder uitgewerkt. Vanuit deze innovatieve vorm van publiek- private samenwerking is in 2014 een driejarige pilot gestart waarbij de watersportsector met inzet van vrijwilligers en personeel van jachthavens en watersportverenigingen bijdraagt aan het maaibeheer van het Gooi- en Eemmeer. In 2015 is ook op het Wolderwijd, Veluwemeer en Drontermeer gemaaid met inzet van vrijwilligers en is een nieuwe overeenkomst ondertekend tussen de Gastvrije Randmeren en de Stichting Maaien Waterplanten Randmeren waardoor de oorspronkelijke overeenkomst met 2 jaar wordt verlengd tot een periode van 5 jaar.

3.2.7. Grondbeleid

De nota grondbeleid is begin 2009 door de raad vastgesteld. In de nota zijn de kaders vastgelegd voor strategie en uitvoering van een actief grondbeleid.

Het is onder andere van belang bij de uitwerking van het beleid te letten op:

- De mogelijkheden van de gemeente om tot een goede ruimtelijke inrichting te komen en aandacht hebben voor kwaliteit;
- Het voorkomen van onnodige prijsopdrijving, mede in het belang van de te realiseren (bouw)opgaven;
- Beheersing van de risico's voor de gemeente;
- Een goede relatie met partners, die geheel of gedeeltelijk een bijdrage leveren aan de te realiseren doelstellingen.

Naast bovenstaande uitgangspunten zal de verwerving van gronden, gronden met gebouwen dan wel het afstoten van gemeentelijke eigendommen op basis van strategische keuzes worden bevorderd. Echter in de huidige praktijk verwerft de gemeente geen gronden.

College en raad hebben begin 2012 besloten de erfpachtgronden op Gooimeer Zuid in principe verkoopbaar te stellen. Ook is besloten het erfpachtbeleid voor bedrijven en woningen te actualiseren. Bij een nieuw erfpachtcontract evenals bij een opvolgende erfpachter, wordt de canon aangepast op basis van de erfpachtrechtelijke waarde van de grond. Deze waarde bedraagt 75% van de verkoopwaarde van de grond. Na deze aanpassing wordt de canon jaarlijks geïndexeerd. De uitvoering van dit nieuwe beleid is in 2015 voortgezet. Daarnaast is het beleid om verhuurde woningen die eigendom zijn van de gemeente te verkopen zodra deze vrij komen.

Het Meerjaren Programma Grondexploitatie maakt deel uit van de planning en controlcyclus. De projecten zijn losgekoppeld en er is een reserve grondexploitatie ingesteld. Hierdoor kunnen projecten afzonderlijk worden opgestart en beëindigd waarbij verlies en winst via de reserve worden afgewikkeld. Via deze reserve zijn de projecten toch weer aan elkaar gekoppeld.

Projecten in Naarden worden afgesloten indien de gronden zijn getransporteerd naar de afnemer en het bouwterrein bouwrijp is opgeleverd, stelregel zal zijn minimaal 90% van de gerealiseerde verkopen en kosten moeten zijn voltooid. De gemeente Naarden ontwikkelt niet zelf en geeft ook geen kavels uit.

De raad kan echter besluiten winst al op een eerder moment te nemen. Dit geschiedt in den regel indien het projecten met een (zeer) lange doorlooptijd betreft. Het desbetreffende project dient dan wel in duidelijk herkenbare onderdelen te worden onderverdeeld. Winstneming is dan mogelijk op het moment zo'n deelproject wordt afgesloten door de raad en er geen verlies verwacht wordt op andere deelprojecten, tenzij daar voldoende voorzieningen voor zijn getroffen.

Aan projecten zijn naast financiële kansen ook risico's verbonden. Per project wordt in de bijbehorende businesscase inzicht gegeven in de risico's van het desbetreffende project. Een post onvoorzien ter grootte van 10% wordt te allen tijde in de businesscase opgenomen. Hiermee worden eventueel hoger uitvallende bouwrijp kosten en interne kosten opgevangen. Marktrisico's zijn echter niet te vangen in een dergelijke post onvoorzien. In de huidige tijd is het niet meer mogelijk om zonder koppeling aan een percentage verkochte woningen grond volledig over te dragen aan een ontwikkelaar. Geraamde opbrengsten worden dan op een ander (later) tijdstip pas daadwerkelijk ontvangen. Hiervoor is dekking noodzakelijk. De reserve grondexploitatie dient ter dekking van deze fluctuaties. Door deze reserve buiten de algemene dienst te houden drukt zij daar niet op en kan de MPG zichzelf bedruipen. Tevens kan, door bijvoorbeeld de inzet van vormen van burgerparticipatie, een project in de loop van de tijd inhoudelijk wijzigen. Hierdoor kan de verwachte opbrengst van een project in positieve of negatieve wijze veranderen. De reserve grondexploitatie kan in dit geval door de raad worden ingezet als voorziening zodat uitvoering van het desbetreffende project toch kan gaan plaatsvinden. De reserve grondexploitatie vormt het weerstandsvermogen en risicobeheersing van de MPG.

Kop Naarderbos (Naardereiland)

De raad heeft zich in 2011 uitgesproken over de prioriteiten ten aanzien van het tot ontwikkeling brengen van de woningbouwlocaties. De ontwikkellocatie Kop Naarderbos is in de planning naar voren getrokken, zodat er eerst geld verdiend kon worden.

Nadat op 12 december 2012 het Stedenbouwkundig Programma van Eisen voor Kop Naarderbos door de raad is vastgesteld is in 2013 het selectieproces voor een ontwikkelaar voltooid en op 14 februari 2014 is de samenwerkingsovereenkomst met Nijhuis Bouw BV getekend. Het bestemmingsplan voor het Naardereiland, de naam die het project nu heeft, is op 25 juni 2014 gewijzigd vastgesteld. In juni 2014 is de verkoop van de woningen gestart. De verkoop van de woningen verliep zeer voorspoedig. Dit project is inmiddels belandt in de uitvoeringsfase. De

ontwikkelaar Explorius Vastgoedontwikkeling bv heeft in december 2014 de grond van de gemeente Naarden gekocht. De gemeente Naarden heeft hiervoor een geïndexeerde betaling van ca. €6.230.000,- excl. BTW ontvangen, conform de eerder gemaakte afspraken uit de samenwerkingsovereenkomst met deze ontwikkelaar. Het projectgebied is in 2015 bouwrijp opgeleverd en de bouw van de woningen is in 2015 gestart.

Centrum Keverdijk

Tijdens de raadsvergadering van 25 september 2013 stelde de gemeenteraad van Naarden het aftrapdocument (PID) vast voor het project Centrum Keverdijk. Dit aftrapdocument vormde de basis voor het proces om te komen tot een projectplan voor Centrum Keverdijk, zodanig dat belanghebbenden vroegtijdig bij dit proces zouden worden betrokken.

De vaststelling van het aftrapdocument leidde tot de vaststelling van een participatieplan door de gemeenteraad van Naarden op 29 januari 2014. Dit participatieplan stelde tot doel één document op te stellen, waarin de ambities voor het plangebied van alle belanghebbenden staan beschreven. Naast de ambities kregen ook de kaders van de gemeenteraad een plek in het document. Samen met een klankbordgroep van belanghebbenden is uitvoering gegeven aan dit participatieproces, wat leidde tot een breed gedragen 'ambitiedocument'.

De gemeenteraad van Naarden besloot op 22 oktober 2014 kennis te nemen van het Ambitiedocument 'Centrum Keverdijk' en deze te beschouwen als waardevolle input en leidraad voor de uitwerking van een projectplan voor Centrum Keverdijk en stelde daartoe een proces vast.

Op 30 september 2015 stelde de gemeenteraad het projectplan Centrum Keverdijk vast. In het projectplan is doel, resultaat, scope en eisen van het project Centrum Keverdijk opgenomen. Daarnaast legt het projectplan vast hoe op een projectmatige wijze het doel wordt bereikt. Ook is in het projectplan vastgelegd hoe het project beheersbaar wordt gehouden ten aanzien van tijd, geld, kwaliteit en risico's. De vaststelling van het projectplan besloot de definitiefase van het project Centrum Keverdijk en vormt het uitgangspunt voor het verdere proces.

Stork-locatie

Op 29 januari 2014 is het Stedenbouwkundig Programma van Eisen Project Stork-locatie door de raad vastgesteld. In 2013 is een intensief participatietraject doorlopen. Meer dan 1000 adviezen en vele honderden vragen zijn ingebracht dan wel gesteld. Als gevolg van dit traject is het plan aanzienlijk veranderd. Daar waar eerst sprake was van woningen in zowel het dure als sociale segment is nu alleen het dure segment overgebleven. Hiervoor in de plaats is gekomen de vestiging van de uni-locatie van de Godelindeschool in het Rembrandtpark. Hiermee wordt een reeds lange tijd gekoesterde wens van de school, omwonenden en raad vervuld. Het draagvlak voor het plan is hiermee aanzienlijk vergroot.

In 2014 zijn het bestemmingsplan, het beeldkwaliteitplan, het verkeersplan en het inrichtingsplan opgesteld. Tevens zijn de samenwerkingsovereenkomsten met de Alliantie en het Wellant college en een afzonderlijke tussen de gemeente en Villa Primair opgesteld. Door ondertekening hiervan zal het risico worden overgedragen aan de Alliantie. Het betaalmoment voor de door de gemeente ingebrachte gronden is afhankelijk van 70% verkoop. Talent Primair, nieuwe naam voor Villa Primair, zal de bouwheer van de uitbreiding van de Godelindeschool zijn. Op 24 juni 2015 is door de raad het bestemmingsplan (inclusief beeldkwaliteitsplan en verkeersplan) vastgesteld, nadat diezelfde dag ook de samenwerkingsovereenkomst met de Alliantie is vastgesteld en ondertekend. Een samenwerkingsovereenkomst met Talent Primair is in november 2015 ondertekend. In 2015 is tegen de vaststelling van het bestemmingsplan beroep aangetekend door belanghebbenden bij de Raad van State. Definitieve uitspraak in de zaak wordt verwacht in het tweede kwartaal van 2016, nadat de gemeenteraad in de gelegenheid is gesteld haar besluit enigszins her te overwegen.

Amersfoortsstraatweg

Als gevolg van de ontwikkeling binnen het project Stork-locatie is er een nieuw project aan de grondexploitatie toegevoegd, namelijk het project Amersfoortsestraatweg. Door het vervallen van de realisatie van sociale huurwoningen binnen het project Stork-locatie en het vrijkomen van de kavel waar nu de dependance van de Godelindeschool is gevestigd is dit project, dat in het verleden de naam voorzieningenstrook had, actueel geworden.

Omdat de Amersfoortsestraatweg een belangrijke toevoerroute is naar de Vesting en een grote verscheidenheid aan functies met een onsamenhangend beeld aan deze weg is gevestigd is het zinvol gebleken om eerst een totale visie voor deze weg te gaan ontwikkelen en daarna invulling te gaan geven aan percelen die aan deze weg voor ontwikkeling in aanmerking komen. Op 29 januari 2014 heeft de raad de PID hiervoor vastgesteld en samen met belanghebbenden is aan deze visie gewerkt met als doel deze voltooid mee te nemen de nieuwe gefuseerde gemeente in. Op 30 september 2015 stelde de gemeenteraad de visie Amersfoortsestraatweg vast en besloot bovendien een aantal quick-wins welke gedurende het proces aan het licht kwamen ten uitvoer te

brengen. Eind 2015 is gewerkt aan de realisatie van deze quick-wins. Ook werd door de raad aan het college de opdracht verstrekt om aansluitend aan de visie een Beeldkwaliteitsplan op te gaan stellen, wederom meteen actieve rol voor belanghebbenden.

BOR-gronden

De PID van het project Borgronden is op 4 maart 2015 door de raad vastgesteld. Door de vaststelling van de structuurvisie Naarden/Bussum op 5 maart 2014 is opmaat gevormd voor de transformatie van deze nu agrarische gronden naar gronden bestemd voor woningbouw. Met de grondeigenaren, gemeente Naarden heeft hier geen bezit, wordt opgetrokken om een in het Naardense volkshuisvestelijke beleid passend plan te gaan ontwikkelen. Op 30 september 2015 is hiertoe een participatieplan vastgesteld door de gemeenteraad. In 2016 wordt het participatieproces verder ingericht en uitgevoerd.

Tabel 34 Recapitulatie MPG

locatie	Rekening 2015	rekening 2014	toelichting
<i>Afgesloten projecten</i>			
Bekkersschool	1.736.834	1.736.834	
Apostolische kerk	-237.708	-237.708	
Sportpark Borgronden	-845.606	-845.606	
Keverdijk	-280.253		Afgesloten in 2015
Naardereiland	6.078.187	6.078.187	Afgesloten in 2014
<i>Totaal afgesloten projecten</i>	<i>6.451.454</i>	<i>6.731.707</i>	
<i>Lopende projecten</i>	<i>NCW 1-1-2016</i>	<i>NCW 1-1-2015</i>	
Keverdijk		-436.653	
Meerpaa1	677.952	654.813	
Stork-locatie	-63.325	-21.907	
Amersfoortsestraatweg	117.961	87.839	
Borgronden	0	0	
<i>Totaal lopende projecten</i>	<i>732.588</i>	<i>284.092</i>	
Totaal batig saldo alle projecten	7.184.042	7.015.799	
<i>Doelprojecten</i>			
Tijdelijke uitbreiding Sportvelden	1.500.000	1.500.000	
Optimalisatie Sportvelden	900.000	900.000	
Centrum Keverdijk	3.710.127	1.300.000	
Uni-locatie Godelindeschool	1.823.187	2.000.000	Godelindeschool na verrekening voorgenomen investering
Voorzieningen Amersfoortsestraatweg	615.000	1.315.000	Invulling afhankelijk van visie.
Totaal doelprojecten	8.548.314	7.015.000	

In het tweede voortgangsverslag 2015 is vermeld dat de grondexploitatie Keverdijk wordt gewijzigd in een investering in MFA en dat de kapitaallasten van deze investering en de kapitaallasten van de investering in de Godelindeschool worden onttrokken aan een bestemmingsreserve die wordt gevoed door de reserve grondexploitatie (€ 5.533.314) en de algemene reserve (€ 3.320.881).

Risicoanalyse

Conform het raadsbesluit van 26 juni 2013 is de reserve grondexploitatie gecreëerd. De reserve is bij de start gevoerd door de bundeling van de reserves Volkshuisvestingsfonds en de reserve Huisvesting Kinderopvang welke reeds een relatie hadden met de grondexploitatie. Deze beide reserves zijn op 26 juni 2013 opgehouden te bestaan.

De projecten Apostolische kerk en Sportvelden/borgronden werden afgesloten en het negatieve saldo van deze projecten door de reserve gedekt.

In de volgende tabel is het verloop van de reserve Grondexploitatie weergegeven.

Tabel 35 Mutaties reserve grondexploitatie

Nr.	Omschrijving	Bedrag
1	BIJ saldo ultimo 2012 reserve Volkshuisvestingsfonds	4.780.923
2	BIJ saldo ultimo 2012 reserve Huisvesting kinderopvang	339.439
3	AF saldo grondexploitatie Apostolische Kerk	-237.708
4	Af saldo grondexploitatie Sportvelden	-845.606
5	AF terugboeken dekking optimalisatie en uitbreiding sportpark Naarden naar de Dekkingsreserve. (raadsvergadering d.d. 31 oktober 2012)	-900.000
6	AF terugboeken dekking uitbreiding van de sportfaciliteiten naar de Algemene reserve. (Amendement 11.3 bij raadsbehandeling begroting 2010 d.d. 4 november 2009)	-1.500.000
7	Bij saldo grondexploitatie Bekkersschool	1.738.881
7	AF verliesvoorziening Stork-locatie (rek. 2013)	-45.245
8	AF verliesvoorziening Keverdijk (rek. 2013)	-352.043
	<i>Stand reserve 31-12-2013</i>	<i>2.978.641</i>
9	AF lasten opstellen visie Amersfoortsestraatweg 2014 (raadsvoorstel RV14.004)	-9.797
10	AF actualiseren verliesvoorziening Keverdijk	-84.610
11	BIJ actualiseren verliesvoorziening Stork-locatie	23.338
12	BIJ afsluiten grondexploitatie Naardereiland (rek. 2014)	6.078.187
13	AF lasten Bekkersschool 2014 (incidenteel)	-2.048
14	Af lasten Borgronden 2014 (incidenteel)	-7.889
	<i>Stand reserve 31-12-2014</i>	<i>8.975.822</i>
15	AF oeverbescherming Naardereiland	-116.758
16	AF lasten Amersfoortsestraatweg	-120.802
17	Af dotatie bestemmingsreserve Godelindeschool en MFC Keverdijk	-5.533.314
	<i>Mutaties bestemming jaarrekening 2015</i>	
18	AF afsluiten grondexploitatie Keverdijk	-280.253
19	AF actualiseren verliesvoorziening Stork-locatie	-41.418
20	BIJ vrijval verliesvoorziening Keverdijk	436.653
21	AF incidentele lasten afgesloten projecten	-23.785
22	AF extra lasten Amersfoortsestraatweg	-24.197
	Saldo na bestemming jaarrekening 2015	3.271.948

Inschatting risico per project:

Project Stork-locatie

Inmiddels zijn de risico's voor het project Stork-locatie relatief gering. Wel is een planschaderisicoanalyse uitgevoerd. Deze laat een totale inschatting aan planschade zien van €86.000. De inschatting is dat ca. 50.000 aan planschade die wordt veroorzaakt ten laste komt van de gemeente.

Project Amersfoortsestraatweg

Geen

Project Centrum Keverdijk

Risico's binnen het project Centrum Keverdijk zijn beschreven in het Projectplan en zijn relatief gering.

Project Naardereiland

Het project is nog niet volledig ten uitvoer gebracht en nog niet alle kosten voor de gemeente Naarden zijn gemaakt, ondanks dat het project boekhoudkundig is afgesloten. Gedurende de uitvoerings- en evaluatiefase zullen er nog plankosten worden gemaakt, bijv. in de vorm van ambtelijke uren. Daarnaast zijn er mogelijk nog kosten aan de ontwikkeling van de woningbouwlocatie verbonden, welke kunnen oplopen tot een risico van ca. € 300.000.

Project Borgonden:

Dit project is in 2015 opgestart. Het projectgebied is volledig in handen van particuliere eigenaren. De projectkosten worden door hen gedragen.

3.2.8. Subsidies

Tabel 36 Subsidielijst per programma

Progr.nr.	Subsidielijst per programma	Werkelijk uitbetaalde subsidies 2015	Begroting 2015	Verschil	Nr.
2	Openbare orde en veiligheid				
	Stichting Verkeersbrigadiers	125	125	0	
	Verkeer en Milieu				
4	3VO	197	197	0	
5	Sociaal Domein				
	Stichting Naarden – Uferský Brod	3.857	3.857	0	
	Stichting Nationale Gedenkdagen	5.000	5.000	0	
	Muziekvendel Nardinc	1.400	1.400	0	
	Stichting Burgerzin	17.672	17.672	0	
	Stichting Burgerzin (huisvestingskosten)	1.350	1.350	0	
	Vereniging Marokkanen Naarden	2.331	2.331	0	
	St. Tussen Vecht & Eem	100	100	0	
	Gooise Sport & recr. St.	600	600	0	
	Sportclub gehandicapten G&E	1.700	1.700	0	
	Sportservice Noord-Holland	2.116	2.116	0	
	S.V. NVC afdeling G-voetbal	750	750	0	
	Vestingmuseum/Huur depot St. Vitusstraat	84.597	84.597	0	
	Bezoekerscentrum	14.438	14.438	0	
	Bachvereniging	3.044	3.044	0	
	Stichting De Gooische Ark	35.334	35.334	0	
	Fotofestival Naarden	11.510	11.510	0	
	Noodfonds	2.200	2.200	0	
	Preventieve activiteiten binnen het Sociaal Domein	682.225	682.225	0	
	Bureau Slachtofferhulp	3.942	3.942	0	
	Sociaal Pension RIBW	7.942	7.949	-7	
	Stichting Vluchtelingenwerk Midden-Nederland	13.538	13.538	0	
	Vogelasiel Naarden	775	775	0	
	Speel-o-theek 't Gooi	92	92	0	
	Ned. Ver. voor Blinden & Slechtienden	60	60	0	
	St. Arkin	3.208	3.208	0	
7	Algemene baten en laten				
	Stelpost subsidies		4.207		
	St. Naardens Kamer Orkest	500			
	St. Amateurkoor	1.000			
	Vogelopvangcentrum Midden-Nederland	1.000			
	Grote Kerk	500			
	Het Goois Vrouwtje	1.000			
	Erfgoednieuws	500			
	<i>Totale uitgaven stelpost subsidies</i>	4.500			
	<i>Restant stelpost subsidies</i>		-293	293	
	Totaal subsidies	904.603	904.317	286	

In onderstaande tabel wordt een onderbouwing van de subsidies van preventieve activiteiten binnen het Sociaal Domein weergegeven.

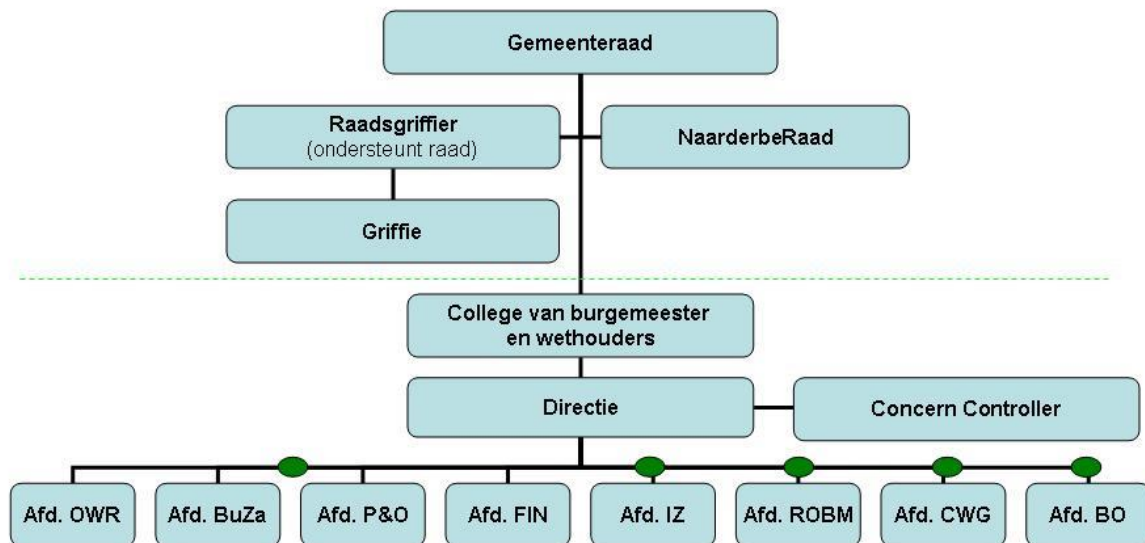
Progr.nr.	Subsidielijst per programma	Werkelijk uitbetaalde subsidies 2015	Begroting 2014	Verschil	Nr.
	St. Schuldhulpmaatje	1.425	1.425	0	
	St. Kinderopvang BNM (locaties Naarden)	102.417	102.417	0	
	St. Kinderopvang BNM (locaties Bussum)	30.242	30.242	0	
	Voorlichting jongerenpreventie	5.724	5.724	0	
	Ouderenwerk / Vrijwilligerswerk (Versa)	166.043	166.043	0	
	W.O.C. De Schakel	8.655	8.655	0	
	Bellefleur	19.627	19.627	0	
	Algemeen Maaschappelijk Werk (Versa)	135.639	135.639	0	
	Kinderwerk/Jongerenwerk (Versa)	210.994	210.994	0	
	St. Vier het leven	875	875	0	
	Stichting Rolstoelbus 't Gooi	584	584	0	
	Preventieve activiteiten binnen het Sociaal Domein	682.225	682.225		

BIJLAGEN

Bijlage 1 Organogram

Afdelingen

OWR	= Onderwijs, Welzijn en Recreatie
BuZa	= Burgerzaken (in ontwikkeling naar bredere taak PublieksZaken)
ROBM	= Ruimtelijke Ordening, Bouwen en Milieu
CWG	= Civiele Werken en Groenvoorzieningen
IZ	= Interne Zaken
FIN	= Financiën
P&O	= Personeelszaken en Organisatie
BO	= Bestuursondersteuning
●	= Afdelingsleiding

Directieteam: DT

Gemeentesecretaris/algemeen directeur
Directeur/loco secretaris

Bijlage 2 Personele sterkte

Omschrijving	Rekening 2015	Rekening 2014	Rekening 2015	Begroting 2015
	Formatieve sterkte per 31 dec. 2015	Formatieve sterkte per 31 dec. 2014	Werkelijke lasten	Geraamde lasten
Bestuur				
Raadsleden	17,00	17,00	145.192	145.363
Griffie en rekenkamer	3,41	3,19	174.998	165.165
Burgemeester en wethouders	3,10	3,10	325.318	334.541
Voormalig wethouders wachtgeld			61.474	60.500
Voorziening voormalig wethouders pensioen			92.561	153.900
<i>totaal bestuur</i>	<i>23,51</i>	<i>23,29</i>	<i>799.543</i>	<i>859.469</i>
Ambtenarenapparaat				
Directieteam ⁵	3,00	3,00	308.738	219.211
Interne Zaken	16,09	17,10	923.685	900.129
Financiën	7,67	6,67	435.985	475.240
Belastingen	3,00	3,36	281.985	257.794
PO	2,50	3,07	136.538	170.119
BO	10,16	9,94	728.306	699.136
Puza	6,26	5,86	369.772	324.674
Puza, ambtenaren burgerlijke stand			9.301	12.002
OWR	5,64	5,64	389.959	365.028
ROBM en projectteam	15,11	16,50	1.005.366	1.105.606
CWG	32,24	32,68	1.813.244	1.901.294
Bovenformatief personeel				
FPU				3.000
Overwerk				15.475
Decentrale loonruimte			25.705	25.705
Koop en verkoop vakantie-uren			-607	25.585
Verkiezingen				13.610
Veiligheidsregio				
Begeleiding stagiaires				3.000
Fusie			197.259	
Werkkostenregeling			36.502	
<i>Totaal ambtenarenapparaat</i>	<i>101,67</i>	<i>103,82</i>	<i>6.692.388</i>	<i>6.545.458</i>
Totaal			7.491.930	7.404.927

Aansluiting werkelijke lasten met de tabel Staat van lasten en baten	
Totaal kolom werkelijk lasten rekening 2015	7.491.930
Ten laste van voorziening Pensioenen voormalig wethouders	92.561
Kostensoort Loonbetalingen en sociale premies	7.368.720
Kostensoort Sociale uitkeringen personeel	30.649
Totaal	7.491.930

⁵ Eind 2014 is directeur benoemd.

Bijlage 3 Aangegane geldleningen

No	Verstrekker	Jaar van afsluiting	Oorspronkelijk bedrag in Euro	Rente %	Looptijd t/m jaar	vervroegde aflossing of renteconversie	2015				2015
							restant 01-01	opname	aflossing	rente	restant 31-12
105	BNG-67928	1986	1.658.700	3,90%	2031	vervroegde aflossing niet mogelijk, renteconversie per 01-11-2021 (aanmelden voor 01-08-2021)	1.147.082		48.822	44.418	1.098.259
129	BNG-97370	2003	3.000.000	4,36%	2018	vervroegde aflossing niet toegestaan	800.000		200.000	28.620	600.000
130	BNG-97371	2003	3.000.000	4,36%	2018	vervroegde aflossing niet toegestaan	800.000		200.000	28.620	600.000
131	BNG-97372	2003	3.000.000	4,53%	2018	vervroegde aflossing niet toegestaan	800.000		200.000	33.956	600.000
132	BNG-99708	2004	3.000.000	3,82%	2019	vervroegde aflossing niet toegestaan	1.000.000		200.000	37.492	800.000
133	BNG-101361	2006	3.000.000	3,68%	2021	vervroegde aflossing niet toegestaan	1.400.000		200.000	44.793	1.200.000
134	BNG-102401	2006	3.000.000	3,97%	2021	vervroegde aflossing niet toegestaan	1.400.000		200.000	52.359	1.200.000
135	BNG-102717	2007	2.000.000	4,38%	2022	vervroegde aflossing niet toegestaan	1.000.000		133.333	40.474	866.667
136	BNG-104433	2009	3.000.000	4,24%	2024	vervroegde aflossing niet toegestaan, renteconversie 15-07-2019 (aanmelden voor 17-03-2019)	2.000.000		200.000	80.913	1.800.000
137	BNG-104617	2009	3.000.000	3,85%	2024	vervroegde aflossing niet toegestaan	2.000.000		200.000	75.695	1.800.000
138	BNG 104925	2010	3.000.000	3,63%	2025	vervroegde aflossing niet toegestaan	2.200.000		200.000	73.164	2.000.000
139	BNG-105333	2010	3.000.000	3,35%	2025	vervroegde aflossing niet toegestaan	2.200.000		200.000	69.196	2.000.000
140	BNG 107475	2012	3.000.000	2,86%	2027	vervroegde aflossing niet toegestaan	2.500.000		200.000	68.369	2.300.000
141	BNG 108375	2013	3.000.000	2,24%	2028	vervroegde aflossing niet toegestaan	2.700.000		200.000	58.426	2.500.000
142	BNG 109037	2014	3.000.000	2,26%	2029	vervroegde aflossing niet toegestaan	2.850.000	3.000.000	150.000	62.338	2.650.000
			42.658.700				24.797.082	3.000.000	2.782.156	798.821	22.014.926

Gemiddelde rente 2015		3,41%
Waarborgsom	Ontvangen van	Bedrag aang. lening 31-12-2015
919,59	E. Foulon	919,59
3.723,33	Lubbers BV	3.723,33
19.886,39	Edison BV	19.886,39

Bijlage 4 Verstrekte geldleningen

No	Verstrekt aan	Jaar van afsluiting	Oorspronkelijk bedrag in Euro	Zekerheidsrecht of achtervang	Rente %	Opmerking	Looptijd t/m jaar	2015				Restant 31-12-2015
								restant per 01-01	Bij	Aflossing	Rente	
	Diversen											
1	Fietsprive							12.280	6.160	5.031		13.409
1	St. Keizer Otto 1	2004	81.680	nee	4,99%		2044	73.159		1.103	3.641	72.056
2	St. Keizer Otto 2	2004	122.521	nee	5,08%		2044	122.521			6.224	122.521
3	Talent Primair	2004	132.913	nee	0,00%		2028	92.485		6.646		85.840
			337.114					300.445	6.160	12.780	9.866	293.822
	Volkshuisvesting											
4	WSN De Flank	2004	67.500	WSW	1,50%		2016	10.102		6.037	152	4.065
5	Startersleningen	diversen	99.570	NHG	1,50%		2040	58.773	40.000	678	2.287	98.095
			167.070					68.875	40.000	6.715	2.439	102.160
	totaal		504.184					369.320		19.495	12.305	395.982

WSW = Waarborgfonds Sociale Woningbouw

NHG = Nationale Hypotheek Garantie

Bijlage 5 Gewaarborgde geldleningen

Beleidsstaak	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Naam van de geldnemer	Geldgever	Achternvang en ander zekerheidsrecht	% aandeel borggeving	Restant per 1-jan-15	Restant per 31-dec-15
Overigen							
Bibliotheek	450.000	St. Openbare Bibliotheken Naarden-Bussum	ING		33,3%	15.000	-
Bibliotheek	714.704	St. Openbare Bibliotheken Naarden-Bussum	BNG		33,3%	95.294	85.764
Sport en Recreatie	204.201	Sportfondsen-Naarden b.v.	Rabo		100%	74.023	63.813
Sport en Recreatie	190.000	Hockeyclub Naarden	Rabo		100%	86.660	69.263
		<i>totaal</i>				270.977	218.841
Woningstichtingen							
Volkshuisvesting	3.176.462	Woningstichting Naarden - 1 dec. 2000	BNG 91451	WSW	50%	1.171.390	1.126.211
Volkshuisvesting	1.021.005	Woningstichting Naarden - 1 okt. 2001	BNG 76893	WSW	50%	91.249	46.811
Volkshuisvesting	719.627	Woningstichting Naarden - 2 jan. 2003	BNG 95118	WSW	50%	256.534	243.812
Volkshuisvesting	3.700.000	Woningstichting Naarden - 1 sept. 2004	BNG 99218	WSW	50%	1.328.890	1.261.273
Volkshuisvesting	1.900.000	Woningstichting Naarden - 30 dec. 2005	NWB 1-23923	WSW	50%	767.330	742.929
Volkshuisvesting	3.000.000	Woningstichting Naarden - 2 mei 2006	BNG 101050	WSW	50%	1.252.104	1.215.353
Volkshuisvesting	1.000.000	Woningstichting Naarden - 1 juni 2006	NWB 1-23898	WSW	50%	404.099	391.277
Volkshuisvesting	1.900.000	Woningstichting Naarden - 2 okt 2006	BNG 101889	WSW	50%	825.819	804.715
Volkshuisvesting	1.500.000	Woningstichting Naarden - 1 maart 2007	BNG 101998	WSW	50%	653.253	636.753
Volkshuisvesting	1.100.000	Woningstichting Naarden - 2 juni 2008	BNG 103623	WSW	50%	488.620	476.589
Volkshuisvesting	1.400.000	Woningstichting Naarden - 1 september 2008	BNG 103618	WSW	50%	640.839	627.215
Volkshuisvesting	5.300.000	Woningstichting Naarden - 29 september 2008	NWB 1-25774	WSW	50%	2.377.701	2.324.097
Volkshuisvesting	3.000.000	Woningstichting Naarden - 1 sept. 2010	BNG 103038	WSW	50%	1.400.132	1.372.049
Volkshuisvesting	2.500.000	Woningstichting Naarden - 1 dec. 2010	BNG 105969	WSW	50%	1.164.793	1.133.943
Volkshuisvesting	3.000.000	Woningstichting Naarden - 1 juli 2011	BNG 106240	WSW	50%	1.350.006	1.295.442
Volkshuisvesting	750.000	Woningstichting Naarden - 15 dec. 2014	NWB 1-28564	WSW	50%	375.000	359.300
Volkshuisvesting	4.537.802 (fixe lening)	Dudok Wonen (v/h Patio) - 28 maart 2000	NWB 10020257	WSW	50%	2.268.901	
Volkshuisvesting	1.701.676	Dudok Wonen (v/h Patio) - 1 sept. 2004	NWB 1-23307	WSW	50%	642.752	622.668
		<i>totaal</i>				17.459.410	14.680.435
Eigen woningbezit							
Volkshuisvesting	36.575.029	Diversen: gewaarborgde geldleningen voor het verkrijgen van eigen woningen tot en met 1994 met 50% deelneming rijk.		hypotheek	50%	466.492	466.492
Volkshuisvesting		Diversen; gewaarborgde geldleningen voor het verkrijgen van eigen woningen vanaf 1995 met Nationale Hypotheek Garantie met 50% deelneming rijk		hypotheek	50%	24.500.000	24.500.000
		<i>totaal</i>				24.966.492	24.966.492
		Totaal aan borgstellingen				42.696.879	39.865.767

Bijlage 6 Investeringsstaat 2015

Activiteit	Aanschaf- waarde begin dienstjaar	Vermeer- deringen in het dienstjaar	Verminde- ringen in het dienstjaar	Aanschaf- waarde einde dienstjaar	Totaal afschrijving begin dienstjaar	(Extra) afschr/ afl. in het dienstjaar	Boek- waarde begin dienstjaar	Boek- waarde einde dienstjaar	Rente	kapitaal- lasten
Stadskantoor	1.096.062	0	0	1.096.062	330.899	61.337	765.163	703.826	26.781	88.118
Stadhuis	170.265	0	0	170.265	99.866	11.290	70.399	59.109	2.464	13.754
Burgerweeshuis	596.364	0	0	596.364	472.877	19.069	123.487	104.418	4.322	23.391
Gebouw grondgebied	142.955	0	0	142.955	48.812	94.143	94.143	0	3.295	97.438
Gemeentewerf / brandweerkazerne	2.746.435	0	0	2.746.435	673.641	68.966	2.072.794	2.003.829	72.548	141.513
Postbehandeling	14.982	0	0	14.982	10.178	999	4.804	3.805	168	1.167
Archivering	32.130	0	0	32.130	25.704	2.142	6.426	4.284	225	2.367
Receptie / telefoon	96.665	28.551	0	125.216	0	0	96.665	125.216	3.383	3.383
Systeembeheer	1.226.259	16.569	0	1.242.828	550.555	492.066	675.704	200.207	23.649	515.716
Gereedschappen	40.559	0	0	40.559	19.354	3.944	21.205	17.261	742	4.686
Overige vervoermiddelen	137.248	234.978	0	372.226	49.844	18.901	88.021	303.481	3.059	21.960
Archieven en collecties	66.253	0	0	66.253	34.730	3.413	31.523	28.110	1.103	4.517
Verkiezingen	7.047	0	0	7.047	2.349	470	4.698	4.229	164	634
Wegen	9.922.258	406.744	234.866	10.094.136	2.978.992	268.230	6.898.266	6.801.914	241.440	509.670
Gladheidsbestrijding	82.194	0	0	82.194	47.046	8.133	35.147	27.014	1.230	9.364
Openbare verlichting	1.444.530	93.591	0	1.538.121	215.485	32.375	1.229.045	1.290.261	43.017	75.392
Kunstwerken	1.063.366	49.340	0	1.112.706	178.209	22.057	885.157	912.440	30.980	53.037
Verkeersplannen en maatregelen algemeen	3.253.435	228.537	143.123	3.338.849	239.978	74.160	3.013.457	3.024.711	105.471	179.632
Verkeersvoorzieningen algemeen	379.770	0	0	379.770	72.420	14.797	307.350	292.554	10.757	25.554
Verkeerslichtinstallaties	126.225	0	0	126.225	73.731	4.944	52.494	47.550	1.837	6.781
Busvervoer en CVV	82.281	0	0	82.281	3.705	2.057	78.576	76.519	2.750	4.807
Waterwegen algemeen / beleidsvoorbereiding	428.532	0	0	428.532	33.532	16.998	395.000	378.002	13.825	30.823
Baggeren	817.549	0	0	817.549	748.922	27.252	68.627	41.375	2.402	29.654
Gebouwen, geen woning	1.092.349	0	0	1.092.349	98.363	2.459	993.986	991.527	34.790	37.248
Gronden	1.581.467	127.204	0	1.708.671	38.963	0	1.542.504	1.669.708	39.122	39.122
Openbaar basisonderwijs, onderwijshuisvesting	5.133.749	0	0	5.133.749	2.608.646	195.454	2.525.103	2.329.649	88.378	283.832
Bijzonder basisonderwijs onderwijshuisvesting	7.304.387	0	0	7.304.387	2.828.184	203.018	4.476.202	4.273.184	156.667	359.685
Bijz. voortgezet onderwijs, onderwijshuisvesting	2.134.673	0	0	2.134.673	673.810	54.782	1.460.863	1.406.081	51.130	105.912
Tijdelijke locatie(G.Schipperstraat 1)	48.965	0	0	48.965	27.976	2.437	20.989	18.552	735	3.172
Ov.sociaal culturele activiteiten	289.232	0	0	289.232	242.548	4.821	46.684	41.863	1.634	6.454

Activiteit	Aanschaf- waarde begin dienstjaar	Vermeer- deringen in het dienstjaar	Verminde- ringen in het dienstjaar	Aanschaf- waarde einde dienstjaar	Totaal afschrijving begin dienstjaar	(Extra) afschr/ afl. in het dienstjaar	Boek- waarde begin dienstjaar	Boek- waarde einde dienstjaar	Rente	kapitaal- lasten
Sport- en recr.cent. de Lunet	2.997.780	196.394	0	3.194.173	938.436	173.214	2.059.344	2.082.524	87.783	260.997
Sportvelden en accommodaties algemeen	1.615.342	0	0	1.615.342	349.614	106.065	1.265.728	1.159.663	44.300	150.365
Sportvelden en accommodaties groenbeheer	635.772	0	0	635.772	419.714	23.610	216.058	192.447	7.562	31.172
Sportacc Amersfoortsestraatweg	1.765.296	0	0	1.765.296	136.886	136.687	1.628.410	1.491.723	56.994	193.681
Sportvelden en accommodaties onderh.groen en terr.	3.176	0	0	3.176	1.525	127	1.651	1.524	58	185
Monumenten	41.776	0	0	41.776	15.040	1.671	26.736	25.065	936	2.607
Monumenten (Grote Kerk)	38.899	0	0	38.899	14.450	1.939	24.449	22.511	856	2.794
Comeniusmuseum/mausoleum	16.927	0	0	16.927	4.945	869	11.982	11.114	419	1.288
Openbaar groen	1.668.289	98.645	0	1.766.935	289.710	40.653	1.378.579	1.436.572	48.250	88.903
Onderhoud en vervanging speeltoestellen	426.405	9.949	0	436.354	76.114	25.671	350.291	334.569	12.260	37.931
Overige recreatieve voorzieningen	219.902	0	0	219.902	119.602	6.593	100.300	93.707	3.510	10.103
Evenementen	17.790	0	0	17.790	8.895	1.779	8.895	7.116	311	2.090
Kindercentrum Vesting	48.448	0	0	48.448	956	63	47.493	47.430	1.662	1.725
Peuterspeelzalen	79.876	0	0	79.876	41.707	5.986	38.169	32.182	1.336	7.322
Riolering	20.861.687	1.221.896	116020	21.967.562	6.558.145	373.889	14.303.542	15.035.528	500.623	874.512
Huishoudelijk afval inzameling en verwerking	0	6.574	0	6.574	0	0	0	6.574	0	0
Begraven	53.297	0	0	53.297	24.056	5.497	29.241	23.743	1.023	6.521
Begraven, Nieuw Valkeveen	633.501	25.909	0	659.410	114.041	14.719	519.460	530.650	18.181	32.900
Onderhoud oude begraafplaats	45.638	0	0	45.638	18.522	1.263	27.115	25.852	949	2.212
Onderhoud gebouwen / installaties begraafplaats	184.980	0	0	184.980	50.870	4.625	134.110	129.486	4.694	9.318
Woningen	332.712	0	0	332.712	226.246	13.309	106.466	93.157	3.726	17.035
Totaal generaal	73.245.679	2.744.881	494.009	75.496.550	22.838.793	2.648.943	50.362.501	49.963.816	1.763.501	4.412.444

Bijlage 7 Afgesloten, lopende en voorgenomen investeringen Ok

regelnr.	activa. nr	omschrijving	status	krediet	besteed	restant lopend	restant voorgenomen
1		Receptie/telefoon algemeen					
2	1351	nieuwe telefooncentrale	lopend	128.000	125.216	2.784	
3		Er volgt nog een enkele factuur. Investering aanhouden.					
4		Systeem beheer					
5	1234	i-Burgerzaken Business Apps	afgesloten	30.252	30.126	126	
6		Investering is gereed.					
7	1373	Cipers Hosting	lopend	10.084	4.786	5.298	
8		Vooralsnog dient deze investering gehandhaafd te worden.					
9	1368	Digitaliseren bestanden	voorgenomen	16.202			16.202
10		Voor wat betreft het digitaliseren van bestanden moet nog het nodige aan activiteit gepland en uitgevoerd worden. Derhalve deze voorgenomen investering handhaven.					
11	1505	Vervanging airco-unit systeemruimte	voorgenomen	20.168			20.168
12		De systeemruimte (stadskantoor Naarden) wordt momenteel ontmanteld en naar verwachting zal er in deze ruimte eind 2016 niet veel meer dan enkele switches en een enkele server aanwezig zijn. Of er dan nog koeling van de ruimte moet plaatsvinden is zeer de vraag. Indien ja dan zal –voor de korte tijd die het stadskantoor dan nog in gebruik is- kortstondig een eenvoudige koelvoorziening aangeschaft/gehuurd worden. Hier van uit gaande kan het voorgenomen investeringsbedrag met € 15.000 afgeraamd worden.					
13	1436	Rationeel wegbeheer	voorgenomen	31.737			31.737
14		Krediet handhaven voor aanschaf systeem in 2016.					
15		Vervoermiddelen					
16	1212	Nissan Cab 2011	afgesloten	35.114	35.443	-329	
17		Investering is afgerond. Krediet kan worden afgesloten.					
18	1213	Hyundai H 200	afgesloten	47.866	48.429	-563	
19		Investering is afgerond. Krediet kan worden afgesloten.					
20		Wegen					
21	1409	Verv. inv. Verkeersstructuurplan 2013	lopend	42.448	0	42.448	
22		Restant budget voor verkeersknelpunten. Deze zullen vanwege het coalitieakkoord en college uitvoeringsprogramma worden gezien en geprioriteerd.					
23	1534	Herinrichting Ruijsdaelplein	lopend	360.300	363.914	-3.614	
24	1534	Subsidie herinrichting Ruijsdaelplein	lopend	-270.225	-270.225	0	
25		Investering kan na afronding van de subsidie afgesloten worden. Dit zal in het eerste kwartaal van 2016 zijn.					
26	1452	Uitvoeringskrediet Kerkplein	voorgenomen	83.500			83.500
27		In 2015 zijn conceptplannen ontwikkeld om de resterende delen van het Kerkplein aan te passen. Mogelijk wordt er in 2016 een kredietvoeringsvoorstel naar de raad gestuurd.					
28		Kunstwerken					
29	1458	Vervanging fiets-voetbruggen Oud Blaricummerweg	lopend	403.000	49.340	353.660	
30		De voorbereiding is afgerond en het werk is aanbesteed. Investering aanhouden i.v.m. voorgenomen uitvoering.					
31		Openbare verlichting					

regelnr.	activa. nr	omschrijving	status	krediet	besteed	restant lopend	restant voorgenomen
32	820	Verv.OV: Comp.kw., Bosch v. Bredius incl. Bollelaan	lopend	295.228	220.322	74.906	
33		De verlichting in het componistenkwartier is vervangen. De vervanging van de verlichting in het Bosch van Bredius en de Bollenlaan moet nog voorbereid worden. Uitvoering volgt in 2016.					
34	990	Vervanging o.v. Gooimeer Zuid en Huizerstraatweg	lopend	150.000	83.827	66.173	
35		De verlichting in op het industrieterrein Gooimeer-Zuid is vervangen. De vervanging van de verlichting op de Huizerstraatweg moet nog voorbereid worden. Uitvoering volgt in 2016.					
36	1377	Vervanging OV Jaq. P. Thijsssepark	lopend	363.270	39.877	323.393	
37		Het project is in uitvoering. Verwachting is dat het project in 2016 wordt opgeleverd.					
38	1451	Vervanging openbare verlichting Kerkplein	voorgenomen	30.925			30.925
39		Deze investering is gekoppeld aan activanummer 1452 'Uitvoeringskrediet Kerkplein'.					
40		Verkeersplannen en maatregelen					
41	871	Realisatie verkeersmaatregelen VSP	lopend	291.950	227.238	64.712	
42		Restant budget voor verkeersknelpunten. Deze zullen vanwege het coalitieakkoord en college uitvoeringsprogramma worden gezien en geprioriteerd.					
43	1395	Subsidie uitvoering herinrichting Nikkelstraat	lopend	-81.787	-60.756	-21.031	
44		Het verzoek tot vaststelling van het definitieve subsidiebedrag is ingediend bij de provincie.					
45	1512	Elektrisch rijden	vervallen	21.597		21.597	
46		Krediet kan vervallen. De budgettaire neutrale afwikkeling (door subsidie van de provincie) zal op het product Verkeer plaatsvinden.					
47	1380	Uitvoering herinrichting Thijsssepark / Keverdijk	lopend	300.000	39.655	260.345	
48	1380	Subsidie uitvoering herinrichting Thijsssepark / Keverdijk	lopend	-85.198	0	-85.198	
49		Het project is in uitvoering. Verwachting is dat het project in 2016 wordt opgeleverd.					
50	1554	Verkeersmaatregelen Oranje Nassapark Noord	lopend	145.500	3.760	141.740	
51	1554	Subsidie Verkeersmaatregelen Oranje Nassapark Noord	lopend	-72.750	0	-72.750	
52		Project is in uitvoering.					
53	1559	Rotonde Rijksweg-Churchillstraat	lopend	563.323	19.018	544.212	
54	1559	Subsidie Rotonde Rijksweg-Churchillstraat	lopend	-505.678	0	-505.678	
55		Project is in voorbereiding. Bestek komt binnenkort op de markt. Gunning vindt plaats voor 1 april aanstaande, onder voorbehoud van grondaankopen en wijziging bestemmingsplan. Er moet uitstel verkregen worden voor de verplichting om voor 1 januari aanstaande gestart te zijn met de uitvoering, vanwege het trage proces van grondaankopen.					
56	1560	Subsidie Aanpassingen aan wegen en verkeersregelinstallatie op kruispunt Rijksweg-Lambertus Hortensiuslaan	lopend	93.942	14.998	78.944	
57	1560	Aanpassingen aan wegen en verkeersregelinstallatie op kruispunt Rijksweg-Lambertus Hortensiuslaan	lopend	-93.942	0	-93.942	
58		Project is in uitvoering.					
59		Verkeersvoorz. algemeen/beleidsvoorbereiding					
60	1365	Vervanging verkeersborden ivm CE-markering	lopend	44.100	41.556	2.544	
61		Project kent nog restpunten. Krediet kan nog niet worden afgesloten.					

regelnr.	activa. nr	omschrijving	status	krediet	besteed	restant lopend	restant voorgenomen
62		Sport- en recreatiecentrum De Lunet					
63	1389	Techn inst De Lunet 2015	afgesloten	185.584	196.394	-10.810	
64		Investering is afgerond. Overschrijding door vervanging vaste gymnastiektoestellen.					
65		Openbaar groen algemeen/beleidsvoorbereiding					
66	891	Uitvoeren gap Vesting, Diacon Gr.en Gooimeer 2008.	afgesloten	199.196	167.710	31.486	
67		Inboet is uitgevoerd investering kan worden afgesloten.					
68	1382	Vervangingsinvesteringen groen 2014	lopend	41.975	31.490	10.485	
69		Afronding vind in het 1e kwartaal 2016 plaats.					
70	1464	Herinrichting groen Thijsssepark	lopend	87.500	9.914	77.586	
71		Het project is in uitvoering. Verwachting is dat het project in 2016 wordt opgeleverd.					
72		Onderhoud en vervanging speeltoestellen					
73	1333	Vervanging speeltoestellen 2013	lopend	33.790	28.216	5.574	
74		Vernieuwen speeltoestellen en omheining KTV in 2016.					
75	1388	Vervanging speeltoestellen 2014	lopend	34.070	23.076	10.994	
76		Vernieuwen speeltoestellen en omheining KTV in 2016.					
77		Multifunctionele accommodaties					
78	1558	Vorbereidingskrediet mfc Kevedijk	lopend	500.000	0	500.000	
79		Het vorbereidingskrediet voor de ontwikkellocatie Centrum Kevedijk is bestemd voor de uitvoering van fase 3a en 3b van het project Centrum Kevedijk, zoals opgenomen in het door de gemeenteraad van Naarden op 30 september 2015 vastgestelde projectplan.					
80		Huishoudelijk afval inzameling en verwerking					
81	1318	Ondergrondse opslag Vesting	lopend	164.000	6.574	157.426	
82		Eind vorig jaar is door het college van Naarden een locatiebesluit genomen. Met betrekking tot een specifieke locatie dient nog een besluit genomen te worden. Inmiddels worden er al wel vorbereidende werkzaamheden uitgevoerd. De verwachting is dat in de tweede helft van dit jaar de locaties gerealiseerd gaan worden.					
83		Riolering aanleg					
84	1019	Uitvoering riool Thijsssepark / Kevedijk	lopend	2.862.477	463.082	2.399.395	
85	1019	Subsidie uitvoering riool Thijsssepark / Kevedijk	lopend	-151.219	0	-151.219	
86		Het project is in uitvoering. Verwachting is dat het project in 2016 wordt opgeleverd.					
87	1357	HWA leiding Naarden-Bussum	voorgenomen	45.080			45.080
88		De hemelwaterafvoerleiding wordt in 2016 gerealiseerd. Investering aanhouden.					
89		Begraven algemeen			0		
90	1275	Herinrichting kindertehofje	afgesloten	31.410	33.357	-1.947	
91		De herinrichting is afgerond en in oktober officieel onthuld door de wethouder. Krediet kan worden afgesloten.					
92	856	Upgraden begraafplaats Nieuw Valkeveen	afgesloten	75.084	76.426	-1.342	
93		De upgradering is afgerond. Krediet kan worden afgesloten.					
94							
95		Totalen	aantal				
96		Lopend	24	6.936.253	1.905.642	5.030.518	

regelnr.	activa. nr	omschrijving	status	krediet	besteed	restant lopend	restant voorgenomen
97		Voorgenomen	6	227.612		227.612	
98		Afgesloten	5	626.012	603.318	22.694	
		aantal					
99		Vervallen	1	21.597	0	21.597	
100		Subsidie	6	-1.175.601	-330.981	-844.620	
101							
102							
103		Component door te schuiven investeringen (exclusief subsidie) naar 2016 totaal € 5.258.130					

Bijlage 8 Algemene uitkering

Algemene uitkering		2015		
verdeelmaatstaven	Eenheid	Aantal	Tarief	Bedrag
Sociaal				
inwoners	inw.	17.209	141,92	2.442.301
kernen met minstens 500 adressen		1	27.341,63	27.342
Wozwaarde niet woningen (in miljoenen)		251,65	356,25	89.650
inwoners < 20 jaar	inw.	4.680	242,58	1.135.274
inwoners > 64 jaar	inw.	3.809	81,72	311.271
inwoners 75-85	inw.	1.247	26,99	33.657
huishoudens	huish.	7.559	90,84	686.660
huishouden met laag inkomen	huish.	1.700	96,71	164.407
huishouden met laag inkomen (drempel)	huish.	930,3	332,25	309.092
ABW schaalnadeel		0,328214971	112.454,68	36.909
ABW schaalvoordeel		87,64085707	3.715,49	325.629
bijstandsontvangers	inw.	171	1.697,05	290.196
uitkeringsontvangers	inw.	655	98,60	64.583
minderheden	inw.	635	320,40	203.454
eenouderhuishoudens	huish.	494	208,30	102.900
Functie				
klantenpotentieel lokaal		14.900	39,60	590.040
klantenpotentieel regionaal	inw.	3.350	15,68	52.528
leerlingen VO	inw.	248,00	362,50	89.900
Fysiek				
oppervlakte land	ha.	2.140	38,34	82.048
land * factor bodem gemeente	ha.	2.140	26,11	55.875
oppervlakte binnenwater	ha.	1.145	39,04	44.701
oppervlakte buitenwater	ha.	5	23,21	116
oppervlak bebouwing	ha.	94	580,90	54.605
oppervlak bebouwing woonkern *	ha.	86	3.080,12	264.890
bodemfactor				
oppervlak bebouwing buitengebied *	ha.	9	1.520,38	13.683
bodemfactor				
woonruimten	woonr.	7.697	55,45	426.799
woonruimten * bodemfactor woonkernen	woonr.	7.697	51,35	395.241
historische kern	ha.	15	3.146,42	47.196
historische waterweg	m1	7.300	15,54	113.442
bewoonde oorden 1930	won.	1.180	31,13	36.733
bewoond oord/historische kern	won.	651	85,74	55.817
isv (a) (stadsvernieuwing)	vast	0,0003958	18.401.314,79	7.283
isv (b) (herstructurering)	vast	0,0001675	11.293.609,47	1.892
omgevingsadressendichtheid		9.351,855000	77,29	722.805
oeverlengte * bodemfactor	hm1	1.755	11,70	20.534
oeverlengte * bodemfactor *		9.193,84932	5,81	53.416
dichtheidsfactor				
meerkernigheid	st.	5	8.111,29	40.556
meerkernigheid * bodemfactor		5	14.833,11	74.166
buitengebied				
bedrijfsvestigingen	st.	2.537	76,03	192.888
vast bedrag		1	280.127,82	280.128
				9.940.607
uitkeringsfactor				1,396
				13.877.087
Inkomsten: opbrengst OZB				
woning eigenaar	waarde	2.238.000.000	-0,1135%	-2.540.130
niet woning gebruiker	waarde	247.100.000	-0,1213%	-299.732
niet woning eigenaar	waarde	251.650.000	-0,1504%	-378.482
totaal inkomsten				-3.218.344
Verrekeningen vanuit voorgaande jaren				
Verrekeningen vanuit uitkeringsjaar 2013				25.773
Verrekeningen vanuit uitkeringsjaar 2014				54.409
Herindeling				667.859

Algemene uitkering		2015		
verdeelmaatstaven	Eenheid	Aantal	Tarief	Bedrag
Overgangsregime				
suppletie afschaffing OZB woning gebr.				-76.622
suppletie groot onderhoud verdeelstelsel				-95.698
totaal exclusief integratie en decentralisatie uitkeringen				11.234.464
Integratie en decentralisatie-uitkeringen				
WMO IU				975.907
centra voor jeugd en gezin DU				1.541.478
invoeringskosten jeugdzorg				2.264.458
versterking peuterspeelzalenwerk DU				729.432
VTH provinciale taken IU				80.360
Impuls Brede scholencombinaties (DU)				225.904
Mantelzorg (DU)				14.010
Koopkrachttegemoetkoming				36.646
totaal integratie en decentralisatie-uitkeringen				5.868.195
totaal algemene uitkering				17.102.659

rekening eenheden: opbrengst OZB	waarde	80% / 70%	Algemene uitkering op basis van	
woning	2.797.500.000	2.238.000.000	circulaire van het Min. van BZK	16-dec-15
niet woning eigenaar	359.500.000	251.650.000	verzamelstaat van Min. van BZK	24-nov-15
niet woning gebruiker (incl. De Pater)	353.000.000	247.100.000		

Bijlage 9 Reserves

Nr.	Omschrijving	Stand per 31-12-2014 na bestemming	Geraamde onttrekking 2015	Geraamde dotatie 2015	Werkelijk onttrekking 2015	Werkelijk dotaties 2015	Stand per 31-12-2015 voor bestemming	verschil onttrekking 2015	verschil dotatie 2015
	Algemene reserves								
1	Algemene reserve	8.594.727	6.334.668	1.413.304	5.359.152	1.413.304	4.648.879	-975.516	
2	Risicoreserve	3.259.958					3.259.958		
3	Dekkingsreserve	450.281	450.281		450.281				
	Totaal algemene reserve	12.322.195	6.784.949	1.413.304	5.809.433	1.413.304	7.908.837	-975.516	
	Bestemmingsreserves								
1	Egalisatiereserve Primair	51.490	3.699		3.699		47.791		
2	Reserve Stads promotie	15.197	15.197		15.197				
3	Sociaal Domein	1.354.275	743.120		562.454		791.821	-180.666	
4	Exploitatie begraafplaatsen	147.969	53.025		53.025		94.944		
5	Grondexploitatie	8.975.822	5.650.072		5.770.874		3.204.948	120.802	
6	Reserve uitbreiding sportvoorzieningen	1.960.574	181.182	90.000	181.182	90.000	1.869.392		
7	BTW-compensatiefonds	132.333	132.333		132.333				
8	Reserve Godelinde/Keverdijk			8.854.195		8.854.195	8.854.195		
	Totaal bestemmingsreserves	12.637.660	6.778.628	8.944.195	6.718.764	8.944.195	14.863.091	-59.864	
	Totaal	24.959.855	13.563.577	10.357.499	12.528.197	10.357.499	22.771.928	-1.035.380	

Bijlage 10 Voorzieningen

Nr.	Omschrijving	Stand per 31-12-2014	Geraamde onttrekking 2015	Geraamde dotatie 2015	Werkelijke onttrekking 2015	Werkelijke dotaties 2015	Stand per 31-12-2015	Vershil onttrekking 2015	Vershil dotatie 2015
1	Onderhoudskosten huisvesting basisonderwijs	83.000	83.000		83.000		0	0	
2	Liquidatie muziekschool	6.960	4.160		6.960		0	-2.800	
3	Onderhoud civieltechnische .kunstwerken	341.956	55.091	30.000	13.516	30.000	358.440	41.575	
4	Onderhoud wegen	303.699	0	0	0	0	303.699	0	
6	Onderhoud gebouwen	648.437	194.163	70.000	112.864	70.000	605.573	81.299	
7	pensioen (voormalig) wethouders	2.060.028	153.900	90.000	92.561	90.000	2.057.467	61.339	
8	Egalisatie rioolheffing	724.044	1.079		0	41.986	766.030	1.079	-41.986
9	Egalisatie afvalstoffenheffing	392.044	228.521	100.028	224.647	100.028	267.425	3.874	
	Totaal	4.560.168	719.914	290.028	533.548	332.014	4.358.634	186.366	-41.986

Bijlage 11 SISA (Single information Single audit)

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2015 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 11 januari 2016 DEFINITIEF							
OCW	D9	Onderwijsachter- standenbeleid 2011-2015 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijk onderwijsachter- standenbeleid 2011-2014 Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordings- informatie	
			Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04	
			€ 32.350	€ 8.590	€ 0	€ 0	
M&I	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelij ke Regelingen	Hieronder per regel één beschikkingssnumme r en in de kolommen ernaast de verantwoordings- informatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2015 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 11 januari 2016 DEFINITIEF							
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03	verantwoorde bestedingen Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04	verantwoorde bestedingen Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05
		1	80037/291430	€ 0	€ 0		
		2	473701/630869	€ 47.117	€ 47.117		
		3	473716/603341	€ 0	€ 0		
		4					
		5					
			Kopie beschikkingsnum- mer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordings- informatie	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordings- informatie	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 10
		1	80037/291430	€ 478.095	€ 478.095		Ja
		2	473701/630869	€ 37.807	€ 37.807		Nee
		3	473716/603341	€ 0	€ 0		Nee
		4					
		5					
SZW	G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2014 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoorden hier het totaal	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinfo rmatie voor die gemeente invullen	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T- 1), uitgedrukt in arbeidsjaren;	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren;		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2015 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 11 januari 2016 DEFINITIEF								
		(jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1) na controle door de gemeente.		inclusief deel openbaar lichaam	inclusief deel openbaar lichaam			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G1A / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G1A / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G1A / 03</i>			
			60425 Naarden	22,77	0,44			
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB_gemeente 2015 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Wet werk en bijstand (WWB)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Wet werk en bijstand (WWB)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			<i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06</i>
			€ 2.434.820	€ 136.846	€ 98.678	€ 7.712	€ 15.450	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2015 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 11 januari 2016 DEFINITIEF								
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07</i>	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08</i>	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 10</i>		
			€ 22.697	€ 0	€ 0	€ 7.200	€ 0	Ja
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_ge meente 2015	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01</i>	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02</i>	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03</i>	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04</i>	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05</i>	Besteding (jaar T) Bob <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06</i>
			€ 96.733	€ 0	€ 4.275	€ 22.891	€ 3.771	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07</i>	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08</i>	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09</i>			
			€ 0	€ 0	Nee			

